

Maneschijn over uw hart

Olaf J. de Landell

bron

Olaf J. de Landell, *Maneschijn over uw hart*. Elsevier, Amsterdam 1986 (vierde druk)

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/land004mane02_01/colofon.php

Let op: werken die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn.

Voor Jos, de supermaneschijner

Maneschijn over uw hart

Er was eens een oppassend man, die zo graag bij volle maan 's nachts in het bos wilde gaan wandelen. Dat leek hem het toppunt van genot, en - het kostte niets!

Maar ja, hij voelde er weinig voor, alleen te gaan; en omdat hij zo innig netjes was, inviteerde hij geen dame; de wereld denkt toch al zo veel, van keurige mannen.

-

Eerst vroeg hij zijn beste vriend, of die geen zin had, het bos 's nachts bij volle maan te gaan bekijken. 'Het kost niets,' voegde de nette kerel erbij; want dat is tegenwoordig belangrijk.

Maar de beste vriend moest overdag steenhard werken. Hij wilde 's nachts slapen. Het bleek verbazingwekkend, hoeveel mensen 's nachts wilden slapen. Er waren slechts een paar lui te vinden, die, naar de oppassende man wist, de eerste uren van het etmaal feestelijker plachten door te brengen. Maar zij waren zo mogelijk nog verbaasder over zijn vraag.

'In een bès?!' zeiden ze. 'Is daar dan wat gezelligs te doen?? En wordt er een flinke fles geschonken???'

Ach nee, niemand schonk daar iets, behalve de dauw. En de man had er nimmer een jazzband betrapt.

Hij sprak hierover de eerste maal in maart.

In oktober ging hij dan maar alleen, want één vriend had hem weliswaar beloofd, eens te zullen meegaan, doch hij vergat deze toezegging weer. De oppassende man voelde zich toen trouwens al een beetje dwaas, met dat gepraat over bossen in maneschijn, bij nacht.

Toen het eindelijk volle maan was in oktober, wachtte de keurige man tot de torenklok half één had geslagen. Hij trok een paar gemakkelijke schoenen aan, en wandelde naar het bos.

Of het nu aan de eenzaamheid lag, of dat hij te lang had gewacht - hij vond het maanlicht over de bomen lang niet zo

mooi als hij verwachtte. Dichters spreken altijd van zilveren lichtschijnen, van transparante bomen en bezaaide firmamenten. Ja, dat was er ook wel allemaal; doch het was niet zo verschrikkelijk ontroerend.

‘Ik ben geen dichter,’ dacht de man. ‘Ik zie het niet!’

Het gaf hem een licht schuldgevoel, want poëten zijn toch ook niet mal, dat zij zich zouden laten ontroeren door niet-aanwezige dingen.

Op een smal pad stond de man stil.

‘Het maanlicht is zilver!’ zei hij. ‘En de takken zijn kantachtig.’

Dat laatste woord ergerde hem, want het herinnerde hem aan de guimpe van zijn grootmoeder.

Toen, opééns, leek het, of zijn ogen werden geopend voor het geheimzinnige van de ontroering. Hij voelde zich vreemd getroffen, ergens tussen hoofd en hart. -

De maneschijn glansde teder over de laatste bladeren, de takken boven zijn hoofd weefden wonderlijke tekeningen van rare gezichten en halfgeboren draakjes. De einder achter het pad was ook anders dan overdag; zijn grens was nader, en verder-weg tegelijk. En de sterren! Ach, wat stonden zij sidderend in bloei van licht en duister! Het leek de man, of hij ze hoorde lispelen.

‘God, wat mooi!’ fluisterde hij. ‘Het lijkt wel een Leerdams glas met citroenlimonade!...’ Hij kon van zaligheid geen stap meer doen. De wereld om hem heen was duister en tegelijk heel licht-geel, de horizonten deinden, de liefste dromen zwommen zonder badpak in doorschijnend zilver.

De man zou wel graag een gedicht hebben willen prevelen, maar hij wist er geen, en voelde zich onrijp voor eigen werk. Toen zag hij, hoe de kim wegtrok van het pad vóór hem. Het rolde zich uit, als een smal, bleek lint. Het blonk als fluweel tussen wilde bloemen - de man meende te wandelen op de zomerhoed, die zijn lievelings-tante vroeger had gedragen. ‘Hemel nog toe!’ zei de man. ‘En het kost niets, en niemand wou meegaan!...’

Hij liep met lange passen, zonder haast en zonder traagheid. De nacht geurde naar bittere bloemen en verlangen.

Hij liep een hele tijd; de weg steeg een beetje, maar dat ver-

moeide hem niet. Eigenlijk leek het wel, of hij vleugels achter zijn schouders voelde: hij liep veel meer met zijn rug dan met z'n benen. En de maneschijn omhulde hem, alsof hij een vlinder was, gevangen in een blanke hand.

‘Ach,’ peinsde de wandelaar verbaasd, ‘dat Japie niet heeft willen meegaan!... Dat Karel liever naar een feest ging!... Dat Hendrik geen tijd kon vinden!...’

Hij meende achteraf met stille blijdschap, dat het toch wellicht beter was, alleen te zijn. Maar op dat moment zag hij aan de wegkant een reusachtige gestalte zitten.

Het was een geweldig grote, zwarte man. ‘Goedemaan,’ zei die man.

De wandelaar bleef uit beleefdheid stil staan, en wist niets te zeggen.

‘Zit naast mij, en kijk eens om!’ noodde de reus.

De man kreeg de vreemde indruk, dat deze woorden een beeldspraak in zich droegen. Hij ging op de berm zitten, en blikte over het pad, dat achter hem lag.

Maar lieve hemel! - - hij snakke naar adem, bij de aanblik hiervan. De weg kronkelde neer als een flonker-schijnend lint; en hij verloor zichzelf in purperen en blauwe duisternissen, tot waar, jaren-ver, een bol hing te bengelen als een rijpe sinaasappel.

Het was geen zuiver ronde bol; en hij was overgloeid van wonderlijke kleuren, als een onmetelijke zeepbel.

‘Wat pràchtig!’ zei de keurige man uit de grond van zijn hart.

De reus bezag hem met zachtmoedige melancholie.

‘Dat daar is de aarde,’ zei hij.

De man was stomverbaasd. ‘Ben ik dan nu niet op de aarde?’ vroeg hij.

‘Welnee,’ ontkende de vreemdeling, ‘je bent half-weg.’

‘Half-weg waar?’ vorste de man.

‘Nou,’ antwoordde de onbekende schouderophalend, ‘half wèg, snap je?’

Half wèg... - Bar vreemd! De man vond de aarde zo verrukkelijk mooi, dat hij er direct naar terug had willen gaan. ‘Ik heb nooit geweten, dat mijn eigen wereld zo heerlijk was,’ zei hij.

De reus glimlachte. ‘Wat vind je er dan zo mooi aan?’ vroeg hij.

‘Dat rode waas!’ zei de man. Want ja, om de ganse bol dreef een glinsterend rood waas - het was verbijsterend mooi. ‘Is dat een zonsondergang?’ informeerde hij.

De reus zuchtte peinzend, en bezag hem weer met die vreemde, keurende blik. ‘De kleuren, die je vannacht ziet, zijn niet zo zeer stoffelijke als wel geestelijke,’ vertelde hij.

De man moest daarover nadenken. Hij vond de conversatie een beetje moeilijk, voor een maanlichte nacht. Een akelig vermoeden glipte zijn hart binnen. Hij vroeg: ‘Is het daar - - oorlog...?’

‘Oorlog?’ herhaalde de reus. ‘Ach, sterveling, oorlog is iets, wat je kunt begrenzen. Kijk, in dit land is oorlog, en achter die rivier ligt vrede. Nee, dat rode waas is geen oorlog... Het is wraakzucht. Kijk, hoe het om de aardbol ligt!’

Wraakzucht! - De man moest er de aarde eens goed voor bekijken. En dan zo'n heerlijke, tintelende kleur!... Maar hij zag bij nader keuren, hoe het rode waas doorweven en overschoten was met een gele mist. Een mist, als tastbare zonneschijn!

‘Is dat dan de liefde, die de mensen elkander toedragen?’ vorste hij.

De reus glimlachte vergevingsgezind. ‘Jij bent net de soort mens, die in de maneschijn wil wandelen!’ zei hij. ‘Nee, man, die gele mist is leedvermaak.’

‘Wat afschuwelijk!’ murmelde de keurige man; hoewel hij die gele mist net zo mooi vond als het rode waas.

‘En zie je die groen-grijze vlekken overal?’ wees de reus hem aan.

De man spande zijn ogen in en zag ze inderdaad. Hier en daar - nee, over de gehele wenteling van de bol - wiesen onder de andere kleuren groen-grijze vlekken.

‘Dat zijn zeker landen,’ zei de man gauw.

‘Nee,’ hoofdschudde zijn leraar. ‘Dat is onverschilligheid.’ De keurige vent keek neer op zijn arme aarde, en kreeg het een klein beetje koud. Want waarom was er over de ganse bol van dat groen-grijs?... Gelukkig ontdekte hij toen een

heerlijke, donkerblauwe gloed, die zijn hart tot juichen bracht.

‘Er zijn toch ook nog goede dingen!’ zei hij. ‘Dat kostelijke blauw - dat is zeker de vriendschap, hè? of de trouw...?’

‘Je bent een aardig kereltje,’ antwoordde de reus vriendelijk. ‘Maar die blauwe gloed is egoïsme.’ Hij glimlachte medelijdend. En zijn hand strekkend, voegde hij erbij: ‘Zie je die zalm-roze glans, hier en daar tussen de andere kleuren door sippelen?’

De man zou graag ‘nee’ hebben gezegd; hij zei echter ‘ja’, want hij zag hem wel.

‘Dat is de leugen,’ legde de ander uit. En vóór de man iets terug kon zeggen, vervolgde hij: ‘En kun je die paarse stippen onderscheiden?’

Het was merkwaardig, dat de man alle kleuren en vormen zag, wanneer de reus ze aanwees. Nu pas ontdekte hij, dat de ganse kleurenmengeling haar helderheid en fonkeling ontleende aan de schel-paarse stippen, die als sterren over de bol lagen gestrooid.

‘Ja,’ zei hij weer.

‘Dat is ongeloof,’ legde de reus uit.

Zij zaten een ogenblik sprakeloos naast elkaar.

‘Maar is er dan niets goeds aan de aardbol?’ vroeg de man wanhopig. ‘Hij ziet er toch zo prachtig uit, met al die kleuren!’

‘Ja, de stervelingen hebben hun leven lang de verkeerde dingen mooi gevonden,’ antwoordde de reus gelaten. ‘Daarom zijn deze kleuren ook zo levendig en gloeiend!’ Hij zuchtte even. ‘Maar kun je ook die zwarte strepen onderscheiden, hier en daar?’

De man moest nu wel heel goed toekijken; en ja, hij zag op enkele plaatsen glanzende, diep-zwarte strepen.

‘Dat is het berouw,’ zei de donkere reus zacht. ‘Het komt altijd te laat; maar het is er dan tenminste...’

De wandelaar voelde zich schrikkelijk opstandig, terwijl hij naar die fonkelende, gloeiende bol keek, die daar maar in de nacht hing te wentelen. ‘Wraakzucht, leedvermaak, onverschilligheid, egoïsme, leugen, ongeloof en berouw!’ telde hij samen. ‘Wat sta ik daar allemaal ver van af!...’

De donkere reus glimlachte zo breed als een ganse maannacht. ‘Bravo!’ fluisterde hij.

Ze bezagen mekaar, bijna met verwondering.

‘Weet je, waarom Japie niet met je meeinging?’ vroeg de onbekende. En de wandelaar was niet verbaasd, dat zo'n reus Japie bij name wist te noemen. ‘Hij zou onderweg over zaken hebben gepraat, en je ergeren,’ vertelde de reus. ‘Jullie vriendschap zou er een tijdje van hebben geleden.’

De man knikte zwijsend.

‘En weet je, waarom Karel niet meeinging?’

De man trok zijn wenkbrauwen nu alleen maar vragend op. ‘Hij zou in de maneschijn over liefdes-histories zijn begonnen, en je hebben ontsticht,’ verklaarde de reus. ‘En weet je, waarom Hendrik niet meeinging?’

‘Nee, dat zal ook wel z'n reden hebben,’ zei de man beleefd. ‘Hij zou over sterrenkunde hebben gepraat,’ legde de reus uit. ‘Hij was gaan redeneren over lichtjaren en stralingsinvloeden, over kratervormingen en dampkringen; hij zou je hele wandeling hebben verknoeid met droge wetenschap, die voor hem alles betekent, en voor jou weinig.’ De man knikte. ‘En weet je, wat ik van jou zo aardig vind?’ vroeg de reus ten leste.

De man keek stuurs voor zich uit; hij begreep wel, dat er aan hem ook niet veel aardigs te vinden was.

‘Dat je Japie en Karel en Hendrik zou hebben laten praten in de overtuiging dat je luisterde - met genoegen luisterde. Een mengsel van leugen en ongeloof, waarbij berouw overbodig is. Toen dacht ik: ‘Hij is rijp om de aarde te zien, zoals ik haar zie... -’

Zo praatte de keurige kerel een hele tijd met de reus, tot hij hem vroeg: ‘Wie ben jij eigenlijk?’

Er was even een droomachtige stilte tussen hen, als een dunne wand van luchtledigheid, voordat de reus antwoordde: ‘Ik ben de goedheid.’

De man bekeek zijn metgezel gretig, want per slot van rekening kom je de goedheid niet elke dag tegen. ‘Weet je het zeker?’ vroeg hij.

‘Ja,’ zei de reus. ‘Daarom ben ik zo groot. Het goede is altijd groot; maar mensen heffen hun hoofden niet hoog genoeg,

om het te kunnen zien. Zij zwelgen in bontere verschijnselen, die lager drijven.’

De man had het nu erg koud gekregen. Hij trok de schouders op en rilde.

‘Ik zal je maar weer terugbrengen,’ besloot de reus op mijmerende toon, ‘nu weet je tenminste, wat een maannacht is.’

En hij nam de man tussen duim en vinger - hij strekte zijn arm jaren-ver langs het glanzende pad naar beneden, en zette de man in het bos neer, waar hij had willen wandelen.

‘Dag keurige man!’ bromde de reus uit de verte.

‘Dag reus!’ riep de man.

Zijn ogen waren een beetje verblind - hij wist niet dadelijk, waar hij zich bevond.

Toen hij weer de omgeving kon onderscheiden, zag hij een man voor zich staan - nee, het waren er twee. Het maanlicht stroomde van groter hoogte, dan toen hij de wandeling was begonnen; het woud stond stil luisterend te dromen. En dat schenen die twee mannen ook te doen.

‘Goeienacht,’ zei de keurige vent - domweg, omdat hij een keurige vent was.

‘Goeienacht,’ antwoordden de twee tegenover hem. ‘Wat doet u hier, meneer?’

‘Ik wandel een beetje in de maneschijn,’ vertelde de man. ‘U soms ook?’

Maar nee, het bleken twee politieagenten te zijn.

‘U loopt op verboden terrein,’ zeiden ze.

De oppassende man voelde het kippevel over zijn lichaam komen, maar hij verbeet alle opstandigheid. ‘O,’ zei hij, ‘dat wist ik niet.’

Daar had elk beschaafd gesprek kunnen eindigen.

Doch de agenten informeerden: ‘Hebt u dan die bordjes van ‘Verboden toegang’ niet gezien?’

‘Nee,’ zei de man. Hij dacht: ‘die heb ik nog nooit gezien; ze zijn er ook niet.’

Maar meteen beseftte hij, dat dit ongeloof was. Om dit in zichzelf te bestrijden, voegde hij erachter: ‘Ik had ze moeten zien.’ Doch dit, begreep hij, was leugenachtig van hem. Hij had die bordjes niet gezien, en hoefde daarover zijn leed niet

te betuigen. Hij had het recht, eerlijk zichzelf te zijn. Of - was dat egoïstisch?... - Alles had na het gesprek met de Goedheid een andere maatstaf gekregen.

De agenten intussen vonden eveneens dat hij die bordjes had moeten zien. Zij zetten hun strengste gezicht in het maanlicht-bos, en zeiden: ‘Geef ons uw naam en adres maar eens op!’

Ze meenden, een geraffineerd stroper te hebben betrappt.

De keurige man wilde beslist niet boos worden. Zo vriendelijk mogelijk maakte hij zijn naam bekend.

Terwijl de ene politieman in zijn boekje stond te krabbelen, vroeg de ander: ‘Wat voert u hier eigenlijk uit, meneer?’

‘Ik wandel toch immers!’ herhaalde de man korzelig.

‘U stond anders doodstil, toen wij u opmerkten,’ antwoordde de ondervrager.

‘Nou ja,’ verbeterde de man, ‘ik had zitten praten met een reus, op de maneschijn-weg...’

De schrijvende agent kon zichzelf niet bijhouden. Zijn kameraad dacht heel erg het zijne van die verklaring.

‘Kunt u naar huis komen?’ informeerde hij.

Toen verloor de schrijver zijn potloodje. Hij bukte zich, en speurde de nachtelijke bodem af; maar hij zag het nergens meer.

‘Lekker,’ dacht de keurige kerel. En besepte, dat dit leedvermaak was. Hij voelde zich raar vernederd: was hij dan toch niet beter dan de rest?...

De agenten bogen zich beiden naar de grond, en tastten rond in het mulle zand.

‘Ziet ú dat potlood nergens?’ vroeg een van hen aan de wandelaar.

‘Nee,’ zei die, en hij dacht: ‘dit is onverschilligheid...’

Hij wilde wel zoeken; maar stuitte dan op het gevoel, leugenachtig te zullen zijn, omdat hij het niet meende. ‘Nooit!’ dacht hij.

Of was dit egoïsme?...

Was het beter, vriendelijk te zijn tegen eigen voelen in, dan zich in zijn ware gedaante als egoïst te laten gelden?

Hij stond daarover nog ijverig na te denken, toen de agenten met hun hoofden tegen mekaar stootten. De oudste verloor

er het evenwicht van, en rolde omver, met zijn gezicht in de bramen. De keurige man hoorde hem een kreet uiten. Het deed hem genoeg.

‘Dit is wraakzucht,’ peinsde hij beledigd. ‘Ik ben geen streep beter dan enige mens - ik ben slechter; want berouw heb ik nog niet gevoeld...’ Ja, hij doorzag dat zijn aardbol het zonder zwarte strepen zou moeten stellen.

En of het nu van zenuwen kwam, of van gebrek aan berouw - eensklaps moest hij schaterend lachen. De agenten, kribbig, met bekraste gezichten en zanderige vingers, namen hem dit verschrikkelijk kwalijk.

Zij namen hem mee naar het bureau, want hij had niet duidelijk kunnen maken, waarom hij midden in de nacht op verboden terrein stil stond; en hij had wartaal gesproken over een reus op de maneschijn-weg, en hij had gelachen toen er niets te lachen viel.

En hoe strenger zij werden, hoe verder de man zich van berouw verwijderd voelde. Hij wist nu dat dit hun schuld was, en was daar verontwaardigd over.

Met gefronste wenkbrauwen zat hij in een klein, donker kamertje, opgesloten als de eerste de beste woesteling. Hij bleef daar, terwijl de maan zonk en de zon opkwam.

Om acht uur in de ochtend werd hij verhoord. Een inspecteur vroeg of hij nu nuchter was.

‘Veel te nuchter,’ antwoordde de man bitter.

Zij meenden hem niet los te moeten laten.

Aan zijn vriend Japie, die uit naam van enige bloedverwanten en trouwe vrienden het bureau bezocht in de loop van de dag, werd duidelijk gemaakt, waarom men hem had opgesloten en vastgehouden.

De man kon hun gesprek verstaan.

‘Ach, laat hem maar vrij,’ pleitte Japie. ‘Hij is heus een beste kerel, en niet eens in staat, in een bos iets uit te halen! Hij is alleen 'n beetje gek; al maanden lang zeurt hij onze hoofden grijs, om 's nachts bij volle maan te gaan wandelen.’ De oppassende man werd uit zijn cel gehaald, en aan Japie meegegeven als een verkocht kalf.

‘Hoe voel je je?’ vroeg zijn vriend.

‘Best,’ zei de keurige man. Hij dacht: ‘de leugen.’ Ergens

achter in zijn doodkalme, nette gedachten, danste een schelle wraakzucht op en neer.

Niets was er verder van hem, dan maneschijn.

Hij liep nadenkend over straat, met gebogen hoofd.

De mensen begluurden hem langs alle kanten.

‘Hij heeft gelukkig beróúw!’ zeiden ze.

De bromtol

In de gevel van het Parlementsgebouw te Solfami staat een bromtol als embleem. Daarvan moet ik iets vertellen:

Er was in dat land eens een Eerste Minister, die niets anders meer deed dan regeren en wetten bedenken.

Als hij aan tafel zat, ging de telefoon om hem in te lichten over de gebeurtenissen binnen een uur in de omtrek. En als hij baadde, lag er een boekje met een potlood naast zijn kuip. Dan maakte hij nog aantekeningen over zedelijkheid en drinkwater en zeepdistributie. Ja, als hij midden in de nacht ontwaakte door het snurken van zijn echtgenote, legde hij snel even enkele punten vast voor een anti-lawaaï-wet. En als hij in de morgen opstond, dacht hij over de opstand der bedelaars en de sit-down-staking van orgeldraaiers. Hij was een vreselijk arbeidzaam mens.

Op een dag liep hij peinzend door de stad. En zo vol van regeerderij was zijn hoofd, dat hij de mensen niet zag of hoorde, die eerbiedig hun mutsen afnamen en bogen, murmelend: 'Goedendag, Alleruitmuntendste Eerste Voortreffelijkheid! De wijsheid bloeit in u, gelijk de clivia's achter onze vensterglazen!'

Nee, hij knikte uit wettelijke gewoonte, en maakte daarbij geen verschil tussen zuigelingen, etalagepoppen en brievenbussen.

Wij moeten als zuivere verstrooidheid aannemen, dat hij op een gegeven moment voor een speelgoedwinkel bleef staan. Daar groette hij z'n spiegelbeeld; want de gekke hoed met die veer meende hij eerder gezien te hebben, en de toga met rode kwasten ook. Hij knikte tegen een beer en een pop die slapen kon, en tegen een aap op een schommeltje, welke hem herinnerde aan iemand waarmee hij wel eens samenwerkte. Hij knikte ook tegen een tuimelmanneling omdat hij

stellig dacht, het te zien buigen. Bovendien was hij in zijn carrière aan tuimelmannetjes gewend. -

Toen bleef zijn oog geboeid door een grote, rood-blauw-goud-gestreepte bromtol.

Het was een prachtstuk! Een vorstelijke tol, vol glans en visionaire heerlijkheid. De Eerste Minister moest ervan aan zijn jeugd denken, die nog maar zo pas voorbij was, en toch al lang achter hem lag. En een klein verdriet kneep in zijn hart - want hij had zo'n bromtol nooit bezeten.

Hij dacht: 'Ik zal een bromtol-fonds stichten, en een wet uitvaardigen, waarbij wordt vastgelegd, dat àlle kinderen beneden - - -'

Ja, beneden welke leeftijd? Het zou hem zelf nimmer helpen; want hij was geen kind meer. - Ach, maar hij kon dan toch voorkomen, dat andere kinderen dit wringende smachten zouden moeten kennen.

Een bromtol voor de kinderen; en voor de volwassenen een gong of een fietsbel, naar keuze. Alles voor binnenshuis, met het oog op de anti-lawaaibepalingen. Dat leek hem een goede instelling. Persoonlijk had hij nimmer op een gong mogen slaan of een fietsbel bezeten: hij was er te voornaam voor geweest, van zijn geboorte af.

Op dat ogenblik stond er een klein jongetje naast hem, dat ook naar de bromtol keek. Het verlangen in zijn blik was te zwaar voor de Eerste Minister. 'Zou je zo'n bromtol willen hebben?' informeerde hij.

Het kind knikte alleen maar. Wellicht was het zo weinig gewend, dat het hem voor een fee hield. In elk geval was de edele man, met zijn lange zwarte toga en zijn kuitbroek een voldoende vreemde verschijning. Zij stapten samen de winkel binnen. En tegen een heel lieve juffrouw zei de Eerste Minister, dat het jongetje een bromtol wilde hebben. De dame wond een tol op, en liet hem prachtig zingen. Ach, het was veel mooier dan het orgel van de oude kerk: de bromtol zong een zwaarmoedig liedje van drie tonen, waarnaar men niet laten kon te luisteren. Het was schoon als de maannacht in mei en melancholiek als een weg naar de horizon.

De Eerste Minister stond onbeweeglijk. Hij vergat juffrouw en jongetje en wetten - - het verleden brak open als een

bebroed ei, en alle schone dromen verrezen eruit, welke slechts kinderen kennen, omdat zij nog zo pas uit de Hemel zijn gevallen.

De tol kostte tien florijnen. De Eerste Minister betaalde verheugd. En pas op straat besepte hij, de tol aan het jongetje te hebben geschonken.

‘Dag - jongetje!’ zei hij. En hij streelde maar wat over een bol - het kon het hoofdje van het kind geweest zijn, of ook wel het speeltuig. - Hij liep alleen naar huis. Maar hij knikte niet meer. En alle wetten waren verre van zijn denken. Toen hij thuis kwam, stonden er tranen in zijn ogen.

‘Beste man, waarom huil je?’ vroeg zijn vrouw.

‘Ik huil niet, liefje,’ zei de Eerste Minister. ‘Ik denk erover, wat ik in mijn leven allemaal heb verzuimd -’ Daar brak zijn stem.

De vrouw was geroerd. Ze kende hem als zo'n innig goed mens! Had hij niet altijd voor iedereen klaargestaan? Wat kon hij dan nog hebben verzuimd?...

Hij at weinig. En hij neuriebromde zo'n bar gek wijsje: het waren telkens maar drie tonen. 't Was als melodie niet ten einde - en toch kreeg men de indruk, dat het voldoende moest zijn.

De echtgenote bezag haar man vorsend van opzij. ‘Hij wordt oud,’ dacht ze verschrikt.

Die nacht droomde de Eerste Minister, dat hij een bromtol had. Hij tolde boven op de richel van de dakgoot. De tol zong als een tenor, en de Eerste Minister zat op zijn hurken in angst, dat het ding weg zou glippen. Maar de tonen van de tol waren zo hevig sterk, dat zij het ding drijvende hielden in de lucht. Ja, ze dreunden en denderden door alles heen, zodat de Eerste Minister honger kreeg. Soms loeide de tol heel hoog, om dan weer laag te beginnen. Tot eensklaps de punt over de richel glipte, en de tol wegtuimelde in de diepte.

De Eerste Minister wist opeens, dat hijzelf de tol was: hij gilde, hij gonsde, hij loeide van angst, terwijl de diepte vliegensvlug naderde. Hij viel met een verschrikkelijke bons in het grint van de achtertuin, en zonk er tot zijn hals in.

‘Màn!!’ zei z'n echtgenote, ‘wat hèb je toch??’ Ze had

hem wakker gestoten. ‘Je maakt een lawaai als een woesteling!’

‘Er wàs al lawaai,’ mummelde de Eerste Minister geschrokken en korzelig. En de vrouw, die wist, gesnorkt te hebben, zweeg. Zij waren volmaakt vreemd voor elkaar, daar in die duisternis.

De ochtend daarna ging de Eerste Minister niet naar zijn bureau. Hij liet zich verontschuldigen bij de ministeriële vergadering; hij kocht een bromtol. En daarmee sloop hij naar de zolder van zijn eigen huis.

Intussen zat het college van Excellenties tezamen in de Purperen Zaal van het Parlementsgebouw: De Minister van Zure Zaken, de Minister van Restauratie, de Minister van Vrede, de Minister van Onderwijs en Bovenook, de Minister van Geldige Financiën, de Minister van Alles en Nogwat (hieronder ressorteerde Belastingen, daar men die niet bij de vorige portefeuille mocht rekenen) en de Minister van Natuurlijke Zaken.

Men zweeg, zoals dat behoort onder ministers van goede komaf. Toen echter de bode de Eerste Minister liet afweten, kon men niet langer de stilte betrachten. ‘Broeders Uitmuntende Voortreffelijkheden,’ zei de Minister van Zure Zaken, ‘dit gaat niet aan. We zijn samengekomen, om het heden oneens te zijn met de Alleruitmuntendste Eerste Voortreffelijkheid. Indien hij verstek laat gaan, is ons samenzijn doelloos.’

Er werd een stemming gehouden.

Men ging eensgezind naar het huis van de Eerste Minister. Om het, desnoods aldaar, met hem oneens te kunnen zijn. De meid die hun de deur opende, deed de Excellenties verstaan, dat de Eerste Minister voor niemand thuis was. De Minister van Geldige Financiën gaf haar dan een toepasselijke fooi, zodat zij haar domme mond meende te moeten houden, en de heren binnen liet.

Maar op de trap fluisterde ze snel ter tale, dat haar meneer toch tenminste niet gestoord mocht worden. En bij de zolderdeur hief ze haar vinger, totaal blind voor het grote kwantum excellentie daar vlak voor haar bestraffende blik.

Ze liet de heren alleen, en bezag in de bocht van de trap nog

hun ongeborstelde, luistergrage ruggen.

Want luisteren deden zij!

‘Alles is bromtollerij!’ hoorden ze iemand op zolder zeggen, met de kennelijke stem van de Eerste Minister. En achter zijn woorden zong een merkwaardig instrument een drienoets-liedje, somber als het noodlot zelve. ‘De wereld is een bromtol! Ons land is een bromtol! Aan mij en alle andere Uitmuntenden de plicht, hem draaiende te houden! Aan het volk de taak, te luisteren naar zijn melodie.’

Op dat ogenblik had de Minister van Natuurlijke Zaken de zolderdeur losgewurmd, welke begon te kieren. Hemel - hun ogen, schroeiend van belangstelling, aanschouwden de Eerste Minister, terwijl hij op z'n buik lag te spelen met een prachtige grote bromtol. Hij zwaaide de wit gekousde benen boven z'n rug alsof hij zes was, en niet een verre gaande veelvoud daarvan.

‘Wij zijn allen bromtollen,’ vervolgde hij peinzend. ‘We staan op onze punt, en gonzen, en maken lawaai! Ach, wat geloven wij vast te staan! En niemand beseft, hoe nabij het ogenblik is, dat onze voet wankelt, en wij uit de baan suizen! Niemand wil begrijpen, hoe broos ons evenwicht is: reeds wentelen wij langzamer, en trager - - men bemerkt aan ons, dat we niet slechts goud en blauw en rood waren! De krassen en deuken worden zichtbaar. En nog willen wij zingen en voor schoon doorgaan!... Het uitmuntende en voortreffelijke lag in onze snelheid; in de lieve muziek, die altijd nog een vierde klank beloofde, welke nimmer kwam. En als wij uitgeput terzijde duikelen, - - wie zal onze sleutel vinden, en ons weer tot draaien brengen?...’

Daarna zong het instrument voor zijn neus op de zoldergrond lange tijd.

Bij de deur stonden de ministers met wijd-open oren. Zij zagen in, hoe wijs hun besluit was geweest, het heden niet met de Eerste Minister eens te zijn: hij was immers krankzinnig!

Toen, onverwachts, keek de Eerste Minister op. ‘Goedemorgen, Uitmuntende Voortreffelijkheden!’ zei hij. En zeker hadden de Excellenties wel héél ingespannen geluisterd, want ze schrokken zich allerongelukkigst.

De Eerste Minister stond op, en zich afstoffend met een van de rode kwasten op zijn toga, richtte hij een vreemde, kinderlijke blik op de heren.

‘Wie bent u?’ informeerde hij toen bij de Minister van Restauratie.

Deze arme man meende te weten, welk antwoord van hem werd verwacht, na de toespraak over bromtollerij. Hij werd bloedrood in het aangezicht, en kon geen woord uitbrengen. ‘En u?’ vroeg de Eerste Minister aan de Excellentie van Alles en Nogwat.

Toen waren er al twee overbloosd.

De anderen begonnen ook reeds aan te kleuren; behalve de Minister van Onderwijs en Bovenook, die spierwit was: hij achtte zich dodelijk beledigd.

De Eerste Minister zuchtte. ‘Wat ben ik, Uitmuntende Voortreffelijkheden?’ trachtte hij hen te helpen.

‘Een bromtol,’ antwoordde de Minister van Zure Zaken. Het is altijd gemakkelijker, zoiets van een ander te zeggen. Hij boog er vormelijk bij.

‘En wat bent u?’ informeerde de Eerste Minister bij de volgende man. ‘Ik ben de Minister van Vrede,’ zei deze. ‘En u bent onze Eerste Minister.’ Het klonk zo eenvoudig, toen het werd gezegd. Waarom was niemand anders daarop gekomen?...

De Eerste Minister moest er nogeens van zuchten. ‘Gezegend zij de wijsheid welke in uw schedel mag schuilen tegen de regen van domme daden,’ antwoordde hij. En bezag de anderen nogmaals.

‘Wat heeft het land aan mensen, die niets meer zijn dan een echo? Die niet weten te antwoorden?’ vroeg hij nadenkend. ‘Wat moet een land hopen van regenten, die wijsheid niet paren aan kalmte en een vriendelijk hart?’ Zijn stem was zacht en vriendelijk. ‘Gij allen, Uitmuntende Voortreffelijkheden, voelt u ministers, en mannen van groot gewicht. Hoe kon een uwer geloven, dat ik hem voor een bromtol aanzag! - Dit kostelijk apparaat, wat mij heden genoeg en inzicht heeft geschonken!...’

Dat was rare taal.

Er viel geen woord aan toe te voegen.

De ministers gingen huns weegs, met slofstappen van glazige verbijsterheid.

Maar sedertdien staat in de gevel van het Parlementsgebouw te Solfami een bromtol als embleem. -

De Pasen van Wiesoeweisa

‘Vandaag,’ zei Wiesoeweisa tegen de wilde ganzen, ‘is het Pasen.’

De oudere dieren huiverden met hun staartjes, en de jongen kwekten verbaasd voor zich heen.

‘Pasen?’ vroeg er een, die pas één zomer had beleefd. ‘Wordt het nu warm of koud, en moeten we blijven of wegtrekken?’

Ze keken allemaal naar Wiesoeweisa, zoals die daar op haar boomtak zat. Ze was een doodgevone kraai; maar ze was eens per ongeluk in een bagagewagon meegereisd naar Parijs, en had daar haar kopveren leren opkammen. Sedertdien gaf ze zich uit voor een uil; want uilen zijn de vogels der wijsheid.

De echte uil in het bos had geprotesteerd; maar wat vermag een doodeenvoudige uil tegen een kraai die in Parijs is geweest? - Men geloofde Wiesoeweisa - zij was van toen af de uil in het woud.

‘Pasen,’ vertelde ze, ‘is een wonderlijk ogenblik. Het is de dag der wederopstanding; de mensen, die anders altijd ruzie met elkaar hebben, kruipen met elkaar in een groot huis, waar ze zingen. En de hazen leggen eieren.’

Dit leek de wilde ganzen tovertaal. Ze zwegen met verboden gedachten.

‘Wat is wederopstanding...’ vroeg ten laatste de reisleader van de ganzen.

‘Dat heeft iets met het licht uit te staan,’ legde Wiesoeweisa uit. ‘Het is geloof ik een soort wakker worden na de winter, licht na de nacht, - ja, je moet geloof ik eerst uit je boom gevallen zijn, om te kunnen wederopstaan.’

‘O,’ zei een twee jaar oude gans, ‘maar dan is de zaak eenvoudig! Pasen is dus het voorjaar, en dat is het op 't ogenblik!’

‘Ja, maar als de hazen eieren leggen,’ bracht de vrouw van de leider bezorgd naar voren, ‘wat moeten wij dan...? Of -’ ze krabde nerveus met haar rechterpoot langs haar snavel, ‘is Pasen wellicht niet voor ganzen?’

Sommigen vonden het jammer, zij wilden niets missen, laat staan iets zo indrukwekkends als Pasen! - Maar anderen voelden zich bevrijd van een last. ‘Laat die Pasen toch!’ zeiden ze, ‘je komt op Pasen misschien wel in een valstrik terecht! Afblijven!’

‘Al zou je in een valstrik geraken,’ hernam Wiesoeweisa, ‘dan zou dat op Pasen niet hinderen, want het is de wederopstanding.’

Dat woord overtuigde hen diep in hun hart, omdat ze het niet geheel begrepen. Het moest iets heel groots zijn. ‘Dan zouden we dus gerust verderop in die beek met dat net erover kunnen gaan schransen,’ zei de gans van één zomer blij, ‘op Pasen zal dat wellicht de bedoeling zijn!’

‘Gansje,’ glimlachte Wiesoeweisa. Het was heerlijk, dat zo te kunnen zeggen, als je jezelf een uil achtte. Ze liet haar stem dalen en vertelde met een mystieke klank: ‘Hij werd op vrijdag aan het kruis geslagen, en ziet, de derde dag ontsteeg hij aan het graf. En toen de vrouwen kwamen, vonden zij het graf ledig.’

De ganzen staarden haar aan en dachten na.

‘Wie was hij?’ informeerde een oude ganzen-dame.

‘Dat weet ik niet,’ bekende de wijze vogel op de tak, een beetje gepikeerd.

‘En wat was dat, met dat kruis?’ vroeg de leider, ‘het klinkt afschuwelijk!...’

‘Dat was het ook,’ zei Wiesoeweisa, ‘want hij ging er immers dood aan!’

‘Dan zullen mensen hem wel aan het kruis hebben geslagen,’ begreep een oudere ganzen-heer. ‘Mensen moesten niet bestaan - we moesten al hun eieren in het water gooien, zodat er nooit meer jonge mensen kwamen!’

‘Maar misschien was hij, die aan het kruis werd geslagen, ook een mens,’ bedacht de oude ganzen-dame.

‘Dat kan best, mensen doen mekaar alleen maar verdriet,’

deelde de heer mee. ‘Alle eieren in het water, wat ik je zeg! En nooit meer broeden!’

‘Maar mensen broeden niet,’ bracht Wiesoeweisa naar voren. ‘Het is nog nooit zo erg Pasen geweest, dat de mensen eieren legden.’ Ze schudde triest het eerwaardige opgekamde hoofd.

‘In elk geval stond hij de derde dag op,’ herinnerde het jonge gansje zich, ‘dus is er reden tot blijdschap. Wie gaat er mee naar die onder dat net...?’

Maar hij hoefde daar niet heen te gaan, om iets akeligs te ondervinden. Want door het woud liepen twee jongens van ongeveer zestien jaar oud. De een had een katapult bij zich, en daarmee mikte hij een steen naar de ganzen. Het was geen grote steen, tot zijn spijt.

‘Pàts!’ zei de steen, tegen het halfwijze hoofd van de jonge gans. Het diertje viel voorover, en bleef met uitgestrekte vlerken liggen.

‘Mensen!!’ riep Wiesoeweisa.

Zij vluchtten allemaal weg.

Allemaal, behalve de moeder van de jonge gans. Zij bleef laag boven haar kind zweven, klagend en roepend.

De jongen had het zó handig gedaan, dat zijn kameraad het niet bemerkte, vóór de steen weg suisde. ‘Ach, hoe kùn je dat nu doen?!’ riep hij uit. ‘Wat verschrikkelijk!’ Hij rende naar de plek, waar de gans bewegingloos aan de kant van het water lag.

Hij tilde hem heel voorzichtig op, en bekeek de vogel. De moeder vlerkte er in scheervlucht overheen, terwijl ze de jongen in haar eigen taal bezwoer, haar kind geen verder leed te doen.

De jongen legde zijn ene hand koesterend over het slappe hoofd van de kleine gans, en stond onbeweeglijk. ‘Hij leeft geloof ik nog,’ zei hij gespannen. En werkelijk - na een paar minuten kwam het gansje bij. Het opende zijn ogen in een halve duisternis tussen twee warme handen, en probeerde zich te bewegen. Het had vreselijke hoofdpijn, en was een beetje suf. ‘Doe hem niets!’ hoorde het zijn moeder

roepen, 'hij is mijn kind, ik heb hem zelf uitgebroed, zijn veertjes waren nat tegen mijn warme lijf, ik heb hem leren zwemmen - spaar hem! Hij moet nog verder vliegen in dit leven!'

De jongen begreep haar heel goed. Hij hurkte neer en legde de vogel voorzichtig in het riet, daar, waar het water met kittelende kleine golfjes tegen de oever streeelde.

Het gansje voelde het koele water en hief zijn kop op. 'Dag moeder!' zei het. De jongen stond op. Hij wendde zich af, en wilde zijn kameraad niet aankijken.

'Ik denk,' zei Wiesoeweisa, 'dat dít wederopstanding is!...' 'Is dit Pasen?' vroeg de leider, 'wat ontzettend!'

'Nee, wat een groot geluk, als dit Pasen is!' jubelde de ganzen-moeder. 'Kijk, hij wordt weer helemaal goed!...'

'Het zal wel alleen Pasen zijn voor de mensen,' gromde de oude ganzen-heer. 'Alle eieren in het water, ik blijf erbij!' Maar zij hadden toch allemaal gezien, hoe goed die ene jongen het meende!

De echte uil was er ook bij gekomen. Hij had meelij met alles, wat verontrecht, verloochend of bezeerd werd, en hij hield van vriendelijkheid. 'Ik denk, dat het Pasen is voor alle levende wezens - maar dat nog niet alle mensen dat weten,' zei de echte uil.

De helper in nood

Er was eens een heel deftige dame, die op straat een gemeen woord tegenkwam. Ze groette het natuurlijk niet - ze deed, alsof ze het niet kende.

Het gemene woord nam zijn hoed af en zei: 'Dag mevrouw!' want het was een zeer welopgevoed gemeen woord, het was oud en veel in de wereld geweest.

De deftige dame kreeg een kleur en antwoordde bits: 'Ik ken u niet!'

'Maar Lydia!' zei het gemene woord, 'wij kennen elkaar toch al negenenvijftig jaar!' - En dat was waar, want de deftige dame had het woord leren kennen, toen ze een kind van zes jaar was. 'En je had zo'n plezier met me!' zei het gemene woord treurig. 'Ik ben - - -' en toen zei het zijn naam.

De deftige dame bloosde als een radijs en wilde de politieagent roepen, die vóór hen liep te dienstdoen.

'Wat helpt dat?' vroeg het gemene woord, 'de politie-agent kent me ook heel goed, van toen hij nog een gewoon zondaar was.'

De dame voelde, hoe machteloos men kan staan tegenover oude, ongewenste connecties.

'Ik heb carrière gemaakt,' vertelde het woord haar. 'Ongeveer honderd jaar geleden werd ik geboren op een herenfuif, en hoewel ik met grote uitbundigheid werd begroet, was ik toch een magere stumper, en niemand kende me.'

De deftige dame wiste haar bovenlip af met een kanten zakdoek en smeekte het gemene woord, niet naast haar te blijven lopen. Ze slipte uit verlegenheid een steegje in, waar alleen arme mensen en schunnige liedjes woonden, en hier of daar een ziel-zorger en een enkele beschimmelde broodkorst.

'Maar ik groeide allengs,' vervolgde het woord trots. 'En

al ben ik nu niet bepaald beroemd geworden - iedereen kent me toch; zelfs de bisschop.'

'Ik geloof beslist niet, dat de koningin u kent,' antwoordde de deftige dame; en daarmee had ze zich tot een gesprek laten verleiden.

'Ja,' zei het gemene woord, 'de koningin heeft me vier jaar geleden leren kennen. Ze zag me tijdens een rijtoer - ik stond op een schutting. En ze vroeg aan een hofdame om informatie. Die heeft me toen moeten voorstellen.'

'Wat zal die arme koningin geschokt zijn geweest!' beet de deftige dame het woord toe.

'Ach,' antwoordde het, 'dat nu juist niet. Ze lachte en wuifde tegen het volk, en 's avonds vroeg ze de koning, of hij me kende.'

'Afschuwelijk!' beefde de dame. 'En kende de koning je?!' Ongemerkt tutoyeerde zij het woord al!

'Ja, zeker,' zei het gemene woord nadenkend, 'hij heeft mij herhaaldelijk ontmoet, al was hij niet altijd even blij, wanneer hij mijn naam hoorde.'

Intussen liep de dame zich te schamen als nog nooit, ze wist zich geen raad. Een paar opzichtige vrouwen waren haar voorbij gelopen en hadden gelachen; en een jongen met een aardappelkorf had tegen haar geknipoogd. Wat kon zij echter doen? Er was niet één huis, waarin zij kon vluchten; het woord zou haar toch volgen.

Zo kwam ze bij een stille winkelstraat terecht, en wie zou ze daar anders hebben kunnen tegenkomen dan de dominee, welke haar iedere week een bezoek bracht om geld voor de armen?

De dame boog haar hoofd en kuchte; de dominee tastte met fladderende handen naar zijn hoed en versteeft tegelijkertijd. Alleen het gemene woord bleef kalm en zei: 'Dag Egbertus!' tegen de dominee, zodat de dame begreep, in haar leed niet alleen te staan.

De dominee liep door met slingerbenen van ellende. Hij peinsde met verbittering in het hart over de zonde, en het scheelde geen haar of hij had zijn hoofd gestoten tegen een lantaarnpaal.

De deftige dame stond stil op de hoek van de straat en keek

het gemene woord boos aan. ‘Verdwijn nu,’ zei ze statig. ‘Ik wens mijn verdere leven niets meer met u te maken te hebben, al zoudt u kind aan huis zijn in het paleis.’

Dat was toch voor een dame nogal mannentaal.

Het gemene woord maakte een diepe buiging. ‘Vergeet mij niet,’ zei het. ‘Ik zal uw leven redden, mevrouw.’

De dame glimlachte kil - ze had eindelijk haar houding gevonden.

‘Jaja,’ hernam het woord. ‘Wanneer u in nood mocht komen, mevrouw Lydia, herinner u dan mijn naam; roep mij, en ik zal u redden. Ik heb u lief gehad, toen u nog kuiltjes in de wangen had. Adieu.’

En daarna was zij alleen.

Ja, zij was nog nooit zo alleen geweest. Want naast het gemene woord had zij leren beseffen, hoe weinig mensen zij kende.

Maar gelukkig bracht ze zich tijdig te binnen, dat zulks het lot is van alle groten: alleen te staan. En vergenoegd stapte zij in een taxi en liet zich naar huis rijden.

Nu was het gek, maar sedertdien kon de deftige dame het gemene woord niet meer vergeten.

Ze betrapte zich erop, menigmaal, als zij met voorname lieden praatte, te denken: ‘Zou hij het gemene woord kennen?’ En eens, dat zij onverwachts de koning zag, vergat ze te juichen en dacht: ‘Hij kent het ook!’ Dat ging toch te ver, vind je zelf ook niet?

Welnu, de dominee, als man des geestes gewend, van de nood een deugd te maken, preekte de volgende zondag over de zonde. Hij sprak over het woord Gods en het woord des mensen; en iedereen begreep, hoe hij dit laatste minachtte.

‘Het woord des mensen is zo dikwijls laag en gemeen!’ riep hij klagend uit, en hij keek, denkend aan de ontmoeting, naar de deftige dame. ‘Laat het verklinken, laat het sterven!’ Toen kuchte er achter in de kerk iemand.

Daar stond het gemene woord.

De deftige dame, die juist omkeek naar de nieuwe hoed van haar beste vijandin, zag het woord. En de dominee zag het beslist ook; hij moest drinken en over zijn gezicht vegen en door zijn kuif strijken en toen kreeg hij de hik.

En intussen hadden méér mensen het woord ontdekt. Niemand luisterde meer naar de dominee.

Slechts één mens in de kerk bleek het woord niet te kennen - dat was een oud, vriendelijk vrouwtje. Zij vroeg: 'Wie is die meneer?'

'Noem zijn naam niet,' riepen er een paar, 'noem zijn naam niet in het huis des Heren!'

'Nee!' zei de dominee. Daarna had hij het weer te druk met de hik.

'Maar lieve mensen,' wierp het gemene woord tegen (en iedereen kon het gelukkig duidelijk verstaan!) 'kan ik helpen dat ik ben, die ik ben? Mijn vader was een erotische gedachte en mijn moeder was een dronken kerel! Zie ik er niet keurig uit? Ben ik ooit oneerlijk geweest? Heb ik zonde gedaan?'

Alsof het geen zonde is, een gemeen woord te zijn!...

Het klonk de kerkgangers allemaal als zedeloze taal in de oren. Zij waren boos. En onder hen was de deftige dame de allerboos-ste. Zij wilde naar het gemene woord noch naar de dominee zien, en overlegde of zij in 't vervolg niet liever ergens anders ter kerke zou gaan.

.....

.....

.....

Zover kwam ze niet.

.....

.....

Op een avond kreeg zij bezoek van héél fijne vrienden.

'Goeden avond, deftige mevrouw!' zeiden de fijne vrienden. 'Wij komen u halen voor een danspartij.'

Nu danste de deftige dame weliswaar niet meer, maar als vooraanstaande vrouw was ze bij dergelijke feesten toch graag aanwezig om zich te laten begroeten en limonade te drinken.

Buiten stond een auto klaar en allen stapten vrolijk pratend in. Toen de wagen eenmaal reed, wendden de fijne vrienden heel andere gezichten naar de dame.

'Wij hebben u laatst op straat gezien in slecht gezelschap, mevrouw!' zeiden ze. 'Dat past iemand van uw rang niet!'

Verbeeldt u, dat zulks bekend werd!...'

De dame schrok en murmelde zenuwachtig, dat het slechte gezelschap alleen de weg aan haar had gevraagd.

'De weg?!' herhaalden de vrienden bestraffend. 'Maar deftige mevrouw! Had u dan een half uur nodig, om die ellendeling de weg uit te duiden, en moest u zich daartoe met hem naar beruchte buurten spoeden?!'

Zo kan een mens z'n leven afhangen van één onbedacht half uur. De dame zweeg radeloos en speelde met haar vingers.

'Wij hebben hier een cheque voor uitbetaling van vijfduizend goudstukken aan toonder, te besteden aan een nader te bepalen liefdadig doel,' vervolgden de vrienden. 'Indien u dit ondertekent, zullen wij zwijgen.'

De deftige dame zei: 'Ik heb geen vulpen bij me.' Daarna zei ze: 'Het is hier te donker!' en vervolgens: 'De auto schokt teveel.'

De waarheid was, dat ze slechts vierduizendnegenhonderdnegenennegentig goudstukken bezat - en daarvan moest zij leven.

De fijne vrienden kwamen met haar overeen, dat zij direct na het uitstijgen, in het huis waar de danspartij werd gegeven, zou tekenen. Natuurlijk zou niemand ervoor of erna een wóórd reppen over deze pijnlijke dingen.

Toen stond de auto stil; de dansmuziek klonk al naar buiten. De dame voelde zich oud en ziek. Ze trachtte een vrolijk gezicht te zetten, maar ze kon het niet. Was zij niet verlaten van vrienden en illusies, en op het punt, tot de bedelstaf te worden gebracht?

Bij wie moest zij hulp zoeken?...

Ergens in haar brein dook het beeld op van een vriendelijk oud gezicht, de herinnering aan een stem, die hulp beloofde, als zij bedreigd zou worden.

Ach nee, het was geen vriendelijk oud gezicht, het was een beruchte tronie met een scheef lachende mond en een oog, dat altijd op knippen stond. Zij kòn als deftige dame deze hulp niet inroepen.

Terwijl ze reeds in een antichambre stond met een pen in haar vingers, drong het besef tot haar door, dat zij niet

langer deftig en geërbiedigd zou zijn, wanneer ze arm en verlaten was

Een van de fijne vrienden legde haar de cheque voor.

Plotseling richtte de dame zich op en met luide stem riep zij het gemene woord te hulp, tot twee, driemaal toe.

De fijne vrienden deinsden van haar terug als wespen van azijn. Ze bezagen elkander met vreemde gezichten en wensten de kamer zo snel mogelijk te verlaten. Men kon toch niet in hetzelfde vertrek verblijven met een vrouw, die zulke woorden uitgilde!

Zij wilden haar als vreemde beschouwen om eigen eer te redden. Doch bij de openzwaaiende deur stond het gemene woord, en het groette hen allen, ten aanhore van de vele gasten, vriendelijk bij hun namen.

De oude dame schreide. En achter het woord kwam de gastheer binnen, een alleraardigste jongeman, die vroeg wat er was gebeurd.

Het woord gaf uitleg, met klinkende stem.

Men sprak grote schande van de fijne vrienden, welke gluipegend weg slopen.

‘En wie bent u, meneer?’ vroeg de gastheer aan het gemene woord.

‘Ik ben geen gast,’ antwoordde het woord. ‘Ik behoor hier niet.’

‘Maar zeg me toch uw naam,’ drong de gastheer aan, en bezag het met zijn heldere, onbevangen blik.

‘Vergeef mij, dat ik dit niet doe,’ zei het gemene woord buigend. ‘U moet mij niet kennen, zo min als deze dame mij kent, die ik slechts heb willen bijstaan tegen schepselen van minder allooi dan ikzelf.’

En het vertrok.

Hoe nu die deftige dame zich redde? - Wel, een dame, die wèrkelijk voornaam is, kan wel eens iets zeggen of doen, wat gewone mensen zich niet kunnen permitteren. Men lachte hartelijk om haar, en zei: ‘Wat is zij toch een originele vrouw!’

En daar hield iedereen het op, ook zij-zelf. De dominee maakte geen uitzondering. ‘Zo'n originele vrouw!’ zei hij. ‘Soms wat dwaas, een beetje ruw ... maar dat is de ruige bolster om

een gouden kern!’ waarmee hij haaf wekelijkse gift voor de armen bedoelde.

Wat niemand wist was, dat de deftige dame de nacht na het bal het gemene woord in haar slaapkamer riep. Ze had ingezien, dat men de naam van een dienstwillige vriend dikwijls eerder op een schutting kan lezen dan in een verguld gastenboek.

Het woord kwam, want het was een heer en het liet nooit op zich wachten. En in de beslotenheid haars binnenkamers drukte de deftige dame het gemene woord de hand.

Laat dat tussen ons blijven.

De gelukkigen

Er waren eens een oude man en een oude vrouw, die al lang getrouwd waren en veel van elkaar hielden. Op een nacht werd de vrouw wakker omdat ze haar man hoorde zingen.

Ze deed haar ogen open en - ja, ze hoefde niet eens extra te luisteren: hij lag te neuriën. Een heel oud wijsje, dat ze kende.

‘Man,’ zei ze, en ze stootte hem aan, ‘word wakker, je ligt te zingen!’ Want iedereen kan begrijpen, dat zoiets geen pas geeft in de nacht.

‘Ik ben wakker,’ antwoordde de man. En dat gaf helemáál geen pas.

De vrouw zei dat tegen hem.

‘Maar ik voel me zo blij,’ weerlegde de man. ‘En ik zal zingen wanneer ik dat wil, in mijn eigen bed, in mijn eigen huis, in mijn eigen nacht.’

Zo was hij, en dat had de vrouw wel kunnen weten.

Maar ze vond het héél gek, en omdat ze niet gewend was, iets voor zich te houden, vertelde ze hem dat ook.

‘Ik ga opstaan,’ zei de man toen.

‘Het is pas drie uur,’ zei de vrouw. Alsof dat werkelijk een reden was om te blijven liggen.

‘Ik wil de gordijnen open hebben,’ ging de man voort.

‘Maar het is nacht,’ vertelde de vrouw hem.

En toen stond de man op, en hij deed de gordijnen open.

Zijn vrouw wist niet, wat ze van hem moest denken; maar dat had ze al zo dikwijls niet geweten, en hij was toch altijd een goeie man geweest.

Toen zagen ze allebei aan de donkere hemel een ster verschieten. ‘April is toch geen maand voor verschietende sterren!’ zei de man verbaasd.

Maar de vrouw antwoordde: ‘Als jij het gewoon vindt, om drie uur in de nacht op te staan en in donker de gordijnen

open te trekken, mag Onze Lieve Heer dan niet in april een ster laten verschieten?’

En daar zat veel waars in.

Doch de ster nam op haar vlucht een andere ster mee, en nog een, en nòg een, o, het werd een hele slinger, een dans van sterren door de nachthemel. En de vrouw dacht dat dat allemaal mocht, omdat haar man midden in de nacht had liggen zingen. En de sterren-slinger bleef eindelijk voor hun venster stilstaan in de vorm van een 5 en een 0.

‘Vijftig,’ zeiden de man en vrouw allebei tegelijk, alsof ze de krant lazen; en ze blikten het wonder verbijsterd aan.

Het duurde maar een ogenblik. Toen verbleekten de sterren, en de nacht werd weer als alle andere nachten.

De man zong toen al lang niet meer.

Hij liet de gordijnen open, want ja, een mens verwacht altijd nog meer. Maar hij ging weer naar bed.

‘Ik heb maar éénmaal een ster zien verschieten in april,’ zei hij. ‘Weet je dat nog?’

En zijn vrouw herinnerde zich dat best: het was de avond van hun trouwdag geweest.

Wat was dat lang geleden! En óók in april! Wat treffend! Ze gingen samen aan het uitrekenen, hoelang het geleden was. En zo kwamen ze tot de wonderlijke slotsom, dat het die nacht vijftig jaren geleden was.

Ze lagen daar zwijgend naast elkaar en hielden elkanders hand vast, want ze begrepen opeens, dat de Hemel zelf hen had gegroet, daarnet. En dat is toch wel wat veel, voor gewone mensen.

Ze konden niet meer slapen, die nacht. Er waren eensklaps zoveel herinneringen om hen heen, en telkens wist de één nog iets, wat de ander meende, vergeten te hebben.

Of - hadden ze toch geslapen?...

Want toen ze 's morgens de lichte kamer rond keken, stond voor hun bed de engel Gabriël.

De vrouw herkende hem, omdat ze zo Bijbelvast was, en de man, omdat hij kon lezen: de engel had een prachtig wit gewaad aan en een gouden ketting om de hals, met van voren een plaatje: daar stond met diamanten letters G A B R I Ë L op.

Ze zeiden hem allebei goedendag, en de man had opeens spijt, dat hij de vorige avond voor het slapen gaan zijn handen niet had gewassen. Dat was toch eigenlijk wel wat gek geweest!

‘Ik kom jullie halen,’ zei de engel Gabriël. ‘Om op visite te gaan bij mijn Meester.’

De man schrok, want zó oud voelde hij zich nog niet.

Maar de vrouw liet zich niet uit het veld slaan. ‘Gauw dan maar,’ zei ze, ‘want er wacht ons nog heel wat bezoek vandaag.’

Zo kwam het, dat de buurvrouw van beneden hen al om half acht de trap zag afkomen.

‘Waar gaan jullie heen?’ vroeg ze verbaasd.

‘We gaan uit met de engel Gabriël,’ zei de man.

De buurvrouw voelde zich beledigd, omdat ze meende, bespot te worden. Ze ging het dadelijk aan haar man vertellen.

Intussen zag de buurvrouw van twee-hoog-daarnaast het echtpaar over straat wandelen.

‘Ze lopen niet eens gearmd!’ zei ze. Natuurlijk zag ze de engel Gabriël niet, die tussen hen in liep. Er zijn maar heel weinig buurvrouwen, die zulk gezelschap wél zien.

En na een korte wandeling door wonderlijk lichte straten, die het echtpaar nog nooit had gezien, kwamen ze bij een schitterend gouden tuinhek. De engel Gabriël deed het open en liet hen vóórgaan. Helemaal achter in de allerheerlijkste tuin die men zich kan denken, zat hun gastheer op een stoel van bloemen en ijskristallen en sterren en hemelblauw, en hij knikte hen toe.

‘En,’ vroeg hij, ‘wat willen jullie nu eens hebben?’

Ja, wat wilden ze hebben?

‘Nog vijftig jaar erbij,’ zei de man.

‘Waarom?’ vroeg Onze Lieve Heer.

‘Omdat we graag samen willen zijn,’ antwoordde de man.

‘Maar begrijp je dan niet,’ legde Onze Lieve Heer uit, ‘dat mensen, die al vijftig jaren samen zijn, elkaar niet meer kunnen verliezen?’

En eensklaps scheen er een helder licht in de gedachten van het echtpaar. Ze zagen waarlijk, dat de dood geen mes is, dat een band van vijftig jaren samenzijn kan doorsnijden.

‘Geef ons dan vijftientwintig jaren,’ vroeg de vrouw.

‘Waarom?’ zei Onze Lieve Heer.

‘Omdat het op aarde zo gezellig is, met onze kinderen en kleinkinderen,’ legde de vrouw uit.

‘Maar geloof je dan niet, dat het hier óók gezellig zal zijn, als jullie later met elkaar in deze tuin leven?’ vroeg Onze Lieve Heer weer.

Ja, dat was óók waar. Ze hoefden alleen maar een beetje te wachten.

‘Het zou prettig zijn, als we wat meer geld hadden,’ zei de man.

‘Waarom?’ vroeg Onze Lieve Heer.

‘Omdat we dan nooit meer zorgen hoefden te hebben,’ legde de man uit.

‘Maar hoe kunnen jullie zorgen hebben, als je weet, dat ik hiervandaan altijd op jullie let?’ zei Onze Lieve Heer.

Toen schaamden ze zich, die man en die vrouw. Ze wisten vijf minuten lang niets te spreken, en de man had van pure verlegenheid bijna gezegd, dat er een dominee voorbij ging.

Maar vrouwen zijn nu eenmaal uitgeslapener dan mannen.

‘We konden wel een nieuwe bekleding voor onze huiskamerstoelen gebruiken,’ zei de vrouw. En daar kon Onze Lieve Heer op zijn beurt niets tegen bedenken.

Toen waren ze opeens weer thuis.

En op de huiskamerstoelen zat precies die bekleding, welke ze hadden willen hebben.

Iedereen vond het een prachtige kwaliteit en de burgemeester, die ter ere van het feest met een toespraak en een hoge hoed was gekomen, vroeg: ‘Waar hebt u dat vandaan?’ terwijl hij dacht: daar ga ik naartoe, want dat is net wat mijn vrouw wil hebben!

‘Van Onze Lieve Heer!’ zei de oude man.

Dat vond de burgemeester wel wat brutaal. Doch toen de gouden bruid knikte en zei: ‘Ja, van Onze Lieve Heer’, dacht hij: ‘Nou kun je toch merken, dat ze oud worden! Vijftig jaar gehuwd!...’ En hij begon maar gauw aan zijn toespraak.

Nu denk je natuurlijk, dat dit een sprookje is. Maar ik zeg je met de hand op het hart: het is de waarheid.

Ga maar eens vragen aan een echtpaar, dat vijftig jaar getrouwd is. Als zij werkelijk vijftig jaren lang gehuwd zijn ge-

weest, en niet slechts uit kwaadaardigheid bij elkaar gebleven, dan zullen zij je vertellen, dat ze ook hun getal aan de hemel hebben gelezen. En als ze ontkennen, vraag dan niet verder; dan zijn ze wellicht een beetje verlegen. -

De opgewekte

Er was eens een heer, die zo'n last had van opgewektheid. Hij lachte zelfs tegen de voorzanger van de Gereformeerde Kerk! En de dominee sloeg hij zo hartelijk op z'n schouder, dat die goeie man zijn hemd moest uittrekken om zich te laten wrijven; en je weet natuurlijk, dat het voor een dominee zondig is om zijn hemd uit te trekken.

Ja, de opgewekte heer neuriede als hij aan het belastingloket stond; en op een dag dat hij met zijn karos aan de verkeerde kant van de straat reed, zodat een politieagent hem moest bekeuren, feliciteerde hij deze!

Het was afschuwelijk. De mensen begonnen belang in hem te stellen. Op het laatst ging hij verrukt van wanhoop naar de dokter. Die beklopte zijn borst.

‘Heerlijk!’ zei de patiënt.

De dokter schrok, want hij meende dat het sarcasmis hyperia was. Die had hij net zelf uitgevonden, en de heer was dus zijn eerste werkelijk belangrijke patiënt.

De dokter zette zijn bril op en verzocht de heer, diep te zuchten. Maar de heer kon niet anders dan zingend uitademen, en dat was een complicatie volgens de wetenschap.

De dokter schreef hem valeriaan voor.

‘Wat een verrukkelijk woord!’ zei de heer.

Toen vertelde de dokter hem, dat het consult zevenentwintig gulden en vijftig cent kostte.

De heer stikte van het lachen. ‘Zevenentwintig gulden en vijftig cent!’ brulde hij. ‘Wat een gek bedrag!’ En hij liet de dokter bloedrood achter, want al vind je nu sarcasmis hyperia uit, dan heb je nog niet dadelijk zelf weerstand daartegen.

De valeriaan hielp trouwens niets. De heer dronk het bij roemers vol, en het enige resultaat was dat hij vreselijk het zuur kreeg.

‘Ik heb het zúúr!’ zong hij,
 ‘Het brandt als vuur,
 turelureluur!
 De dokter maakt me overstuur
 voor zevenentwintig en een halve gulden per half uur!’

De mensen stonden voor de ruiten te luisteren en ze schudden het hoofd, en zeiden:
 ‘Wát? Zevenentwintig en een halve gulden ? Dat is toch wel wat duur!’

En opeens gooide de opgewekte heer het venster open, zodat drie mensen een buil kregen en ééntje z'n hoed verloor.

‘Bedankt voor het laatste rijmwoord!’ zei hij, en klapte het raam weer dicht, waardoor hij de hoedeveer van een juffrouw knakte - want vrouwen heffen het eerst het hoofd weer op onder zulke omstandigheden.

En achter het glas zagen ze hem schateren van het lachen om de drie builen en de gebroken veer. Je zult moeten toegeven, dat die man in gevaar verkeerde.

Het duurde geen vijf maanden of er kwam een rekest over de opgewekte heer in de gemeenteraad. Burgemeester en wethouders overlegden, wat hier te doen stond. De vakverenigingen sloten nog nauwer aaneen, de dierenbescherming opende een nieuw tehuis, de huisvrouwen stichtten een nieuwe bond met speciale afdelingen voor Zelfbescherming, Toezicht en Anti-opgewektheid. Op straat liep naast ieder kind een kindermisje, en dáárnaast nog een politieagent!

De heer in kwestie was toen al zo opgewekt, dat hij zelfs in de ogenblikken van allergrootste afzondering danste, en de notaris een briefje van duizend had geboden als hij kopje duikelde.

De notaris had zoiets sedert veertig jaar niet meer gedaan. Men bracht hem naar bed met koude omslagen. De begrafenis kostte per slot maar achthonderd gulden, zodat er inderdaad een netto winst was te constateren.

En eindelijk besloot de burgemeester, onder pressie van het Ministerie van Binnenlandse Buitelingen, dat de opgewekte heer door de politiemacht en de brandweer gezamenlijk overmeesterd en in het knekelhuisje opgesloten moest worden.

's Morgens om kwart voor tien verzamelden zich de mannen

en zij marcheerden in gesloten gelederen op. Met een prachtige manoeuvre waaierden de troepen uit tot een cirkel, die het huis van de opgewekte heer insloot.

‘t Lijkt wel een ballet!’ riep de heer opgetogen. Hij zat op het dak en genoot reusachtig.

De mannen echter schaamden zich, want een ballet is in vergelijking met politie en brandweer een zedenloze, lichtzinnige horde, en zij waren juist zo trots op hun actie.

‘Helden, wees welkom!’ zong de heer, ‘haast je en ga op het dak zitten! De burgemeester betaalt toch door!’

De dokter, die op straat stond, schudde zijn hoofd en zei: ‘Zijn sarcasme is nog toegenomen! Hij is ongeneeslijk!’

Maar bij de burens van de heer was een allerliefst meisje te logeren gekomen, en ze had medelijden met hem. Juist op dat ogenblik stak ze haar hoofdje uit het raam en wuifde tegen de patiënt. ‘Dag arme, opgewekte heer!’ riep ze.

En eensklaps moest de heer nadenken. ‘Waarom zegt ze “arme”?’ dacht hij. En hij vond haar zo lief, dat het hem bezorgd maakte. Want met een arme heer zou ze natuurlijk nooit willen trouwen.

De brandweer haalde hem van het dak, nadat de politie alle toegangen tot het huis had verzegeld.

Toen de heer beneden werd gebracht, was hij ernstig. Hij zuchtte diep zonder te zingen. De dokter beklopte zijn borst, en de heer vond er niets aan.

Hij zat maar voor zich uit te staren en zuchtte; en zijn pols was langzaam, behalve als hij naar het venster van de burens keek. En hij kon niet meer dansen, en vond alle mensen gek, en hij was bang voor de politie; en toen een klein jongetje aanbod, kopje te duikelen, had hij er nog geen dubbeltje voor over.

Maar de dokter vond hem weer geheel als andere mensen. ‘Daarstraks op het dak heeft hij de crisis doorgemaakt,’ zei hij. En hij verklaarde de heer voor genézen en normáál.

Min en plus

In zekere fabriek werden elektrische lampjes vervaardigd, volgens het nieuwste procédé. Geheel afgeschoten van het dagelijkse leven zat daar, in een klein kamertje, een professor uitvindingen te doen; en van hem moet ik je iets vertellen.

Op een kristal-heldere dag nam hij natron, Brusselse aarde, diamantpoeder en zwavelzuur, mengde dat dooreen, deed er twintig druppels chloroform bij en een mespuntje Limburgse kaas, en gooide alles tezamen in de oven.

Toen hij die eenmaal had gesloten, beving hem de vrees, die elk nederig man vergezelt. Hij sprong zijn vertrek uit, en ging in de garage van de fabriek zitten bidden.

‘Heer,’ bad hij, ‘de fabriek kan opvliegen, maar spaar de mensen asjeblijft! Laat het ongeluk niet over mijn hoofd komen!’

Op dat ogenblik probeerde iemand vlak bij zijn hoofd een claxon, en de professor meende, dat het was begonnen.

De volgende ochtend stond de fabriek nog. 's Middags was de oven afgekoeld, en er was aldoor niets gebeurd.

De professor liep op de tenen zijn kamertje binnen, en bezag de ovendeur met welgevallig nadenken.

Na een klein uur vermande hij zich nog meer en opende de oven.

Er lag een bolletje in.

Het leek glas.

De professor nam het voorzichtig in zijn hand en woog het.

Lelijk, lichtbruin glas, maar met een wonderlijke gloed erdoor. ‘Ik weeg drieënnegentig gram,’ zei het bolletje.

De professor brandde zijn ziel aan dit onverwachte. Hij liet het bolletje vallen.

‘Je bent een lafhartige uil,’ zei het bolletje. ‘Nu weeg ik nog maar zesentachtigeneenhalve gram. De rest ligt onder de tafel.’

De geleerde bukte zich en haalde zijn sok op.

Daarna nam hij aarzelend het stuk glas weer ter hand.

‘Als je me onder de kraan houdt, word ik sprakeloos,’ zei het.

‘Maar hoe komt het, dat u kunt spreken?’ informeerde de professor.

‘Nou, waarom ik niet, als jij zelfs kunt praten?!’ vroeg het stuk glas.

‘Ik voel mij vreemd getroffen,’ zei de professor.

‘Dan hebben ze jou zeker ook laten vallen,’ bedacht het bolletje.

Daarna was het een poosje stil.

De geleerde wist niet, wat hij moest zeggen, en het bolletje meende zijn plicht te hebben gedaan.

‘Ik vrees, dat ik u niet kan gebruiken voor elektrische lampen,’ verontschuldigde de professor zich. ‘U bent lelijk bruin en ondoorzichtig.’

‘Ik ben prachtig, als ik eenmaal brand,’ zei het stukje glas. ‘Je zult es wat zien - als je je ogen openzet!’

‘Wij zouden waarschijnlijk het publiek niet kunnen overtuigen, zodat er geen verkoop zou zijn,’ wierp de geleerde tegen.

‘Ach, gooi me maar weg,’ zei het bolletje. ‘Als ik een elektrische lamp werd, zou ik alleen willen branden op twee plusdraden, inplaats van een plus- en een min-draadje.’

De denker voelde zich geschokt. Hij had nooit anders vernomen, en ook nimmer anders bevonden, dan dat een lamp niet kan branden met twee plussen. Hij bracht dit het bolletje tactvol bij.

‘Klets,’ zei het bolletje, ‘jullie staan stil.’ - Wat een innige belediging is voor iemand, die de ganse dag alleen in een kamertje zit uit te vinden, en zo-juist sprekend glas heeft samengesteld.

De professor was helemaal verward. Hij sloot zijn bureau, legde een kaartje op de werktafel met ‘afwezig’ erop, stak het stuk glas in zijn zak en ging wandelen in het bos.

Daar was het gelukkig eenzaam. Want als een mens de geleerde was tegengekomen, dan zou hij diens binnenzak hebben horen praten.

‘Min en plus,’ zei de binnenzak. ‘Dat is het leven. De mens is een lampje, dat zijn hele leven tracht op twee plusdraden te branden. Het lukt slechts enkelen.’

‘Het is onmogelijk,’ zei de professor. ‘Mens of lamp, maar met twee plussen krijg je kortsluiting.’

De bomen ruisten en de varens knikten. De professor liet zich in het gras bij een beekje vallen.

‘Plus en min,’ murmelde zijn binnenzak, ‘goed en kwaad. De mens zoekt het goede, en moet het goede vinden. Een uitweg is er niet. Ik wil alleen licht geven op twee plusdraden.’

De arme man zweeg. Hij durfde over goed en kwaad zijn oordeel niet te geven, want hij had tot die dag alleen maar nagedacht over wetenschappelijke vraagstukken, en wij zijn nog niet zo ver, dat goed en kwaad daartoe behoren; zelfs de rechtbank raakt er geregeld mee in de war.

‘Plus en min...’ fluisterde de stem.

Het maakte de professor dol. Hij had niet stilgestaan bij de overeenkomst tussen plus- en min-draden, en het goede en kwade in een mensenleven. Maar als hij erover nadacht, en combineerde en deduceerde, kwam hij tot de ontstellende slotsom, dat ook het goede een tegenzijde moest hebben. Dat góéd gepaard aan góed eveneens tot kortsluiting moest leiden.

‘En de heiligenlevens dan?’ vroeg de stem in zijn binnenzak. Ja, maar wie wist, of in het heiligenleven niet óók de kortsluiting had gedomineerd...?

‘Dat is de wetenschap tegenover het geloof,’ zei de stem.

Toen nam de geleerde het glazen bolletje in zijn hand, en hield het in de beek onder water.

Het gilde niet, het vloekte niet, het sputterde niet.

Er stroomde heerlijk koel water langs, en toen de professor zijn hand terugtrok, was het bolletje nog precies als tevoren - alleen zweeg het. Dat zwijgen gaf de denker juist zo'n berouw.

Hij had het gevoel, of hij een levend wezen had gedood. Hij had onherroepelijke dingen gedaan.

En het hielp hem niet, dat het glas stil was. Er was reeds zo veel gezegd. Dat liet hem niet los.

Hij ging terug naar de fabriek.

En in de nacht verhitte hij het glas, tot het vloeibaar werd.

Zelf nam hij de blaaspijp ter hand; en blies een lampje van het vaalbruine glas.

Buiten sloeg de torenklok één.

De professor bevestigde het binnenwerk.

De steekvlam suisde, en de torenklok sloeg twee.

De eenzame man in de fabriek schroefde het lampje in een fitting, en zette de stroom aan.

De lamp brandde niet.

De stilte van de nacht lag zwaar over de dingen.

Maar in het hart van de man klonk een stem, die riep om twee plus-draden.

En de torenklok sloeg drie.

Met haastige vingers nam de professor een andere draad.

‘Maar,’ overdacht hij, half slapend, ‘wordt een plus-draad tegen een gelijke pool niet automatisch een min-draad?...’ En dat deed hem doordenken: zou dan goed naast goed in een mens z'n leven, uit eigen beweging slecht worden?...

Hij sloot de draad aan op dezelfde leiding, waarop de andere plus-draad zat. En bijna wraakzuchtig schakelde hij de stroom in.

Er sprong een licht in de duistere werkplaats - een schijnsel als een bliksemstraal. Het brandde stil en doorlopend, en tafels en muren werden doorschijnend.

Het lampje brandde.

De professor stond verplet, hij bette zijn voorhoofd met een stuk asbest, en in het doorschienen chrom zag hij, dat zijn lichaam een sluier-achtige nevel was in de voorwerp-loze, onbegrensde ruimte, waarin hij de instrumenten alleen nog kon voelen.

En de torenklok sloeg vier.

Achter de professor werd een onzichtbare deur opengerukt door bonzende tastende handen. De stem van de directeur zei: ‘Om Godswil, - wat gebeurt hier?!...’ En een andere stem waarschuwde: ‘Kijk niet in dat licht, meneer, want dan ben je blind.’

En dáárachter, buiten de muren, klonken stemmen, wel honderd!...

De geleerde schakelde de stroom uit.

Het donker was bijna tastbaar.

‘Probeer weg te komen,’ zei de stem van de directeur. ‘Ik vrees, dat er een ramp heeft plaatsgevonden. Ben ik blind, of is het nu duister?’

‘Het is voor mij ook donker,’ gaf de andere stem toe.

Dan zei de professor: ‘Ik ben hier..., ik heb een lamp met twee plus-draden geconstrueerd...’

‘Bent u dat, professor Wetewaard?’ vroeg de directeur. ‘En heeft u die lamp nu uitgeschakeld, of zijn wij blind?...’

De geleerde voelde zich vreemd te moede.

‘Wij zijn waarschijnlijk altijd blind geweest,’ zei hij. ‘De lamp is echter uitgeschakeld, zodat dit duister normaal genoemd moet worden.’

Buiten waren de andere stemmen nu duidelijker kenbaar. Het waren mensen, die een kilometer in de omtrek wakker waren geworden van een schelle lichtschijs in hun kamer. Want het lampje, dat met twee plus-draden kàn branden, vermag vèr te schijnen.

De volgende dag was de professor beroemd.

Niet, dat de lamp verdere demonstraties had overleefd. De lamp was een bruin stukje glas. Vaal en stil. Zo gaat dat met lampjes, die teveel licht ineens geven.

Doch de geleerde, hoewel lastig gevallen door keizers en dictatoren, voelde zich dood-ongelukkig, want de stem van het lampje klonk nog steeds in zijn oren.

Hij praatte over zijn probleem met de dominee. Deze was zo'n begrijpend mens met een teergevoelig hart en gevoel voor humor.

‘Misschien zijn lampjes en mensen toch niet hetzelfde, professor,’ zei hij. ‘Beseft u alleen reeds het feit, dat niemand zich verbaast, als ú praat.’

Ja, maar daarmee was die kwestie van plus en min - of plus en plus, niet opgelost. En indien twee plus-draden zo'n gloed konden geven, konden dan twee min-draden dat ook, of gaven die volkomen duisternis?...

‘U moet eens rust nemen,’ raadde de dominee. ‘Ik voor mij geloof, dat twee min of twee plus gelijk blijft.’

Doch de professor peinsde over het Paradijsverhaal. Dat was

ook allemaal plus geweest. Tot aan de kortsluiting.

Toen zei de dominee: ‘Ik zou me best kunnen voorstellen, dat God de mens een plusdraadje heeft gegeven, en daarnaast een mindraad. Of omgekeerd. Slecht onderstreept goed, en goed maakt slecht kenbaar. Dat moet ons het koersen vergemakkelijken, professor.’

Maar hoe langer zij erover praatten, hoe onzinniger alles klonk. Bovendien: hoe kwam dan zo'n lampje tot spreken, juist over plus-en-plus...?

Geen twintig dominees hadden de geleerde kunnen helpen. Want met geloof lost men wetenschap niet op.

De geleerde ging op de heide wonen. Hij bouwde daar een toren van stalen balken, negenhonderdnegenennegentigduizendnegenhonderdnegenennegentig meter hoog. En de professor klom vijf weken lang met een rugzak bij zich, om boven te komen. Toen stond hij op het platform.

Hij was nog niets dichterbij God. Want wat zijn menselijke maten?... ‘Lieve Heer!’ schreeuwde de professor (want hij was altijd beleefd), ‘zeg mij alstublieft het antwoord!... Brandt een mensenleven op een plus- en een min-draad?...’

Er kwam echter geen antwoord. Want God wil geen wetenschap zijn. Hij zetelt in het levend geloven.

De geleerde stond daar maar, en wachtte.

Tot hij veel later radeloos werd. Zijn rugzak was leeg, en afschuwelijk ver beneden hem leek de aarde als een rijpe kers aan de toren-steel te bengelen.

Er was geen teruggang meer mogelijk voor de arme man. Hij wilde een antwoord hebben, wat niet van dit leven is.

Toen sprong hij naar beneden.

En hoewel de toren al lang is verroest, heeft niemand ooit de professor teruggevonden.

Volgens sterrenkundigen valt hij nog steeds.

Misschien heeft God bedoeld, dat hij de aarde pas mag bereiken, wanneer elke lamp op twee plus-draden kan branden.

Heidense legende

Er was eens een man, die niet kon slapen; en daarom ging hij op de markt snuffelen naar een boek. Hij had een boel geld op zak, maar hij verloor zijn hart aan een boekje van drie stuivers. En waarom ? Het had geen titelblad, en 't zat vol vochtplekken!

In elk geval las hij de volgende nacht het boekje. Het bleek het Boek Job te zijn. 't Was dood-vervelend, en de man sliep binnen een half uur.

Toch las hij het boek uit; hij vernam, hoe Job in welstand leefde, en hoe hij door een gesprek van God met de Duivel tot smart verviel. Hij las, hoe Job alles verloor behalve zijn praatgrage vrienden; hoe Job wankelde en klaagde, maar toch in God wilde blijven vertrouwen. En hij las ook, hoe Job ten slotte weer in geluk werd verheven.

Het was een ongeletterd man; zo-een, waar jij en ik niet mee praten. Hij zei: 'Wat een gekke vent!'

Voor hem was het Boek Job ook maar een vodje met vochtplekken, wat hij voor drie stuivers op de markt had gekocht. Het was dus vergeeflijk, dat de man zo onbedachtzaam sprak. Maar dat hij het nu precies tegen de dominee moest zeggen, - dat was toch wel gruwelijk onkies.

De dominee voelde zich onaangenaam getroffen. Hij vond Job juist zo'n treffend exempel. 'Wat vindt u voor geks aan deze man?' informeerde hij.

'Nou,' zei de ongeletterde man, 'je hoeft toch niet zoveel te kletsen en te jammeren! Je moet alleen maar vertrouwen. Want God brengt en mens niets dan rijkdom.'

Dit vond de dominee grove, zondige taal. 'Rijkdom!' hijgde hij, en hij dacht één doodzwak moment aan zijn eigen smal inkomen. 'Nee, mijn lieve man! Men moet bidden. De mens is van zijn geboorte af zondaar. Job werd beproefd voor zijn zonden, zoals wij allen worden beproefd. En zonder bidden

om vergeving komt men er niet. Bidden, mijn lieve man, elke dag, dat God ons onze zonden moge vergeven! Amen!’

‘Bidden?’ herhaalde de man. En toen lachte hij, en zei een héél vies woord. ‘Nee, ouwe draadnagel, God geeft de mens op aarde ervaring. En of het zoet of zuur smaakt - alles is winst, en tezamen is het rijkdom!’

De dominee was geschokt tot in zijn tenen, en liep sprakeloos door. Maar daarboven, achter honderdduizend meter blauwe lucht, zat Onze Lieve Heer met de hand achter zijn oor; hij had het hele gesprek beluisterd. En hij kon niet helpen, dat hij toch een beetje korzelig was over die ongeletterde man. De dominee was hem op dat ogenblik werkelijk liever. Daarom besloot hij, de man een les te geven.

Onze Lieve Heer riep een engel, en liet nagaan, wie de man met dat Boek Job was.

Hij heette Jan Luchtbel. En hij was geboren in De Verte; en hij was drieëndertig jaar oud.

Die dag verloor Jan Luchtbel alles.

Een troep gangsters deed een inval in de bank, waar hij zijn miljoenen had liggen; een splinternieuwe soort bom viel op zijn landerijen en sloeg ze in zee. Zijn auto stortte met al zijn kinderen erin in een ravijn, en er bleef geen klank van over. Zijn vrouw liep weg met een aardige jonge danser; de belasting eiste zijn huis wegens achterstallige betaling; de bliksem sloeg in zijn vriendin.

Jan Luchtbel duizelde. Hij zat op de drempel van een bioscoop en keek in zijn Boek Job, wat hem nu nog wachtte.

Hij sloep in het politiebureau, en voor hij zich neerlegde, zei hij met een gevoel van diep verdriet: ‘God, wat heb je me te pakken! Maar het zal wel ergens goed voor zijn, het is ervaring, en het leven is gelukkig kort. Dankjewel, God!’

Daarboven zat Onze Lieve Heer, en hij verwonderde zich terdege. Hij zond dertien muggen in de slaapcel van Jan, en liet hem uit de slaap houden. Jan sloeg er twaalf dood, maar die ene kon hij niet krijgen. En omdat hij niet kon slapen, begon hij te denken, en dacht, dat het een boodschap van God moest zijn; want in het Nieuwe Testament waren er ook twaalf overwinbaar, maar één niet. En hij zei: ‘Lieve God, dankjewel!’ en hij sloep tòch in.

De volgende ochtend werd hij buiten gelaten met een boterham. Hij at de boterham op, maar dat was niet genoeg. Hij had honger. Hij liep, zo ver als een mens met een hongerige maag kan lopen, en toen stond hij op een groene, groene landweg. En hij dacht: 'Zoals deze weg is aangelegd, is mijn pad ook getekend!' Hij kon niet anders dan op God vertrouwen.

Maar Onze Lieve Heer, die zich niet kon herinneren, deze dwaas te hebben geschapen, wilde hem beproeven op zijn kracht. En hij maakte hem blind.

'Ik word opgesloten,' zei de man, die eenzaam op de landweg liep. 'Ik weet nu zeker, God, dat je naast mij bent, want zó veel krijgt geen mens zonder jouw inmenging te dragen. Het is dus goed. Wat schijnt de zon heerlijk op mijn rug! Dankjewel, God!'

Onze Lieve Heer zond hem een ijskoude regenbui.

Jan Luchtbel beefde van koude, en hij dacht: 'Wat raar, dat mij elke vreugde wordt ontnomen! Maar zó volledig kan alleen God het! Hij bedoelt er iets goeds mee! Ik zal het inzicht wel krijgen! Dankjewel, God!' En hij liep tastend voort.

Daarboven, achter alle regenwolken en zonnestrallen, zat Onze Lieve Heer, en hij kreeg nu heus een vreemd gevoel in zijn hart. Maar hij kon zich, als Schepper, toch niet gewonnen geven.

Hij stuurde een prachtige auto om de hoek van de weg, en die reed pardoos over Jan Luchtbel heen. De bestuurder stopte dadelijk (hij was een heer), en voelde zich ontdaan over zijn roekeloze vaart. Hij droeg de verwonde in zijn kostbare wagen en reed met hem naar een ziekenhuis.

Daar lag de ongeletterde man, straatarm, blind, koud en nat, hongerig, met verbrijzelde benen. De doktoren kwamen en tja er was niets aan te doen, de benen moesten worden afgezet.

'Dat is Jan Luchtbel,' zeiden enkele mensen, die hem nog herkenden. 'Die was gisteren nog miljonair. Maar dat kon ook niet lang duren, want hij was ongeletterd, een gewone proleet, die de dominee beledigde!' En de krant schreef erover, op de laatste pagina.

'Net goed,' zei mevrouw Luchtbel, die het las. 'Nu ben ik van hem af.' Ze wist zelf niet, waarom ze zo harteloos was - maar

dat weten de meesten immers niet!

Jan lag in zijn bed; hij peinsde over zijn vrouw, waar hij toch verliefd op was geweest, lang geleden. En over zijn kinderen, die nu dood waren. Het was hem, of de bodem uit zijn hart viel, zo hevig was zijn verdriet. Toen dacht hij: 'Wat een ervaring! Wat een vreemde wereld! Dat ik dit allemaal mee maak! Verbeeld je, dat God eens níét naast me stond!' En hij voelde zich dankbaar, dat hij toch van de Allergrootste niet was verlaten.

Onze Lieve Heer zat zich suf te peinzen, waarom en hoe hij tot het scheppen van deze man was gekomen. Anti-Christ? Nee! - Wereldhervormer? Nee! - Middelmattig mens? Nee! - Zondaar? Nee! - Wegbereider voor anderen? Nee!...

Hij besloot, dit schepsel nog verder te beproeven. 'Later maak ik het wel goed,' dacht Onze Lieve Heer (zoals zo dikwijls). Die nacht brak er brand uit in het ziekenhuis. De zusters liepen als kippen om hun patiënten te redden, en de doktoren stonden buiten op een rij eerste hulp te verlenen. Alle mensen waren overstuur en de brandweer werkte met blusbommen en zandsputten, tot het hele gebouw in elkaar lag.

De laatste patiënt die gered werd, was Jan Luchtbel. Hij was overdekt met wonden. Zijn armen waren zo verschrikkelijk verbrand, dat de doktoren ook deze ledematen niet te redden achtten, en tot amputatie overgingen.

Jan lag in zijn bed en voelde zich wonderlijk te moede.

Maar toen hij een aardige zuster naast zich kreeg met een boterham vol aardbeienjam, werd zijn hart verkwikt. 'Zij is door God gezonden,' dacht hij. En hij verwarde in zijn koorts de zuster en de boterham, en zei hardop: 'Lieve God, dankjewel!' En voelde zich toch eigenlijk gelukkig.

Boven in de hoge hemel zat onze Lieve Heer te kijken, en hij had een gevoel of hij een duizendpoot met zere voeten was. Hij moest zich beheersen om Jan Luchtbel niet te vernietigen. Hij moest met alle macht de Liefhebbende blijven.

Zijn nieuwsgierigheid was sterker. Hij zond de ongeletterde man een maaglijden, zodat hij niet meer kon eten.

En Jan lag in zijn bed, en dacht met af schuw aan eten en drinken. Als hij uit angst voor het knagen daarbinnen ook maar

één slokje dronk, kwam het golvend over zijn lippen terug.

Doch naast zijn bed stond een radio, die heel zachte, mooie muziek speelde. ‘Dat is van God zelf,’ dacht Jan. En hij zei weer hardop: ‘God, dank!’ en luisterde geroerd. En hij zag zichzelf zijn levensweg gaan, en wilde niet achterom kijken. ‘God zit aan mijn bed,’ dacht hij, ‘dat kan niet anders.’

En Onze Lieve Heer ontnam hem het gehoor, zodat eensklaps de muziek afbrak. Daar lag Jan Luchtbel: straatarm, hongerig, doof, blind, zonder armen of benen. De kilte beet in zijn gebeente en hij kon niet eens zichzelf gemakkelijk neerleggen.

Zijn vertrouwen in God kon hij echter niet verliezen, en hij genoot van het zachte, frisse bed. ‘Nu mis ik bijna alles,’ zei hij. ‘Nu is het einde van mijn zorgen nabij!’

En in zijn kasteel van lucht en licht zat Onze Lieve Heer, en schaamde zich. ‘Het helpt niet, ik hoef hem niet te slaan met zweren, of stom te maken,’ dacht hij. ‘Als ik toch maar wist, waarom deze mens is geschapen!’ Hij raadpleegde alle engelen, of één van hen wellicht met de klei had gespeeld, waaruit mensen worden gewrocht.

Doch in de Hemel is iedereen te braaf voor zulke ongehoorzaamheid. Onze Lieve Heer ontnam Jan Luchtbel het laatste, wat hij had: zijn lichaam.

En als een zonnestraal gleed Jan uit zijn kleed, en snelde jubelend naar de hoogte om God te zoeken. Nog dacht hij aan het Boek Job, waarin alles ten goede keerde.

En terwijl Onze Lieve Heer hem zag aanstormen, werd hij bevangen van een Hemelse wrevel tegen deze sterfelijke waan. Hij vermomde zich in een allerverschrikkelijkst monster, wel drie jaar hoog en zeven jaar lang. Zijn ogen waren bloedige vlammen en zijn mond walmde gif. De engelen meenden als wierook te smelten van ontzetting. Doch Jan Luchtbel viel voor hem op zijn knieën en zei ‘Hier ben ik, God! Hoe zal ik je ooit kunnen danken voor alle ervaring, die je me schonk?! Nu weet ik, hoe de mensheid lijdt, en hoe ik haar liefheb en ten zegen wil zijn! Zend mij asjeblieft terug naar de aarde, mèt armen en benen; niet voor mijzelf, maar voor alle anderen, die ze niet hebben. Geef mij het wapen, waarmee ik de oorlog kan doden, geef mij de pijn, waarmee ik de Vreugde des Hemels begrens en kenbaar maak.’

Onze Lieve Heer zweeg stil, want zo had zelfs Jezus niet gereageerd. Dan stond hij op in al zijn Goddelijke heerlijkheid, en zijn stem was als een bazuin langs alle gewesten der Eeuwigheid, tot in de diepste kelders van de hel, toen hij nog eenmaal vroeg: ‘Wie heeft deze geschapen?’ Want hij herkende Jan Luchtbel niet als van zijn eigen hand.

En aan de einder schoot een klein, zwart stipje op, en het liep, en het snelde, en het rende, en het vlóóg; het werd groter en groter.

Ten laatste stond daar dan de duivel voor onze Lieve Heer, en hij zei, ‘Ik Heer, heb Jan Luchtbel geschapen.’

Onze Lieve Heer vroeg hem niet, waarom. Hij vroeg niets, hoe de duivel dat had klaargespeeld. Hij legde zijn schijnsel-blanke hand op de magere zwarte schouder van de gevloekte. Er welden zilveren tranen in zijn heilige zonne-ogen, terwijl hij tot de duivel zei: ‘Je moest met al je trawanten hier boven komen wonen, Lucifer.’

‘W-wanneer?...’ stotterde de duivel.

Onze Lieve Heer keek op zijn kalender, en antwoordde: ‘Morgen. Morgen is het de Jongste Dag...’

Jij, kwezel, die je druk zult maken om deze heidense legende, - wrijf in je handen en glimlach; en bedenk, dat wij nog verre zijn, van de Jongste Dag. Er valt nog een heleboel te doen.

Mijn ring

Er was eens een heel kundige goudsmid, die een prachtige ring smeedde van zuiver goud met één diamant, welke zó schitterde, dat de zon de hand voor de ogen moest houden.

Hij deed de ring in een doosje en zond hem als geschenk aan de koning van zijn land, omdat hij de vorst buitengewoon vereerde.

Je begrijpt, dat de koning allerverschrikkelijkst blij was met de ring.

‘Eindelijk een ring die mij past,’ zei hij. En dat was ook zo, want de ring zat hem als gegoten.

Hij liet de goudsmid bij zich ontbieden, verhief hem in de adelstand en gaf hem zes ridderorden voor de dagen van de week en een horloge voor zondags.

Iedereen was vergenoegd. En de koning regeerde zo wijs, dat niemand zijn daden en besluiten kon begrijpen.

Maar op een ongelukkige dag werd hij ziek en er werden doktoren geroepen. Ze zetten hun hoeden op (want dat houdt de wijsheid bij elkaar), en keken naar de koning door een smaragd. Die voorspelde gezondheid. Maar zij zagen niets. Toen keken ze naar hem door een ametist; die voorspelde het eeuwige leven. Maar weer zagen zij niets. Daarna keken ze naar hem door een robijn, die pijn en bloed voorspelde. En zij zagen hem. En daarom fluisterden ze een uur lang met elkaar, en schudden de hoofden.

Eén voelde de koning de pols, één bekeek zijn tong, één tapte hem bloed af, één beluisterde zijn ademhaling en één diende hem een lavement toe.

En de koning lag op zijn purperen bed, zo zwak als een leeg hemd. Hij kon zijn ogen niet meer dicht doen van vermoeidheid, en toen de doktoren hem aanzegden dat zijn levenseinde naderde, staarde hij lang naar het behang, waarvan hij in duizend slapeloze nachten de vechtende draakjes had ge-

teld. En eindelijk zei hij met grote moeite: 'Haal mijn ring.' Want die lag in het doosje.

En daarna moest men de kroonprins roepen.

Die kwam binnen en knielde bij het bed neer.

Doch de koning was te zwak; hij kon geen woord meer zeggen. Hij gaf zijn zoon de ring. Dat was veelzeggend genoeg.

En de kroonprins stond bij het lijk van zijn vader en keek naar de ring. 'Mijn ring,' zei hij.

En hij regeerde heel aardig, al kon het niet halen bij het overleg van zijn vader. De mensen mochten hem graag, hij was een goed man. Twintig jaar duurde zijn regering. Toen stierf hij.

En zijn oudste zoon erfde de prachtige ring, die fonkelde, dat de zon er een zuurbal naast leek. 'Mijn ring,' zei de oudste zoon. Hij regeerde keurig. Sommige dingen deed hij zo wijs, dat men aan zijn grootvader werd herinnerd. Het volk beminde hem.

Toen hij na zeventien jaren ten gr ave werd gedragen, rouwde de ganse natie.

'De ring is nu van mij,' zei zijn dochter. En ze werd koningin, en regeerde heel wijs en lief, zoals een vrouw kan regeren hetzij dan één man of honderdduizend: met zorg en toewijding, achtend op eten en kleding en vrede.

Zij stierf heel oud.

En haar zoon, die toen al vader van vijf kinderen was, erfde de ring.

'Kijk mijn ring eens!' zei hij tegen zijn kinderen, en liet de steen fonkelen.

Maar twaalf dagen later stortte hij van de staatsietrap en brak zijn nek. Zijn oudste zoon werd koning over het land.

'Nu is de ring van mij,' zei de jonge koning. En hij schitterde met het sieraad - ja, hij schitterde met alles, en leidde een duur leven op kosten van het arme volk, dat zorgen kreeg en begon te morren.

Op een ochtend vond men hem dood te bed. Niemand wist of het kwam van vergif of van te veel drank of van vermoeidheid door het dansen.

Zijn broer erfde het koninkrijk en de ring. 'Mijn ring,' zei hij.

Een aardiger regent was er wellicht nooit geweest, hij was zo zonnig en hartelijk voor alle mensen! Maar dat is op den duur het moeilijkst. Men krijgt veel vijanden, als men tegen iedereen aardig wil zijn. De koning eindigde zijn leven als een verbitterd grijsaard. Hij lachte om koningschap en juwelen en idealen, en hij was blij, dat hij zijn hoofd mocht neerleggen. Zijn zoon werd koning in zijn plaats, en hij erfde ook de ring.

‘Kijk eens naar mijn ring,’ zei hij tegen iedereen, die op audiëntie kwam - en dat waren er wat!

Er was ook een dief bij, met een zwarte rok aan en een gezicht als een paaskaars. Hij kuste de koning de hand en sprak lang en eerbiedig tegen hem. Nadat hij weg was kwam er een bakker, die de prijs van het brood verhoogd wenste te zien.

‘Kijk eens naar mijn r-’ zei de koning.

Verder kwam hij niet, want de ring was weg.

Wel, het paleis was te klein en de stad ook en de provincie eveneens. De koning raasde als een bromvlieg in een spinnweb. De schout suisde door het hele land, op zoek naar de dief met het uitgestreken gezicht.

Maar die lachte en zei: ‘Mijn ring!’

Dat duurde tot de avond. In het duister bleek de ring zichzelf te verraden. Je kon hem in een kast leggen, maar de kast werd doorschijnend van het licht. Je kon de ring in een put werpen, - de put leek in brand te staan. Je kon de ring begraven, twintig voet diep onder de grond. De grond werd als glas.

De dief werd te middernacht gegrepen. Hij kreeg clementie en levenslang, omdat de koning zich zijn begeerte wel kon voorstellen. ‘Mijn ring,’ zei de koning.

Dat zei hij negenentwintig jaar lang. Toen was hij op een ochtend overleden. En om zijn doodsbed stonden alleen maar neven en nichten, want de koning had geen kinderen nagelaten; alleen maar die ring.

Er werd besloten, dat één erfgenaam koninkrijk en ring zou krijgen, en de anderen niets.

Alle neven en nichten traden plechtig met elkaar in de troonzaal, om te overleggen, wie de uitverkorene zou zijn.

Eerst zouden ze stemmen.

Maar hoe het nu kwam, weet ik niet - ieder kreeg precies één stem, behalve het jongste nichtje; zij had geen keuze kunnen doen, en blanco gestemd.

‘Laten we onze zaken bepleiten,’ stelde de oudste neef voor. Dat leek allen een prachtig plan.

‘Ik vind dat ik in aanmerking kom om de ring te bezitten,’ zei de oudste neef toen, ‘omdat ik de oudste ben.’ Over het koninkrijk sprak hij niet; dat leek zo inhalig.

‘Dan eerst maar eens trouwen, beste jongen,’ zei op één na de oudste neef. ‘Ik kom eerder in aanmerking, want ik ben met een prinses gehuwd, en verder niet één van jullie!’

‘Nou,’ zei de derde, ‘daar heb je niet veel aan, want je huwelijk is kinderloos tot nu toe. Nee, het is mijn ring, want ik heb zeven kinderen.’

‘Jullie raaskallen,’ vond de vierde. ‘Ik moet de ring hebben, want ik heb vijftien kinderen en een spaarbankboekje van negenhonderd gulden.’

‘Dan heb je die ring niet nodig,’ bitste de vijfde. ‘Ik heb een héél deftige vrouw en drie zoons en twee dochters, en helemaal geen geld. Geef mij die ring maar gauw.’

‘Wie geen geld heeft, kan er ook niet mee omgaan, en wie niet met geld kan omgaan, kan niet regeren,’ zei de zesde, die een nicht was. ‘De ring is voor mij, want ik heb een man die hertog is, ik heb negen zonen, achthonderd japonnen en een kapitaal van vijftig miljoen.’

Zo gingen ze voort, en het bleek wel, dat ze allemaal belangrijke, deftige mensen waren. Eindelijk kwam de beurt aan de jongste nicht.

‘Moet jij mee-pleiten?’ verbaasde de voorlaatste nicht zich, en alle neven schudden het hoofd over de jeugd van tegenwoordig.

‘Ach, ik zou toch niet alleen kunnen regeren,’ antwoordde het meisje, ‘want ik heb er nog te weinig verstand van, ik ben niet getrouwd en niet rijk. Maar ik houd zoveel van de mensen, en ik zou mijn best doen. Het zou heerlijk zijn, als ik de ring zou mogen te leen hebben.’

‘Te één hebben??’ herhaalden de anderen allen tegelijk.

‘Ja,’ zei het meisje.

Toen vroeg de oudste neef wantrouwig: ‘Voor hoe lang?’

Het meisje keek hem aan en antwoordde: ‘Tot ik hem terug zou moeten geven.’

Daar moesten ze allemaal over nadenken.

‘En wanneer zou dat zijn?’ vroeg de oudste nicht.

‘Dat weet ik niet,’ zei het meisje. ‘Niemand van ons weet, wanneer hij de dingen, die hij heeft geleend, moet teruggeven.’

‘Maar je kunt toch een datum afspreken,’ zei op één na de oudste neef. Hij had in zijn leven al heel wat datums afgesproken.

‘De datum, die ik bedoel, weet God alleen,’ antwoordde het meisje.

Ze peinsden lang, tot iemand vroeg: ‘Bedoel je, als je dood gaat?’

‘Ja,’ zei het meisje zacht.

‘Nou, zeg dat dan, schaaap!’ zei de ander weer.

‘Lénen!’ beet de oudste nicht haar toe. ‘Noem je dat lenen??!’

Ja, ze vonden het zonder uitzondering gek, en ook een beetje geraffineerd van dat kind. Ze waren er bijna ingelopen! - Of was ze alleen maar naïef?...

De oudste neef stond op.

‘Lieve mensen,’ zei hij, ‘ik moet jullie er toch heus op attent maken, dat het inderdaad mijn ring is. Ik heb er nog eens goed over nagedacht, maar ik kan binnen vierentwintig uur een prinses van den bloede ten huwelijk vragen, die geld mee ten trouw brengt. En waarom zou zij volgend jaar geen kind hebben, en over twee jaar een tweede, en zo voort? Ik ben en blijf de oudste, en juist omdat ik nog ongehuwd ben, heb ik alle kansen nog vóór me, die géén van jullie heeft.’

‘Behalve de jongste nicht,’ zei op één na de oudste nicht.

‘Maar zij is een vrouw, ze kan niet vergeleken worden bij een man!’ zei de oudste neef.

Daar werden alle nichten woest over.

‘Bovendien heeft ze met haar pleidooi bewezen, geen inzicht te hebben, en héél weinig verstand,’ ging de oudste neef luid voort.

Daar waren allen het mee eens, al wachtten de nichten met gebalde vuisten, of hij soms ook zou zeggen, dat het meisje

dit slechts te wijten had aan het feit, dat ze een vrouw was.

Hij zei het niet, die oudste neef.

‘Derhalve zou ik willen voorstellen, bij een eerste selectie háár al dadelijk uit te sluiten,’ zei hij.

En zo werd besloten.

Dat was er vast één minder om tegen te strijden.

‘Lénen!...’ prevelde de jongste neef. ‘Hoe kàn iemand zo stom kletsen!’

Sommigen knikten; de meesten hadden het te druk met andere zaken.

Ze praten nòg met elkaar.

En ieder denkt in zijn hart: Míjn ring.

En buiten in de zonneschijn loopt de jongste nicht te wachten op reisgeld om naar huis te gaan.

Wie weet, zal zij niet de enige zijn, die blijft.

Helse vergissing

Dit is een verschrikkelijk onzedelijk verhaal! Als je soms aan hoge bloeddruk mocht lijden, moet je het zeer beslist overslaan:

Er was eens een jong meisje, dat een allerliefst gezichtje had. Je zou gedacht hebben, dat ze een heilige uit een legende kon zijn, zo'n vriendelijk, mooi snoetje. En altijd even hartelijk voor anderen. Maar ja de wereld weet veel beter dan jij, hoe het er bij zo'n meisje uitziet. Die begrijpt, dat mooie snoetjes de heiligheid niet huisvesten, en dat lieve ogen alleen neergeslagen worden om manlui uit te lokken.

Eens op een avond klopte er een oude vrouw aan het raam van het meisje, en riep haar naam. Het meisje opende dadelijk, want ze dacht stellig, dat ze helpen kon bij een of andere zieke.

‘Ach liefje, ik ben het slechts,’ zei de oude vrouw, die zich uit haar jeugd meende te herinneren, dat vensters alleen maar zo snel geopend werden voor minnaars.

‘Wat is er?’ informeerde het meisje.

‘Zou je geen heks willen worden?’ vroeg de oude vrouw.

‘Een heks?’ herhaalde het meisje verbijsterd. Toen zag ze pas, dat de oude vrouw een halve voet boven de grond zweefde op een bezemsteel, welke vurig steigerde. De rimpelige handen hielden een lange, blonde haar als teugel, en die stond strak gespannen.

‘We gaan dansen op de Holleberg,’ vertelde de oude vrouw, en in haar stem schalde de vreugde van vlammend vuur en duivelse deunen; ‘en we kunnen zo wonderlijk veel doen, als we de Duivel hebben gekust!...’

Haar stem vervloog met een suizende windvlaag door de boomtoppen.

‘Ik moet er nog over nadenken,’ antwoordde het meisje, alsof ze een vrijer te woord stond.

De oude fronste haar wenkbrauwen, want een dergelijk raffinement had ze nog nooit meegemaakt.

‘Goed,’ zei ze toen. ‘Als je zin hebt, neem dan de bezemsteel, die onder je bed ligt, houd hem goed vast bij het bovineind, ga erop zitten en zeg:

‘Ik wil reizen, ik wil vliegen,
ik wil op de sterren wiegen,
ik wil laaien, ik wil blussen,
Laat mij duivels-lippen kussen!’

‘Ja, als ik zin heb, zal ik dat zeggen,’ beloofde het meisje, en ze knikte de oude vrouw toe. Die vierde de teugel en schoot eensklaps de lucht in met zo grote snelheid, dat achter haar de lucht gierend samenviel. Oei, wat stormde het, wat joegen er woeste wolken langs de hemelkom! En overal rondom hoorde het meisje telkens dat korte, gierende geluid van een voorbij flitsende heks.

Ze dacht: Onder mijn bed ligt immers geen bezem!... En ze ging glimlachend kijken.

Doch onder haar bed lag een splinternieuwe bezem, blank als een berk. Het leek bijna, alsof hij licht uitstraalde in het duister. Het meisje greep hem vast en bezag hem.

‘Hoe komt die hier?’ peinsde ze verbaasd. En toen kreeg ze zo'n medelijden met al die heksen (het wàs een goed meisje), dat ze dacht: ‘Ik zal er zelf heengaan en hen trachten te verlossen.’ En meteen schoof ze het raam open, ging schrijlings op de stok zitten en zei langzaam (want ze moest erbij nadenken):

‘Ik wil reizen, ik wil vliegen (de stok sidderde),
Ik wil op de sterren wiegen (de stok gonsde, alsof er bijen in zaten),
Ik wil laaien, ik wil blussen (en de stok maakte kleine sprongetjes van verrukt ongeduld),
laat mij duivels-lippen kussen!’

En wèg suisde de bezemsteel, met het meisje erop.

Dat was een razende tocht! De bomen bogen onder haar neer, en de sterren stonden te wippen aan de hemel. De hele wereld

scheen te gillen en te zuchten, en alle geluid wervelde in een kolk naar boven en duwde het meisje met duizend dringende vleugels door de koele, ijle nacht.

Heel in de verte glom een ster, - nee, het moest de maan zijn - ach, het leek wel een brand! - maar het flakkerde als het noorderlicht - als een immense haard - het moest de hel zijn, dacht het meisje - en toen was ze er al vlakbij.

Het was een roodglimmende, witgloeiende, groen-vonkende berg. Midden op de top zat een stille reus met smeulende ogen te kijken naar allemaal vreemde wezens, sommige leken duivels, andere half dier, half bloem... die allemaal dansten, dansten!...

Toen voelde het meisje eensklaps, dat haar benen héél dun waren, en twee grote vleugels op haar schouders stonden. De hemel verstrakte in 't verschiet tot een onmetelijke spiegel, waarin zij zichzelf terugvond als een orchidee-achtige libel met paarse vleugelbladen.

De stille reus op de bergtop hief een hand op en zijn stem was gonzend als een kerkorgel met alle registers open, terwijl hij zei: 'Kom hier, mijn allernieuwste, mijn helste vonk, mijn hevigste gloed, kom bij mij, en maak de wellust, die mij van hersens tot hielen doortrekt, waar, aller-enige zucht-kristal van mijn hevigste voldoening!' En ja - het leed geen twijfel, of hij sprak tot het lieve meisje.

Zij, van haar kant, was zo keurig opgevoed, dat ze niet meende hem te mogen laten wachten, en dus vonkevleugelde ze naar hem toe.

Zo dicht trok hij haar naast zich, dat zijn stem uit haar eigen lichaam scheen te komen, toen hij fluisterde: 'Ik ben de Diepste onder de geschapenen. Ik heb lippen, die je wilt kussen!' Daarna kuste hij haar.

Ze had nooit iets schoners of verrukkenders beleefd, dan deze kus, welke haar gehele bloesem-lichaam leek te overstrekken. Het was haar of ze bloeide en stierf tegelijk, of ze verbrandde terwijl ze uit zichzelf werd geboren, - het was een liefkozing, waarbij alles in het Niet zonk.

Dat kwam misschien ook wel een beetje, omdat ze voordien alleen maar door haar Moeder was gekust; en dat was een gewone boerenvrouw met een floddermuts en drie tanden. -

Toen het meisje opkeek, waren alle wezens bloemen geworden; fladderende violen en buigende tijgerlelies en stille rozen en buitelende latyrus. Allen zongen een vreemd lied, dat heerlijk en toch melancholiek klonk: ‘Nu ben je een heks,’ zongen zij. ‘Nu ben je een tovenaars; een machtige, uit de Diepte purende wonderdoenster. Je kunt mensen doden en draken doen geboren worden. Je kunt de regen tot pest maken en de liefde tot gif. Je mag mannen dronken voeren met bloed en kinderen verdrinken in honing. Nu ben je een heks!’

Ze kroonden haar met stralend licht en zwarte schaduw tot bruid van de Duivel, en allen aten van de begeerte en dronken van de lust tot zij zat door elkaar duikelden en nauwelijks hun bezemsteel konden terugvinden. Want alle heksen zijn één nacht de bruid van de Duivel geweest - en daar hoort feest bij.

Toen de zon echter haar vingers aan de horizon klemde om zich op te hijsen, werden alle heksen nuchter en zwalkten huiswaarts. En van de reus op de top bleef niets dan grauwe nevel.

Het meisje vond zichzelf terug in bed; de dans op de Holleberg leek niet meer dan een droom te zijn geweest. Maar toen ze in de spiegel keek, zag ze in haar eigen ogen een rode gloed, die er nooit in was geweest.

Nu zouden wij niet over dit mooie meisje schrijven, als zij een gewone heks was geweest. Laat het ons meteen zeggen: zij werd nimmer een gewone heks. Daarvoor was er teveel liefde in haar hart.

Ze toverde brood uit paddestoelen en jam uit kippemest, en voerde de vogels zulke boterhammen. En zij sprak met de ezel en met het rund, en luisterde naar de verhalen van de uil - haar leven werd een aanéenschakeling van heerlijke dagen, een grote rijkdom van geluk, nu zij de gemeenschap van alle schepselen ontsloten bespeurde.

Eens zag ze een vrouw gebonden langs de weg sleuren. ‘Ze heeft een kind betoverd!’ schreeuwden de mensen om haar heen. ‘Het ligt op zijn schuldeloos bed te verrekken! Ze heeft het een appel gegeven en ze heeft het gekust; en nu kan het niet meer voortleven! In het vuur met de heks!’

Het meisje stond duizelig stil en bezag de vrouw. Zij had haar eerder gezien, met gouden voelsprietten en teerblauwe vleermuisvleugels - op de Holleberg. Deze was ook een bruid van de Duivel... En het meisje snelde naar de gemartelde en beval de mannen, haar ogenblikkelijk los te laten.

‘Zo waar als zij onschuldig is, zal ik het kind genezen,’ zei ze. ‘Laat haar los, voordat jullie haar bloed over je eigen ziel sprenkelt!’ En voor hen uit ging ze naar huis waar het zieke kind lag, en genas het, enkel door het met een rode roos aan te raken.

Men liet de schuldige heks los en aanbad het meisje met grote verering.

Zij echter ging naar de andere heks, en zei: ‘Zul je het nooit weer doen?’ - Deze bezag haar met gele ogen en zei: ‘Morgen begin ik opnieuw!’

Het mooie meisje was een kort moment ongelukkig, maar haar macht was zo groot, dat ze geen zorgen kòn hebben. Zingend leefde ze door de dagen, verbeterde alle slechte daden van andere heksen, sprak met de herten en honden, zong met de vogels en gaf allen haar diepe genegenheid.

Maar de dag kwam, dat ze 's morgens om de populieren liep, en een vreemd roepen hoorde. Het was lokkend als fluitmuziek en het kwam van alle einders, alsof er een lasso van geluid om haar was geworpen.

Ze stond stil, en eensklaps dacht ze aan de bezemsteel onder haar bed. Een hevig verlangen doorstak alle vreugde. Ze peinsde: ‘Vannacht moet ik uitgaan.’ En ze glimlachte verstrooid, terwijl ze suikerkoekjes voor de vogels toverde uit aardappelschillen.

Het was een allerschoonst jaar geweest, deze bundel van vier betoverde seizoenen. Mensen en dieren hadden hun hart voor haar geopend, en er stroomde haar liefde tegen op alle plaatsen waar ze haar voeten zette. Toch was ze zelf bevreemd, dat ze nooit op de bezemsteel was uitgereden om de maan en de sterren te aanschouwen of in een eierdop de wijde zee had bevaren om dolfinen te zien spelen. Zij was beslist te braaf voor een heks...

Die nacht zocht ze haar bezem. Hij glansde door het stof heen. Ze moest zich lang bedenken, voor ze haar toverspreuk weer

wist. Toen ze het venster openschoof, hoorde ze rondom in de lucht het gierende geluid, dat de snelle vlucht van andere heksen deed raden. En wèg suisde de bezem weer, en de bomen negen, takken knakten en dwarrelden naar de grond. De hele wereld scheen te jammeren en te hijgen; het meisje werd als met honderdduizend vlerken door de strakke nacht gedragen tot waar de sterre scheen, het felle vuur, de brandende Holleberg. Midden op de top zat de stille reus met zijn flitsende ogen te kijken naar de dier-bloemen.

Ditmaal was het meisje vroeg. Ze kwam, terwijl alle heksen om de beurt voor de reus knielden om hem verslag te doen van hun verwilderde levenswandel in het voorbije jaar. Het meisje stond daar ook, en zij hoorde verschrikkelijke dingen over vergif en moord en gebroken geluk en betovering en krankzinnigheid. En hoe erger de daden van de heksen waren, hoe heller de ogen van de reus fonkelden en flitsten. Zij gloeiden als kometen.

Maar eensklaps blikte een biechtende heks opzij en zag het meisje staan. ‘Zij!’ kreet ze, ‘zij heeft vijf van mijn allerbeste plannen verijdeld!...’

En toen herkenden meer heksen het mooie meisje en begonnen door elkaar te krijsen, met uitgestrekte klauwen naar haar.

De reus zag haar fel aan. ‘Kniel neer en biecht,’ dreunde hij haar toe. Hij was verrukkelijk schrikwekkend, de andere heksen kwijlden van genot.

‘Dat wil ik graag doen, lieve reus,’ zei het meisje, ‘want je hebt me zo ontzaglijk gelukkig gemaakt!’

De heksen schreeuwden van het lachen, omdat ze haar verkeerd begrepen.

Stralend vertelde het meisje haar reus-minnaar van de taal der dieren en de liefde van alle levende wezens, van haar boterhammen met jam voor de vogels des velds, van de lachende, kleine kinderen en van de geredde heks, die niet werd verbrand.

Bij elk woord verdoften de ogen van de Duivel, en schrompelde hij meer in, tot hij daar zat als een weerloze man, op de top van die berg.

‘Zo,’ zei hij eindelijk. ‘Heb je dat gedaan...?’

‘Ik zal nog veel meer doen,’ beloofde het meisje blij.

Dat ontlokte de Duivel zo'n verschrikkelijk gekreun, dat alle heksen op een hoop vlogen en met hijgende vlinderlijven naar hem bleven staren.

Het meisje stond op en vroeg vriendelijk: ‘Heb je pijn?...

Kan ik je helpen, arme Duivel?’

Hij antwoordde niet, maar grote gifgroene tranen drupten uit zijn ogen.

Toen sloeg het meisje haar arm om zijn hals en gaf hem een kus. Ze herinnerde zich misschien het vorig jaar. ‘Ik zal voor je bidden,’ zei ze.

De Duivel gilte zo, dat de heksen er doorschijnend van werden - en die waren toch heus wel iets gewend!...

Op dat ogenblik tastte de zon langs de einder. Alle heksen grabbelden naar hun bezemstelen en suisden weg; en van de eenzame man op de bergtop bleef niets dan wat damp boven de planten.

Hier zou het verhaal van het meisje moeten eindigen, als wij alleen maar de geschiedenis hadden, die wij zelve van ons leven onderkennen: zij werd wakker in haar bed en was gelukkig, al vond ze de bezem niet weer onder haar slaappleats.

Maar die ochtend klopte er een bleke, vermoeide man aan de Hemelpoort.

Sint Pieter keek door het luikje en herkende de man (zoals hij iedereen herkent; maak je daarover nooit illusies).

‘Goedemorgen,’ zei hij, want hij kon die man z'n naam niet noemen zonder te vloeken.

‘Ha, die Piet,’ zei de man. En begon toen zenuwachtig door het luikje te fluisteren.

Petrus luisterde, dat zijn oren bijna in elkaar knoopten, en hij vergat drie wachtenden, die achter de man stonden, binnen te laten.

‘Wàt zeg je?!’ zei hij.

En toen fluisterde de bleke man weer.

Sint Pieter krabde zich eens in zijn nek en keek terug in zijn geheugen. ‘Een lief meisje, zei je?’ mompelde hij. ‘Dat heks is geworden, en nu de taal van alle harten verstaat en - - o, díe!...’

Hij keek de bleke man eens aan en er was medelijden in zijn blik. Er waren toen al negenentwintig wachtenden achter de man, want tegenwoordig met al die techniek gaan er dagelijks veel mensen naar de Hemel.

Hij liet ze omzichtig binnen behalve negen, die beslist eerst in het Vagevuur moesten en twee, die nog een ander adres opkregen, waar zij zich hadden te vervoegen.

Toen ging Petrus buiten de Hemelpoort op het wachtbankje zitten naast de bleke man.

‘Dat meisje,’ zei hij langzaam, ‘is een engel. Je weet toch wel, dat Onze Lieve Heer zo nu en dan eens een engel naar beneden laat dwarrelen, die dan wordt geboren, en tijdens zijn leven de aardlingen iets van de Hemel mag laten proeven? De één doet dit door muziek, de ander door kleuren of vormen, een derde met zijn Hemelse liefde, welke geen engel ooit kan verlaten.’

‘Ze kàn geen engel zijn,’ antwoordde de bleke man.

‘Waarom niet?’ vroeg Petrus.

‘Wel, ik heb haar - - -’

Maar al was hij nu de Duivel, - er waren toch dingen, die je volgens hem aan Sint Pieter niet zo-maar kon vertellen.

‘Ach, weet je,’ begon de bleke man dus opnieuw, ‘zij heeft - - -’ en ook die uitdrukking meende hij tegenover Petrus niet te kunnen gebruiken.

‘Zij is je bruid geweest...?’ vulde Sint Pieter aan (die heus wel wat gewend is, met al die mensen dagelijks voor de Poort). En dat was keurig gezegd.

‘Ja,’ zei de bleke man. ‘Zij - eh - ja... En dat kan een engel toch nooit overkomen, zeg nou zelf!...’

Sint Pieter keek uit over de zonbeschenen aarde; daar lag Jeruzalem, waar weer eens werd gevochten, en daar lag het verlaten land van Ur, en ginds schitterde New York, als een egel, met alle wolkenkrabbers overeind, en een andere kant op lag Moskou, met gouden torens als slakkehuizen, en dáár had je de groene vlakten van Denemarken, en verderop lag Amsterdam te spiegelen met zijn grachten, en vlak onder Petrus zelf blonk Rome, lokkend met heiligheid en werelds genot...

‘Zie je,’ zei Petrus, ‘de geilheid, dat gevoel zonder medelij-

den of tederheid, is wellicht des duivels; en de liefde, die alleen medelijden en tederheid is, en geen geilheid kent, zal wel des Hemels zijn...'

De bleke man keek toen ook net naar Rome.

'Ze kwam uit medelijden naar je toe, om die andere vrouwen te redden,' vervolgde Petrus. 'Ze heeft vanmorgen voor je gebeden...'

'Hm,' zei de bleke man, 'wat bad ze?'

Ze bad: 'God, als hij wat dichterbij U mocht zijn, zou hij wel beter worden...'

De Duivel stond op. 'Ik moet naar huis,' zei hij.

'Per slot komen Zwart en Wit toch beiden uit Gods hand,' voegde Petrus er nog aan toe.

'Stik,' antwoordde de bleke man. Het kon hem niets meer schelen, wat hij tegen Sint Pieter zei. Hij liet zich vallen met zijn vleugels wijd-uit. Petrus zag hem als een schaduw langs de aarde gaan: over Rome, en over Moskou en over New York en over Ur, verder, verder - tot hij weg was.

Toen kwam er een meisje het pad naar de Hemel opgeklauterd. Het was een jong meisje met een allerliefst gezichtje, en ogen vol tederheid. Achter haar, als klank-geworden wierook, wolkte gezang op van de aarde, en vogelgefluit, en veel vriendelijke woorden.

Sint Pieter stond op. Het was dát meisje. -

'Welkom,' zei hij. En hij maakte een buiging.

Van een keurige jongeman

Wat ik je hier vertel, is overmorgen gebeurd; en het zal bekend blijven tot in mensenheugenis - die gelukkig bar kort is.

Een jongeman van oerdegelijke levenswandel, ongehuwd, en sedert twee weken religieus, stond 's morgens op om naar kantoor te gaan, toen hij bemerkte dat zijn linkerbeen stijf was. Eerst dacht hij, dat hij er wellicht gedurende de nacht op had gelegen, en zodoende de bloedsomloop gestremd was geweest. Maar terwijl hij naar de wastafel wilde lopen, maakte het been op eigen risico heel merkwaardige zij-schopjes. Toen de man in zijn broek zou stappen, schoot het been zo ver uit, dat 't een ruit van het venster inschopte.

De jongeman ergerde zich hieraan, daar hij een ernstig, oppassend mens meende te zijn.

Op weg naar kantoor liep hij even bij de dokter langs, die hem onderzocht. De geneesheer zag hem aan en vroeg: 'Heb je gedronken?'

'Alleen koffie, dokter,' zei de keurige man.

'Heb je geen alcohol gebruikt?' drong de arts aan.

'Ja,' stemde de patiënt toe, 'ik heb mijn voeten ingewreven met kamferspiritus.'

'Aha,' zei de dokter. Dat klonk geruststellend.

Hij gaf de jongeman een injectie met antipotapiceïne hyperchloralididatoricum.

'Nu moet je maar afwachten,' verklaarde hij. 'Er zal iets goeds met je gebeuren!'

Dit was nu precies, wat de jongeman had gewenst, en aangezien het geloof zulks tot dan nog niet had bewerkt, voelde hij zich voldaan over de dokter.

Hij begaf zich op weg, en de hele dag telde hij loonstaten op met een ijver en verbeterheid, welke anders alleen door belastingambtenaren wordt bereikt. Hij voelde zich heerlijk, en het linkerbeen stapte gewoon, als de jongeman óók stapte.

's Avonds at hij in zijn kosthuis alle schalen leeg.

‘Meneer, meneer!’ zei de kostjuffrouw. Meer wilde ze daar de eerste maal niet van zeggen.

‘Ja,’ glimlachte de keurige jongeman, ‘ik zit er heus wat gespannen van in mijn jasje!’ Hij dankte maar een beetje langer, na de maaltijd.

Die nacht sliep hij best. Alleen droomde hij, dat zijn linkerbeen weer schopte. Hij liep door de stad, en zijn been trapte zo gemeen tegen de fontein bij het raadhuis, dat die melk begon te spuiten. En zo nu en dan bleef de straal borrelend steken, en dan - ‘blub!’ schoot er een roze baby uit de fontein. De jongeman droomde, dat hij zich onmatig schaamde, terwijl zijn linkerbeen lachte.

Badend in 't zweet werd hij wakker. Hij lag ongemakkelijk in bed. Zijn pyjama zat hem nauw en gedraaid om het lichaam.

Toen hij in de vroege morgen opstond, voelde hij zich vreselijk gezond. Hij sprong uit bed, rukte zijn pyjama-jasje uit en liep naar de wastafel. Het been was normaal.

Doch toen de arme kerel zijn eigen beeld in de spiegel zag, verstarde hij. Dat kon toch niet mogelijk zijn? -

De spiegel had waarschijnlijk een vetvlek - -

Of het licht viel zo gemeen, die dag - - -

Of de juffrouw had zijn hempje verkeerd gewassen - - -

Hij betastte met schroomvallige handen zijn borst...

Maar het was wáár, ja: hij had een buste.

De patiënt duizelde. Hij kreunde van schrik en riep God aan.

Daarna voelde en keek hij nog eens.

Zelfs in zijn hoge nood moest hij vaststellen, dat het een heel mooie buste was, voorzover hij wist.

Er flitste een schaamtegevoel door hem heen, waar de droom van afgelopen nacht eenvoudig niets bij leek. Hij trok een jas aan, sloeg een deken om, wikkelde zich in een beddesprei en verschool zich achter de deur. Daar belde hij zijn hospita. En toen zij de trap op kwam hijgen, beval hij haar sissend door een kier van de deur, ogenblikkelijk de dokter te roepen.

De juffrouw vroeg of hij griep had, en de kommensaal zei ‘Ja’, daar hij zo gauw niets anders kon bedenken, wat netjes was en toch heel ziek.

Het duurde wel een kwartier, voordat de dokter kwam. Al die tijd zat de jongeman achter de deur te bibberen. En hij voelde duidelijk, dat zijn buste mee-bibberde. Hij durfde er ook zijn handen niet tegenaan te houden, - dat leek hem onzedelijk. Zoiets doet men niet met zijn eigen buste, als men sedert twee weken religieus is.

De dokter kwam stralend binnen, want hij meende de triomf van zijn diagnose te aanschouwen.

De patiënt lichtte hem fluisterend in.

Nu is een dokter een nuchter denkend mens; dus zette de arts het slachtoffer op een gemakkelijke stoel, ontblootte diens bovenlichaam en onderzocht het.

Hij floot van ontzetting tussen de tanden. De buste was prachtig blank en stevig, de dokter had van zijn leven nog niet zo'n schone vorm gezien - en dat wil toch heel wat zeggen. Hij begreep echter, dat een man daarmee niet is getroost.

Zijn eerste impuls was dan ook, om alle gezwollenheid met zijn hand weg te drukken.

Maar het lukte niet.

En terwijl hij harder drukte, voelde hij iets verschrikkelijk vreemds, wat hij toch geen moment had verwacht - de dokter trok zijn hand verward terug. Ja, zó verbijsterd was hij, dat hij aan zijn duim likte. En voor de ontzette blikken van de jongeman gleed er een glans van rare zaligheid over het gelaat van de arts: 'Slagroom!' zei de dokter. -

Hij drukte, consequent wetenschapsman die hij was, ook op de andere borst.

Er was geen verschil. Zij gaven allebei slagroom, van de beste kwaliteit.

De jongeman meende te sterven. Hij blikte met doorgeslagen ogen naar de punten van zijn zwarte bottines. Dat waren vreselijke ogenblikken.

De geneesheer maakte aantekeningen en glimlachte blij. Of soms dacht hij diep na, en bezag de jongeman met medelijden. Hij onderzocht de tong van de patiënt, en voelde hem de pols. Doch alles was verder normaal.

Zo was dat de eerste dag.

De patiënt voelde zich radeloos. Hij kon de straat niet op, hij durfde nieteens beneden te gaan eten.

Alles went echter.

De dag kwam, dat hij zich stijf inbond, en met een ruim sportjasje naar kantoor ging.

Die avond zat zijn hemd vol slagroom.

Hij belde de dokter op. Maar een geneesheer heeft wel wat anders te doen, dan telkens over hetzelfde ongevaarlijke probleem te praten.

‘Is het echt slagroom?’ vroeg hij.

De jongeman likte met zijn pink langs het hemd en proefde.

‘Ja,’ zei hij; omdat hij altijd eerlijk was.

‘Stel je dan in verbinding met de boterfabriek,’ ried de dokter hem aan. Het was toch zo'n walgingwekkende situatie!

Toen dacht de jongeman: ‘Wat heeft die boterfabriek ermee te maken?’ en hij bood zijn hospita een kop koffie met slagroom. Het lieve mens had tranen in de ogen van dankbaarheid. ‘Wat een frisse, uitstekende kwaliteit!’ zei ze, met opwaartse blikken proevend.

Was nu de dominee maar niet gekomen.

Hij kwam natuurlijk wèl.

De jongeman was zo geabsorbeerd door zijn zorgen, dat hij totaal vergat de predikant een kopje koffie met slagroom aan te bieden. Hij vertelde met neergeslagen ogen van zijn zorgwekkende overvloed.

De dominee kreeg er een schok van door zijn nek. Hij dacht, dat zijn gemeentelid mopjes tapte; en hij hield alleen van Gods Woord. Het was een zwaar moment voor hem, toen hij begreep, een ernstig geheim te hebben vernomen.

‘Hoe weet u, dat het slagroom is?’ vroeg hij, met vergeestelijkte afschuw.

De jongeman zei: ‘Ik heb het geproefd.’

‘Wát?!’ kreet de dominee, ‘hebt u van uw eigen slagroom geproefd?! Zondaar! Wie doet zulks ooit?!’

En ja, de patiënt had dat ook nooit eerder horen vermelden. Hij begreep bliksem-klaar, hevig en smakeloos te hebben gezondigd. ‘Wat moet ik dan doen?’ vroeg hij, en vlocht zijn vingers van grage zenuwachtigheid.

‘Ban het uit,’ zei de predikant. ‘Bedwing u-zelf!’

‘Het helpt niet,’ kreunde zijn volgeling.

‘Werp het weg, als afval uws lichaams,’ raadde de dominee.

‘Wie doet dat nu,’ stribbelde de ander tegen, ‘in tijden als deze?’

De dominee dacht wel twee minuten na, voordat hij zei: ‘Geef het aan de Moedermelk-centrale.’

‘Maar ik ben geen moeder,’ fluisterde de jongeman. ‘Ik kan er toch niet om líégen?...’

Daarna dacht de predikant drié minuten na. De geest was vaardig over hem, en mensenzelfde waande als een vlag van zijn Godsvrucht te wapperen, toen hij zei, in het vervolg elke avond een fles te zullen komen halen, om die onder zijn arme, zieke gemeenteleden te verdelen.

De jongeman bedankte hem met een trillende stem. Eindelijk wist hij zichzelf dan in dienst der mensheid. Hij had er vrede mee, dat de dokter wegbleef, en dat de dominee elke avond op bezoek kwam met een grote, platte fles in zijn binnenzak. De kostjuffrouw prees de vroomheid van haar kommensaal zonder iets te weten, en iedereen was tevreden.

Totdat de jongeman op een maandagochtend door bekenden vernam, dat de dominee slagroom verkocht ten bate van een onbekend liefdadig doel. De voorgaande zaterdag had dit trouwens niet kunnen plaatsvinden, daar er toen een kleine feestelijkheid te zijnen huize was geweest, welke gevierd was met een zo kostelijke aardbeientaart met slagroom, dat de hele stad er waarderend over sprak.

Er trok een wonderlijke gloed door de jongeman heen. Het begon diep in zijn hart te zieden en te borrelen. Een verbittering steeg in hem op, waarover het schuim der woede dreef, met rode vlokken. Hij kon niet werken die dag; de getallen sprongen over de bladzijden, zij puilden uit zichzelf tot bolle druppels, zij grinnikten en stelden zich op als het telefoonnummer van de dokter en van de dominee. De jongeman ging met schrijnende hoofdpijn naar huis. Hij zat op de rand van zijn bed, en voelde zich mager en klein. Ja, eigenlijk zwom hij in zijn jasje. Dat drong eensklaps tot hem door.

Hij rukte zijn kleren open.

Maar waarom? - een man is immers maar een man! Zijn borst was tamelijk gespierd, maar overigens was het een doodgewone mannenborst, net als vroeger. Er was geen bijzondere welving, en van room was geen sprake.

Doch reeds kraakten de treden van de trap, en de dominee klopte aan de deur.

‘Goedenavond, geacht lid van mijn dierbare gemeente!’ zei hij.

Toen zag de jongeman pas, hoe 'n mooie nieuwe winterjas de predikant aan had, en dure schoenen, en een chroomleren handschoen, met bont gevoerd, viel op de grond.

‘Wat komt u doen?’ vroeg het geachte lid van de dierbare gemeente.

Ja, dat was voor een man des geloofs heel moeilijk te beantwoorden; daarom hield de dominee zijn fles in de hoogte. Er was vrome verstandhouding in zijn blik.

Maar terwijl de jongeman opstond, kriebelde het zo raar in zijn linkerbeen! - En eensklaps schòpte dat tegen de dominee, zodat deze met fles en al, als een torpedo de trap af floepte.

Ergens beneden sloeg een deur in krakende splinters, de fles wilde niet achterblijven. Een galmende mannenstem uitte zijn leed, de kostjuffrouw antwoordde uit de keuken. - - -

Sedertdien was de jongeman gezond. Hij is nu getrouwd; binnenkort wordt hij vader. Hij is acht maanden heen, als zodanig.

Als deze geschiedenis beslist een moraal móét hebben, laat het dan deze zijn: ‘Indien gij morgen met een stijf been opstaat, of met een scheef hoofd, of met klapperende ellebogen of wát ook - roep er de wetenschap niet dadelijk bij. En meng er de mensen des geloofs niet in. Laat het even over aan de Schepper, die u en uw klacht heeft geschapen. Wellicht moet gij dienen om enig recht te herstellen.’

Het kruikje

Er was eens een juffrouw van stralend-lichte zede. Zij had een hart als een erepoort: wijd-open, een beetje afgetakeld, met massa's papieren bloemen, en aan de achterkant latjes, om het inzakken te voorkomen.

Zij was ongetrouwd, wat je nooit gezegd zou hebben. Nee, ze was een vlot mens, al had ze haar eigenaardigheden.

Een van die eigenaardigheden was een antiek kruikje, zo-één waar de Middeleeuwers gerstebier uit dronken, omdat ze geen glazen hadden, maar wel dorst.

Dat kannetje stond naast het portret van haar moeder op de schoorsteenmantel.

Nu zul je je als beschaafd mens wel afvragen: wat doet in 's hemelsnaam een dame van gerantsoeneerde moraal met een portret van haar moeder en een leeg kruikje op haar schoorsteenmantel? Maar tja - de moeder was dood, en het kruikje leefde nog. Dat is het verschil, waarom zij daar samen stonden. Een oer-deftige heer, die de juffrouw wel eens in haar kamer ontmoette, zei: 'Wat doe je toch met dat gekke kannetje op je schoorsteenmantel, Bibi?'

Toen gaf de juffrouw ten antwoord: 'Ach, dat ding is al zeshonderd jaar oud, en ik geloof vast, dat het minstens éénmaal in de hand is gehouden door een ongelooflijk knappe vent!'

Dat nam die deftige meneer kwalijk, want hij had alleen maar haar in zijn neus, en zijn gelaatskleur was die van een hemd in de derde week, terwijl zijn tanden elke avond in 't bad gingen. Het was niet zo vreselijk gek van die juffrouw, zulks te antwoorden, want ze was te breed van opvatting, om persoonlijk te kunnen zijn.

Als ze 's avonds ging slapen, zo moe als de zakdoek van een verkouden astmalijder, dan keek ze naar het kruikje, en dacht: 'In zeshonderd-maal-driehonderd-vijfenzestig dagen is er beslist ééns een reuze aardige, knappe vent geweest, -

zo-één, die minstens vierentwintig uur trouw kan zijn, en toch niet op je duiten loert - die dááruit heeft gedronken.'

En hoewel zij de schrikkeljaren vergat in haar berekening, troostte deze gedachte haar dan, en verzoende haar met iets, wat andere stervelingen 'het leven' meenden te noemen.

Dat kon natuurlijk zo niet doorgaan. Met dat kruikje bedoel ik.

Op een dag gleed de juffrouw uit bovenaan de trap van haar hospita, en toen bonkerinkelden ze samen de trap af: de juffrouw met het versierde hart, en het kruikje van de knappe vent.

Gelukkig waren ze allebei dood, want wat had de één zonder de ander moeten beginnen?

Het kruikje ging in het asvat, en de juffrouw werd voor het eerst sedert haar geboorte als een gewoon mens behandeld: men legde haar lichaam in een kist.

Doch haar ziel wist dat niet. Die viel, en viel, en viel, tot ze dacht, dat ze ver boven alle kerktorens zweefde - en dat deed ze ook.

Het was wonderlijk duister rondom. Ze verbaasde zich alleen, dat de trap zo onmenselijk hoog was, en nam zich voor, direct na haar landing met de kostjuffrouw te gaan spreken over minder huur, want zó hoog zat je altijd alleen - en dat, meende zij, maakte haar meteen duidelijk, waarom de engelen allemaal rein waren.

Toen deed ze haar ogen open en bemerkte, dat ze al lang stil lag. Ze bevond zich op een groen-lichtende drempel, en tegenover haar zat een heel lelijk vrouwtje, zo oud als de kruik.

'Dag sloerie,' zei het vrouwtje, 'dag verdriet met weerhaken, dag stuk vergif in luxe-verpakking, dag splinter in het oog van duizend huwelijken, dag scheet met orkestbegeleiding, dag snotbel op brandewijn!'

De arme juffrouw was beduusd, want haar hart was altijd vriendelijk geweest, voorzover aanwezig.

'Wie ben je?' vroeg ze, daar ze zich niet kon herinneren, het oude wijfje ooit eerder te hebben gezien.

'Ik ben de enige, die ooit dat kruikje van je heeft vastgehouden,' snerpte het mens. 'Jij met je knappe vent!... Ik, ik

heb dat kruikje gebruikt in de keuken! En op een dag had ik er rode wijn in, toen plotseling de page van mijn ridder de trap naar de keuken af kwam. Ik was zo radeloos - want een onderhorige mocht geen rode wijn drinken, of hij moest sterven -, dat ik het kruikje door het spongat naar buiten in de gracht dreef. Het zonk. En op die plek werd later een stad gesticht, en een huis gebouwd; en toen men de kelders daarvoor ging graven, stond jij te kijken, en niemand had het kruikje gezien, dat tussen het zand op de schep lag. Jij greep het eruit, en stak het in je tas.'

Dat was waar, voorzover de juffrouw kon nagaan. Ze voelde zich verschrikkelijk teleurgesteld, want ze had haar hele leven gedroomd en gedacht over die knappe jongen, die minstens éénmaal het kruikje had kunnen vasthouden; ze had gemeend, zijn temperamentvolle polsslag in het ruwe oppervlak te voelen. En kijk me nou toch dat oer-lelijke wijf eens aan!...

'Waarom zit je hier?!' zei ze bits tegen het oude mens. Ze was altijd geërgerd door vrouwen, vooral door heel lelijke en heel mooie.

'Je komt niet in de Hemel,' antwoordde het vrouwtje, 'tenzij je mij een kus uit liefde geeft.'

'Wàt?!' hijgde de juffrouw, en zij braakte bijna van de gedachte alleen. 'Ik weet wel, wat ik liever zoen!'

Nou, dat hadden er méér geweten, dus daarin stond zij niet alleen.

'Je komt er niet in,' klaag-schreeuwde het middeleeuwse wijf.

'Waarom niet?!' vroeg de juffrouw, want ze had veel gevoel voor rechtvaardigheid.

Doch ze kreeg geen antwoord.

De groene drempel was weg, en het mensje, alles was weg - - - en de juffrouw zweefde weer, vèr..., zo ver, dat ze meende stil te staan.

Zelfs de sterren waren weggewist van de ruimte, er bleef haar niet eens de klank van haar eigen stem, geen nevel-flard, nog niet de herinnering aan een liefkozing. Zij was volkomen alleen in een eindloze ruimte, omlaag, omhoog, overal. En ze herinnerde zich, hoe'n angst ze steeds had gevoeld voor grote diepten en voor eenzame nachten; ze dacht: 'Ik ben al-

tijd bevreesd geweest hiérvóór...’ en in geluidloze beklemming meende ze te verdrinken onder de ongrijpbaarheid.

Toen zonk de leegte in haar, en brandde twee smarten door haar ogen. En zij ontstaken daar een licht, dat als vonken uit haar wies, en weerglansde tegen de eeuwigheid. En het waren zelf weer ogen: vriendelijke ogen, welke met een glimlach op haar neerblikten.

Terwijl ze keek, zag ze de tere contouren van een schoon gelaat, dat zo allerliefst naar haar glimlachte, dat haar maanlicht-hart opsprong in haar spinrag-lijf. Ze dacht: ‘Wat een hemels-knappe vent!...’

Maar onderwijl bemerkte zij, dat het een bekend gelaat moest zijn: het was dat gekke wijfje, wat honderden eeuwen tevoren rare dingen tegen haar had gezegd bij de groene drempel. En toch was het een zalig-knappe jongen - nee, het was een heel mooie vrouw - ach, het was de heerlijkste man - de volmaakste mens - - -

Het kon de juffrouw niets meer schelen, of het een man of een vrouw was. Zij moest staren in de ogen, die de vervulling van alles betekenden, wat zij gedurende heel haar betaalde leven niet had gevonden. In haar welde de wetenschap dat zij dit slechts had gezocht, en had willen schenken, van het wrange begin tot het bittere einde - maar het was er nooit geweest.

Altijd was het achter de einder gezonken, op het ogenblik, dat zij meende, het tegen haar hart te klemmen...

Toen begreep zij, dat hier de enige en hoogste vóór haar was; hij, die alle kruikjes eenmaal in zijn handen houdt.

De tranen, die in haar ogen wilden stijgen, waren slechts kamperfoeliegeur.

En zij gaf hem de warmste kus, welke zij ooit uit liefde had gegeven.

De stille boom

Er was eens een jongeman, die ontzaglijk verliefd werd op een meisje, terwijl het niet eens lente was. Maar ja, het was inderdaad een allerliefst meisje, en misschien was dat dus wel de reden.

Hij plukte een bos rode rozen en witte anjers in zijn tuin, en bracht haar die.

Het meisje had de grootste moeite om verbaasd te kijken - want zulke dingen weten vrouwen al lang, voordat mannen zich bewust worden van rode rozen en witte anjers.

‘Kun je raden, waarom ik je die bloemen geef?’ vroeg de jongeman. Maar het meisje hield van een andere man, en daarom wist ze geen goed antwoord. Ze schudde sprakeloos het hoofd.

Dat was het ergste, wat ze had kunnen doen, want toen begon de man hoop te koesteren. Met tranen in de ogen en een bibberstem vertelde hij haar van zijn genegenheid, van trouw en slapeloze nachten en hartkloppingen, van ondergaande zonnen saampjes en van een huisje op een groot veld.

Het meisje kon er met geen letter tussen komen. Ze stond daar maar met haar bloemen, en trachtte aldoor iets te zeggen, tot haar aanbieder totaal was uitgepraat, en langs zijn lippen moest likken omdat ze kurkdroog waren.

Toen zei het meisje, dat ze van een andere man hield. Ze deed haar best, het hem vriendelijk en troostend te zeggen. Maar eerder kun je tegen een aangeschoten vogel zeggen: ‘Vlieg door, alsof er niets is gebeurd.’

De jongeman tuimelde uit zijn hemelvlucht neer en niets weerhield hem, niets ving hem op; hij viel, tot waar hij moest vallen.

Hij zag niets meer, en sprakeloos ging hij van het meisje weg. Zij zette de bloemen in water en rook er met welbehagen aan. ‘Die arme man,’ zei ze. ‘Maar ik kon er toch niets aan doen?’

Zo gaat dat.

De jongeman sleepte zich door het straatgewoel. Hij hoorde geen lachen en geen roepen meer; hij zag geen venters en vrouwen en spelende kinderen. Hij liep langs het leven heen met glinsterende, droge ogen en een loodzwaar lichaam, en had nergens rust. De mensen merken zoiets niet op. Ze hebben het te druk met hun eigen belangen, om te letten op de eenzame wandelaar, die stil langs hen komt; en wat weten wij van elkanders hart af? We zien alleen de buitenkant.

De jongeman liep een brug over en hij vernam niet het geroep van de jagers en scheeps-bestuurders of het geblaf van een hondje op een dek. Hij liep de stad uit, de groene horizon tegemoet, en zag geen einder, en geen zwaluwen in de lucht of jonge runderen bij een damhek. Hij liep steeds voort, en om hem heen zonk de stilte der verlatenheid.

Hij liep de ganse nacht door velden en over heuvels; en toen de zon opkwam, vond de jongeman zichzelf terug in een fluisterend bos. Zijn voeten rustten op mos en week blad. Vóór hem rees een boom, recht en slank, met krachtige takken. De eerste dageraad overstraalde blank de stam. De wind ruiste door de blaren en bewoog de twijgen. Het was alsof de boom zacht stond te zingen van mateloze heerlijkheid en rust.

Dit schrijnde de jongeman, omdat het zo ver van zijn eigen hart bleef. Hij bezag de boom. Hij aanschouwde het zonnegoud over de bast en de dauw op het milde blad; en een verlangen schoot in hem op naar even-zo-grote rust en weelde. Hij zei voor zich heen: 'Ik wou, dat ik zo'n boom was!...'

Nu woonde er in de bewuste boom een elf met een liefdevol hart. Hij begreep, wat er in de jongeman omging. De wens leek hem, die altijd in het stille bos had gewoond, verstandig. Daarom nam hij zijn toverstafje en richtte het naar de verliefde jongeman.

Deze voelde zich zonderling verstijven. Zijn benen klampten tezamen, zijn armen verhieven zich in bochten, zijn baard, wenkbrauwen en hoofdhaar schenen eensklaps te gaan groeien. Hij richtte zijn ogen naar de opkomende zon. De wind omhelsde hem en fluisterde: 'Mooie boom! Slanke boom!' - en daar stond een nieuwe, ranke boom in het bos.

Het was zo vredig en heerlijk, tussen de andere stammen te staan en te peinzen als zij, onder de streling van wind en regen, onder de liefkozing van de zon en de verre zang der maan. De boom voelde zich waarlijk gelukkig zo, de liefde was als een zoet sap in zijn merg, en het leven had andere afmetingen van tijd en plaats gekregen.

Maar wie eenmaal mens is geweest, zal geen rust kennen, vóór hij tot het stof is weergekeerd.

Waarom moest het meisje van de rode rozen en de witte anjelieren nu juist in dat bos gaan wandelen met haar geliefde? En welk noodlot wendde hun aarzelende schreden, tussen duizenden bomen en struiken, nu juist naar die éne boom, welke hen liever niet had gezien?

‘Wat een mooie boom!’ zei het meisje, en ze stond stil. Haar hart klopte van geluk en zilveren zaligheid. Ze dacht aan haar vele slapeloze nachten en doorpeinsde uren, aan de ondergaande zon die ze met de geliefde samen zou zien, ze dacht aan een huisje op een groot veld. Doch ze herinnerde zich niet, hierover reeds vroeger te hebben horen spreken.

Samen stonden ze voor de stille boom, en zagen naar hem op. Ze vonden zijn rust heerlijk, en begrepen zijn zwijgzaamheid niet.

‘Van zo'n boom zou ik kunnen houden als van een mens,’ zei het meisje.

En de geliefde aan haar zijde antwoordde: ‘Dan zal ik in déze boom een hart snijden met onze namen erin. We moeten zijn plaats onthouden, en hier elk jaar weer komen.’

Het werd een prachtig hart, met krullende letters erin. De jongeman had wel eens eerder zo'n hart gesneden, al zei hij dat niet tegen het meisje.

Terwijl hij sneed, ging er een siddering door de boom. De takken deinden en de blaren ritselden, het leek bijna, of de grond dreunde. En bij het vers gesneden hart kuste de minnaar het meisje, en beloofde haar eeuwige trouw.

Die nacht voelde de boom zich ziek en machteloos. ‘Onthoud mij je sappen,’ zei hij tegen de grond. Maar de grond gaf hem het beste wat hij had, en antwoordde: ‘Geduld.’

De boom leed, en alle bomen rondom leden met hem mee. Het elfje leed ook; maar het is gemakkelijker een man in

een boom te veranderen, dan een boom in een man. Helpen kon hij ditmaal niet.

‘Verkool mij!’ riep de boom tegen de bliksem.

Die antwoordde: ‘Geduld, vriend!’

‘Ontwortel mij!’ smeekte de boom tot de storm.

‘Geduld, lieve boom, geduld!’ gonsde de storm.

‘Verrot mij!’ vloekte de boom tegen de regen.

De regen streelde hem en kuste zijn aangezicht en lispelde:

‘Geduld!’

Toen zweeg de boom, want hij dacht: ‘Ik moet mijn lot dragen. De tijd zal mij vermolmen.’

Het volgend jaar kwamen het meisje en haar geliefde terug. Zij aten hun brood onder de boomkruin, en leunden tegen de stam en kusten elkaar.

En weer zeiden alle elementen tegen de boom: ‘Geduld.’

De beminden trouwden. Ze kregen een kindje. Ze kregen er twee, drie, vier. En elk jaar kwamen ze naar het bos, om hun hart te zien, dat hoger en hoger groeide met de boom.

Na het zevende jaar kwamen ze niet meer.

De boom was ongerust, omdat hij niet wist, wat de reden kon zijn. Hij vroeg er wind en regen en bliksem naar, doch zij gaven altijd hetzelfde antwoord: ‘Geduld, lieve boom.’

Toen er twintig jaren waren voorbijgegaan, kwam er eens een bleke, verouderde vrouw alleen het bos in wandelen. Ze zocht en zocht. Ze vond de boom.

En onder zijn kruin at ze haar brood, en leunde tegen zijn stam. En ze hield de hand boven de ogen, om het hart in de stam te zoeken.

‘O, boom,’ zei ze zuchtend. ‘Nu is hij dood, en de wereld vergeet zo snel! Maar jij draagt ons hart op je stam, je hebt onze kus gezien en onze woorden gehoord! Nergens is een mens thuis, dan waar zijn herinnering ligt.’

Ze sloeg haar armen om de stam en glimlachte met betraande ogen naar de vervlochten letters in het hart. Zij kuste de bast, en zij bad dat de boom niet zou verdwijnen, voordat zij-zelve uit dit leven was gegaan.

Na haar weggaan stond de boom onbeweeglijk en blikte in de besterrelde avondhemel. Hij was zo dankbaar, dat hij ervan meende te groeien.

Maar, hij was ook niet met deze vrouw getrouwd geweest; hij had haar vinnige woorden niet gehoord, geen aangebrand voedsel moeten eten, geen onnutte zaken moeten betalen. Hij had nooit jaloezie of verveling ondervonden. Zijn genegenheid was ongerept gebleven.

‘God,’ bad de boom, ‘laat mij hier staan voor haar herinnering. Laat mij hier nog eeuwen staan, en laat alle kinderen en kindskinderen van haar hun harten in mijn stam snijden, ál het geluk van haar bloed.’

En daarmee toonde hij, dat hij altijd een boom was geweest - ook, toen hij nog met twee benen kon rondlopen; want zo praat geen man, jammer genoeg.

En de vrouwen? - Die wensen in hun jeugd een minnaar, en als ze oud zijn een boom met een hart, die hen niet overleeft.

Doch als je ooit een hart in een boom snijdt - bedenk, dat het ook zĳn hart kan worden. Wees er voorzichtig mee.

De waarde van een naam

Hier is nog een heel oud verhaal - ik zou het bijna vergeten hebben:

Ergens in een bloeiende vallei lag een aardige nederzetting. De mens was toen nog vredelievend en onbedreigd - de hutten lagen tussen korte heggetjes van rozen en meidoorn.

Als er iemand verdriet had, werd hij door het ganse dorp getroost, en als er vreugde viel te beleven, deelde men die ruimschoots.

Op een dag kwam er een man over de heuvelen, op bezoek in de nederzetting. Hij stond stil op een brede top, en bezag de vallei met de bloemen en de lage hutten en vruchtbomen. Hij zag de kinderen met jonge lammeren spelen, en hoorde de honden keffen van vreugde, als hun bazen terugkeerden.

Hij vroeg aan een herdersjongen, die aan de kant van de heuvel honingkoek zat te eten: 'Woont hier de man Baros, die veertien runderen bezit, vijf luidruchtige dochters, een zwak hart en een mooie vrouw?'

De herdersjongen knikte. Hij kon het weten, want hij had een oogje op een van de dochters. 'Dat zij luidruchtig zijn is een vergissing,' zei hij. 'Ze zijn vriendelijk en hun mond is vol wijsheid.'

'Jawel,' hernam de gast, 'maar wijsheid is het grootst, als zij zwijgt!'

Daarna wees de jongen hem de hut aan, en de man ging daarheen. Hij werd hartelijk ontvangen door de man genaamd Baros. 'Welkom, Pirre!' zei de gastheer. 'Wat zie je er warm uit en wat zijn je voeten vuil! Laat een van mijn zwijgzame dochters je de voeten wassen, anders kun je mijn hut niet betreden!' en dat was allemaal waar, en zij gingen samen naar de bron, waar Pirre zo hevig werd gepoedeld, dat hij er nauwelijks het lijf van kon redden. En alle mensen zeiden: 'Wel-

kom, man van ver!’ en de vrouwen lachten tegen hem, dat het bloed hem naar de wangen flitste. Het was een verrukkelijke tijd.-

Dit alles moet ik je vertellen om het verhaal begrijpelijk te maken, dat volgt.

Pirre woonde negen dagen bij Baros in de gast-hut; en als een dorpeling verdriet had, weende hij mede, en als een dorpeling gelukkig was, ging Pirre naar het dorpsplein om te lachen en te juichen. En in de tussentijd liep hij urenlang het tempelpad op en neer met Baros, en zij vertelden elkander wat zij wisten aan wijsheid en ervaring - dat wil zeggen, die, welke nog niet zwijgt.

Op een ochtend, gaande van zonneshijn tot schaduw en van schaduw tot zonneshijn, vertelde Baros aan zijn vriend: ‘Wij hebben nooit mekaars goden leren kennen, al weten wij daar wel van. Laat mij je zeggen, dat ik geschapen ben door de Hemelse schepper, genaamd Ho-Ho.’

Pirre stond stil en maakte een diepe buiging, alsof hij op het punt stond Ho-Ho de hand te schudden. ‘Zijn denken moet klaarheid zijn, en zijn hand schoonheid,’ zei hij. ‘Ik zie dat aan je verschijning. Gelukkig is deze nederzetting met haar Schepper Ho-ho.’

Baros was diep getroffen door de werkelijkheidszin van deze woorden. Hij wenste Pirre tot Ho-ho te bekeren, en zei derhalve: ‘De Hemelse schepper Ho-ho verkeert dikwijls in ons midden.’

Pirre boog ten tweede male en antwoordde: ‘De bloem zou immers niet gaaf zijn, als tussen de kelkbladeren het hart niet lag!’

Daarna bogen ze tegelijkertijd voor elkaar, en stootten hun hoofden. Dat verstoorde hun harmonie geenszins: zij liepen voort langs het tempelpad.

‘Ik moet je inlichten,’ hernam Pirre vriendelijk, ‘dat ik geschapen ben door de allerhoogste Geest in ons land, wiens lach zonneshijn is en wiens adem de appel tot bloesemen brengt, de goddelijke Lalefale.’

Nu stond Baros stil, en hij boog diep. ‘Gezegend zij de schepper Lalefale,’ murmelde hij, ‘de Geest, wiens zweetdruppelen tot wijsheid verdampen, wiens woord de wereld schraagt

met mannen als jij!’

Pirre echter, hopende zijn vriend tot zijn godheid te bekeren, ging voort: ‘Wij lonken met onze harten naar de Verwekker van Zaligheid, als hij langs schrijdt. - Want ook Lalefale verkeert dikwijls temidden van ons, in mijn dorp, achthonderdnegeenzestig boogscheuten van hier.’

En weer boog Baros, en hij zei: ‘Het geluk is met je als een regenbuis in de juni-nacht.’ Waarna zij beiden nòg eens bogen (maar ditmaal terdege opletten, zich niet te stoten), en verblijd voortwandelden.

‘Ho-ho,’ vertelde Baros, ‘is schoon als een hert bij maanlicht.’

‘Lalefale is stralend als duizend fakkels,’ zei Pirre.

‘Ik heb geen vriendelijker glimlach aanschouwd, dan die in de ogen van Ho-ho,’ onderwees Baros.

‘Ach, als je slechts Lalefale zoudt zien schrijden!... als een pauw langs de vijverkant,’ meldde Pirre.

‘Mijn hart is innig verblijd dat Ho-ho het heeft willen scheppen,’ zuchtte Baros verrukt.

‘Ik voel geen aarde meer onder mijn zolen, als ik Lalefale aanschouw,’ hijgde Pirre.

‘De verrukkelijke schoonheid van Ho-ho zou de zon kunnen doen schrompelen als een blad in de herfst,’ murmelde Baros, half in tranen van extase.

‘Ik heb de zon zien blozen, toen Lalefale haar aanzag,’ kermde Pirre, en snoot zijn neus van geluk.

‘Ho-ho is gekleed in stromend water en bliksem-goud,’ fluisterde Baros, de onmacht nabij.

‘Lalefale is zo alles-overlichtend van straling, dat hij geen kleding behoeft,’ siste Pirre, en leunde verlamd tegen een jasmijnstruik.

Toen kwam er uit een looiershut een oude, vriendelijke man, met dun grijs haar en een grauwe lendendoek.

‘Ho-ho!’ kreet Baros, en gleed met zijn gelaat ter aarde.

‘Lalefale!’ riep Pirre, en sloeg ruggelings neer.

De oude man stond stil. ‘Jullie hebt je te zeer verhit, zonen,’ sprak hij zacht.

Maar de mannen hadden geen tijd, naar hem te luisteren.

‘Dit is Ho-ho!’ schreeuwde Baros met overslaande stem.

‘Dit is Lalefale!’ brulde Pirre hees.

Ze keken elkaar bevreemd aan.

Hoe kon het zijn, dat de oude man beide grote godheden vertegenwoordigde? - -

Hij nam de vrienden bij de hand en voerde hen mee, het stijgende pad over, naar de tempel.

‘Spreek nu eens,’ nodigde hij hen, en zette zich onder het altaar, recht tegenover het citroen-kleurige beeld van een strak oprijzende figuur: de grote god Ho-ho.

‘Ik heb Pirre verteld, dat je Ho-ho bent,’ fluisterde Baros. ‘Ik heb Baros verteld, dat je Lalefale bent,’ lispelde Pirre. Daarna zeiden ze tegelijk: ‘En wie ben je nu?...’

De oude man bezag hen met vriendelijke ogen, en glimlachte naar het beeld op het altaar. Daar dansten vonkjes overheen, alsof de zon door kleine gaatjes van het ruwe houten dak scheen.

‘Ben je Ho-ho?...’ smeekte Baros.

‘Ben je Lalefale?’ bad Pierre.

‘Of heet je misschien Ho-ho Lalefale?’ bedacht Baros.

‘Of wellicht Lalefale Ho-ho?...’ vorste Pirre.

Zij zagen langs de oude man heen naar elkaar, en de gretigheid van zelf gelijk te willen hebben doorglom hen.

‘Maar bèn je - -’

‘Nee, bèn je - -’

En de oude man zweeg..., en blikte naar de gele gestalte op het altaar.

Er heerste lange tijd stilte. Buiten mekkerde een schaap; een jongen in de verte blies op een riet-fluitje; en in de tempel gonsde een vlieg, want de priester had vergeten, verse takken van noteloof neer te hangen.

‘Ik ben de Schepper,’ zei de oude man daarna. ‘Ik schep alle mensen. Of zij mij Ho-ho noemen of wel Lalefale, - dat maakt voor mij geen verschil. Waarom zou het dat dan maken voor jullie?...’

‘Maar waarom heb je je dan door hen laten aanroepen met de naam Lalefale,’ klaagde Baros, ‘daar zal verwarring van komen!’

‘Ja, om welke reden moeten anderen je aanroepen met Ho-ho?’ treurde Pirre.

Zij schaamden zich beiden, omdat zij zo hoog hadden opgegeven van hun godheid, terwijl hij hun alleen bekend was als een goede, trouwhartige vader.

‘Heet dan voor iedereen in 't vervolg “Ho-ho,” bedong Baros. Nee, “Lalefale”!’ eiste Pirre.

Zij konden geen afstand doen van de naam, waarmee zij de Allergrootste aanriepen. Anders vervreemdden zij van hem.

De oude man glimlachte.

‘Ik heb jullie vergankelijk geschapen,’ zei hij zacht. ‘En daar ligt de grens, tussen mij en mijn kinderen. Het vergankelijke wenst namen, om te tonen, dat het bestaat. Het onvergankelijke heeft geen naam, omdat het die niet nodig heeft.

Jullie willen je mensen en dingen herinneren en zo het leven vasthouden en terug kunnen roepen na de dood. Dat kan de sterveling slechts door mens en ding te betitelen. Maar ik... ik ben eeuwigheid, geen tijd... ik ben eindeloosheid, geen afstand... ik ben al-om, niet in één nederzetting...

In mij verliezen de doden hun naam en tijdelijke grootheid. In mij worden zij onaantastbaar, als een gebreidelde, gekookte, gepijnigde druppel, vervloeiend in de oceaan....’

De twee mannen bogen hun hoofden en zeiden: ‘Wij geloven je!’ en hoewel zij vergaten, een naam te noemen, was dit niet onbeleefd.

‘Voordat de aardkluwen is afgewikkeld, zal ik met honderdduizenden namen zijn genoemd,’ sprak de oude man vriendelijk. ‘Men zal mij “Ra” noemen, en “Zeus” en “Odin” en “Krsna” en “Allah” en “God”.’

‘God?!’ riepen de twee mannen uit. ‘Wat een gek woord! Hahahaha!’

‘Ja, lach maar, zonen,’ zei de oude man. ‘Men zal op aarde scheiden en breken en doden uit mijn naam. En niemand zal beseffen, dat ik geen naam heb.’ Hij stond op.

‘Ik verkeer tussen jullie in het beeld, dat jullie kunt aanvaarden. ‘Wat heeft een sterveling aan onbekende schrikbeelden?’

Hij zag glimlachend neer op de gebogen hoofden. Toen zei hij nog:

‘Wat is het verschil tussen de tempel-hoogte en een gewone heuvel?...’

En opziende, bemerkten Baros en Pirre, dat zij op een heuvel in de zonneschijn lagen; vóór hen lag het dorp in de vallei. Maar de oude man was weg; en niemand zag hem ooit weer. Het was de laatste dag, dat hij-zelf tussen de mensen wandelde.

De bloemkool-blaam

Heb je al gehoord van dat schandaal in Torenturverterp? - Ja, wat gebeuren er toch een onverwachte dingen!... Maar je weet vast niet de juiste toedracht, zoals ik die weet.

Het was namelijk zó:

Aan de zelfkant van het dorp Torenturverterp woonde een ongetrouwde juffrouw van een jaar of dertig. Haar ouders hadden haar meedogenloos Neeltje genoemd, en daarin volhardde het ganse dorp.

Of die juffrouw nu ooit heeft gepeinsd over geluk en een huwelijk, is mij niet bekend; vast staat, dat ze snakte naar een kind.

Ze fantaseerde elke avond, als ze voor het slapen-gaan nog wat op de zandweg drentelde: ‘Nou vind ik een vondeling!’ En als ze thuis kwam, zat haar de schrik nog in de benen, van toen ze het kind gevonden zou hebben, als het er had gelegen. Overdag was dit alles tamelijk verre van haar; het was een schemer-kind. Maar ze had op een middag bij het theelichtje tegen een vriendin gezegd: ‘Ik zou toch zo bitter-graag een kind willen hebben!’ - en nadien kon die vriendin haar niet meer groeten. Zij begréep, wat voor vlees ze in de kuip had, zei ze.

Het kind deed de ronde door gans Torenturverterp, en een lichtzinnige vent had op een avond bij juffrouw Neeltje gebeld.

Dat was de avond dat ze vroeg naar bed was gegaan met een aspirientje voor de verkoudheid.

Zij hoorde de bel niet.

De lichtzinnigheid ging haar deur voorbij.

Eens, op een zonnige lente-ochtend, kwam er een oud, oud kereltje langs gelopen, met een klepmand aan zijn arm.

Neeltje was aan het zaaien in de voortuin, en het mannetje vroeg een glas water voor de dorst.

Zij bracht het hem.

Een gesprek ontbotte: over zaailingen en wilgekatjes, over jonge hennen en bloembollen.

‘Woon je hier alleen?’ vroeg die ouwe man.

‘Ja,’ zei de juffrouw. Dat zei ze altijd, omdat ze niet wou liegen; hoewel het levensgevaarlijk is, tegen mensen langs de straat te zeggen, dat je alleen woont in een huisje bij de hei.

‘Je moest eigenlijk een hondje hebben, of een poes,’ zei dat mannetje. Hij zag haar met wonderlijke sterre-ogen aan.

‘Of een kanarie, of - -’ Hij brak kort af.

‘Een goudvis,’ vulde Neeltje aan, zonder enige humor.

Doch het gevonden kind lag wel op veertig plaatsen om haar heen, en ze wist, dat het mannetje dit aan haar zag.

Hij opende zijn hengselmand, en nam er een schriel plantje uit. ‘Dat moet je vandaag nog planten op een beschut plekje,’ zei die man, ‘dan zul je gelukkig worden.’

Zijn stem was zo zacht, het leek wel of hij neuriede. Neeltje had de melodie kunnen nazingen, maar die vergleed snel, met het zonnelicht. Zij stak beleefd haar hand uit. ‘Dankuwel,’ zei ze.

Gelukkig worden?? Van zo'n zot koolplantje??? Misschien was dat ventje wel gek; ze griezelde eensklaps.

‘Nee, heus!’ zei het mannetje, alsof hij haar gedachten hoorde, ‘je zult heel gelukkig worden - maar je moet verstandig zijn.’

Ze zei nogmaals ‘dankuwel’, en blikte toen met opgepoetste schijn-verrukking naar het welkerige koolblaadje.

De oude man groette haar, en liep door.

Tja, - of ze nu had staan dromen, daar aan dat hekje?? - Toen ze even later wilde kijken, waar hij heen liep, was hij op het wegje noch ergens op de hei te zien.

‘Misschien is hij gevallen,’ dacht ie verbaasd, ‘of heeft hij zich verstopt...?’

Ze besloot, die avond geen kind te gaan vinden.

En och, ze had toch voldoende medelij met dat schriele plantje tussen haar vingers, dat ze er een plaatsje voor zocht, achter het huis. Ze gaf het een beetje water, en daar stond het toen.

Het leek wel onkruid.

Maar de volgende morgen wist ze niet wat ze zag: de plant was wel vijfmaal zo groot; en in het hart tussen de bladeren, zat een klein, room-blank bloemkooltje.

Juffrouw Neeltje keek en keek en keek.

Griezeligheid en vreugde vlochten een kittelig net om haar hele lijf. Zij liep verblind langs de struiken en boompjes, tot zij in de voortuin stond, en uitkeek over het wegje.

Daar wandelde juist de burgemeester: een deftig, moreel hoogstaand man. Hij nam zijn hoed af en zei 'Goedemorgen!' want hij herkende Neeltje als een ingezetene van zijn dorp.

Maar dat woord 'goede-morgen' kraakte haar nu juist.

'Burgemeester!' stamelde Neeltje. En naar zijn beleefd toegewend gezicht fluisterde zij haar bevindingen met die koolplant.

De burgemeester bewoog niet één spier in zijn gelaat. Hij dacht eerst aan één april, maar dat kon niet - het was nog te vroeg. Nee, dat mens woonde hier alleen, en waarschijnlijk al veel te lang. Ze was dus vreemd geworden. Hij moest voorzieningen treffen, en hier niet meer langs gaan wandelen zonder de diender of de stadhuisbode.

Intussen hield juffrouw Neeltje het hekje open, en de burgemeester kon zijn beleefde benen niet tegenhouden: hij marcheerde naar binnen als een soldaat op parade.

Hij stond stil bij de plant met het bloemkooltje; maar hij vond het een heel normaal gewas. Hij luisterde met gefingeerde belangstelling naar Neeltje's verhaal over dat ouwe mannetje, en bedacht inmiddels, dat hier ingegrepen moest worden: deze vrouw diende zo spoedig mogelijk te worden overgebracht naar een passende inrichting. Hij zei midden in de geschiedenis 'Tot ziens', en 'goedemorgen'; hij lichtte zijn hoed, en ging weer terug naar huis.

Vlak bij het raadhuis kwam hij de secretaris der gemeente tegen; en hèm werd het probleem voorgelegd. De burgemeester sprak zijn zorg uit, en vermeldde met nadruk het nerveuze optreden van bedoelde dame.

'Een blóémkool?!?!' herhaalde de secretaris, dwars door het

zenuwverhaal heen. ‘Maar burgemeester, dat bestáát niet, zo vroeg in het voorjaar!...’

De deftige man zweeg, en voelde zijn zenuw-diagnose leeglopen.

De secretaris wilde er direct heen.

‘Laat ons dat niet doen,’ zei de burgemeester. Als die juffrouw níét raar was, was haar probleem het dus wel, en dan dorst hij dat wel onder eigen aandacht te houden. Indien er namen in kranten moesten komen, behoorde zijn naam daar eerder in dan die van de secretaris.

De ochtend daarna stond hij al om half acht op de stoep bij juffrouw Neeltje.

Zij was nauwelijks overeind, en keek uit het bovenvenster met een hoofd vol krulpenen.

‘Hoe maakt uw bloemkool het?’ informeerde de burgervader; en hij vond zelf, dat het afschuwelijk klonk.

Neeltje blikte op hem neer en zei: ‘Ik weet het niet...’

Toen trok ze een groene ochtendjurk aan, en haastte zich op pantoffels naar beneden, om het dorpsbestuur in zijn onderzoekingen bij te staan.

De burgemeester glimlachte, en zei dat het een schitterende morgen was. Neeltje glimlachte ook, en zei ‘ja,’ hoewel ze nog half bij haar droom verwijlde: ze had die nacht ontelbare oude-mannetjes-vondelingen geraapt, en voelde zich afgemat. De burgemeester zei ‘Na u’, en Neeltje zei ‘Nee, na u,’ en toen waren ze in de achtertuin, waar allerlei bloemen reeds trachtten uit te komen, wat alleen enkele crocussen goed was gelukt.

Achter een struik stond de koolplant; en ze hoefden helemaal niet eerst erheen te lopen, om te zien dat zij weer van vorm was veranderd.

De plant was nu eenvoudig reusachtig, en de bladeren waren van boven toegevouwen. Ze leek een immense kaas te bevatten, of een kalebas.

‘Gisteravond was ze nog net als 's morgens,’ verontschuldigde Neeltje zich.

De burgemeester stond te stampen van nieuwsgierigheid. Hij had talloze linten doorgeknipt en bruggen geopend, maar

deze koolbladeren dienden naar zijn hoffelijke mening toch uitéengebogen te worden door de bezitster.

Juffrouw Neeltje frunnikte wat aan de blaren, die krampachtig krom stonden, en boog hen van elkander.

Wat zij toen beiden zagen, was zo volstrekt onverwacht, dat de burgemeester en Neeltje elk voor zich meenden, dol te zijn. De bloemkool bevatte een levend wezen; met een groenachtige, blanke huid. En er was heus geen dokter nodig om te constateren, dat dit een volgroeid negenmaands mensenkind was...

Toen het daglicht naar binnen viel, opende het kindje de oogjes en kraakte op zijn keel, waarna het begon te huilen. 'Een kind!' hijgde juffrouw Neeltje. Zij zakte wiebelend door de knieën, want dit beeld had zij te dikwijls opgeroepen, om de werkelijkheid ervan nog te kunnen verdragen.

'Een welgeschapen zoon,' zei de burgemeester. Hij verdacht Neeltje van vreemde connecties, van menselijke zwakheid, van toch-niet-eenzaamheid. -

Maar tegelijkertijd zag hij, dat het kind met de navelstreng in de bloemkool vast zat, dat het groen was, ja: dat de witte krulletjes op het bolletje bloemkool waren!... En hij wilde de verbazing van de secretaris over bloemkool in dit jaargetijde niet vergeten: hier gebeurden héél belangrijke dingen, en hij was er de eerste getuige van.

'Hoe komt dit kind hier?' informeerde hij ambtelijk.

'Ik - wéét het niet...,' piepte juffrouw Neeltje, en trachtte met onhandige vingers het groene wezentje los te pulken.

'Nee, néé!' doceerde de burgemeester dringend, 'de navelstreng, juffrouw! Eéerst afbinden!...'

Zij vonden een draadje raffia, en bonden daarmee het kind af. De burgemeester knipte de navelstreng met zijn sigareknipper door. Ontroerder had hij geen rijweg of brug ooit geopend, dan dit nieuwe leven.

Een ogenblik waren zij totaal vergeten, burgemeester en juffrouw Neeltje te zijn.

'Hij heeft het koud,' zei de man, en deed zijn wollen bouffante af.

'Ja,' kirde de vrouw, 'hij heeft honger, he?...' En daar het thans haar beurt was, een bijdrage voor de vondeling te

leveren, kreeg zij een kleur als een tomaat. ‘Van wie is ‘ie...?’ lispelde zij verwezen, en keek de man aan.

‘Van die koolplant,’ antwoordde hij. Veel te vlot: zulke dingen had hij vaker gezegd, dat was duidelijk.

‘Ik - eh - zal hem meenemen,... in hús ...,’ lispelde juffrouw Neeltje.

‘Ja,’ stemde de burgemeester in. ‘Maar - eh - wacht es, - dat kind moet natuurlijk worden aangegeven bij de burgerlijke stand...’

‘Misschien wilt u dat dan meteen even doen...,’ stelde juffrouw Neeltje opgewonden voor, ‘ik zal het vandaag verschrikkelijk druk hebben!’

Er kwam niet dadelijk antwoord.

Toen Neeltje zich omwendde, ten einde de burgemeester aan te zien, had ze een gevoel, of ze een klap op haar hoofd kreeg. Daar stonden zij, een man en een vrouw, met een kind uit een bloemkool.

‘Ik zal mij van deze situatie dienen te distanciëren,’ verklaarde de burgemeester stijfjes. Hij had bliksemsnel overzien, dat niemand hem zou geloven, indien hij bij Neeltje vandaan kwam, waar hij zó vroeg op de dag alléén naartoe was gewandeld, en nu bij de burgerlijke stand een kind uit een bloemkool kwam aangeven.

‘Maar - - - ik - - - -’ kokhalsde Neeltje, van geschokt fatsoen, ‘ik - - kan roch - - niet h - - helpen...’

En ze wisten beiden, dat dat een verkeerde zinsbouw was, in de gegeven omstandigheden.

De burgemeester verliet haastig de tuin, en sloop langs alle achterpaden naar een ander gedeelte van zijn dorp, waar hij neuriënd herbegon te wandelen.

Intussen zat Neeltje in haar kamer, met het groene jongetje op haar schoot. Ja, het was dus een jongen. Ze wilde hem maar Henkie noemen, naar haar vader. Zij was zo hemels gelukkig, dat ze God en het ouwe mannetje luidop dankte.

Een kind had ze!... Nooit meer zou ze zich hoeven te verbeelden, er eentje te vinden, 's avonds op de hei. Het was de eerste dag, dat ze haar eenzaamheid niet herkende.

Het kind moest worden gevoed! Melk en water, in een trekpot met een gummituit. Het kind moest kleertjes hebben! Luiers! Poeder! Een badje! Een wieg! Een weegschaal! Dekentjes! Lakentjes! Een kussentje!...

Zij zou verbijsterend hard moeten werken, om het kindje een goede verzorging te kunnen geven. Maar ze was zo vreselijk, hemels blij, een kind te hebben! -

Die middag kreeg ze visite. Een vriendin.

En in haar opwindning vertelde Neeltje van de bloemkool, en van de burgemeester.

De vriendin beloofde, er nooit met iemand over te zullen spreken.

De volgende dag kwamen er vijftien vriendinnen; en een politieagent.

‘Zie je wel!’ zei de vroegere vriendin, die had geweten, wat voor vlees ze in de kuip had.

De agent maakte proces-verbaal op, omdat het kind niet was aangegeven.

‘Ik kon niet weg,’ zei Neeltje.

‘Dan had de vader het moeten aangeven,’ zei de agent.

‘Maar er is geen vader,’ zei Neeltje. ‘Het kind komt uit een bloemkool!’

Zij werd op het stadhuis geroepen, bij de kantonrechter.

Ze noemde de burgemeester als getuige.

Doch de burgemeester was diep verontwaardigd, en merkte op, dat hij juffrouw Neeltje slechts kende als een alleenwonende dame met zwakke zenuwen; zij had hem wel eens goedemorgen gewenst, wanneer hij voorbij wandelde.

Iedereen was op de hand van de burgemeester, en vond het toegespitst brutaal.

De kantonrechter informeerde naar de naam van de man, die juffrouw Neeltje deze bloemkool had gestoofd.

Zij wilde vertellen van het ouwe mannetje; hoe hij had gezegd, dat ze gelukkig zou worden, wanneer ze verstandig was. Maar ze kon geen woord uitbrengen.

Eensklaps begreep juffrouw Neeltje, dat het mensdom één wegrichting kent, en dat alle termen en verhalen in die richting wijzen. Men kan daar niet alleen tegenin gaan.

Zij zweeg; en grote tranen dropten uit haar ogen.

‘Ik heb altijd zo graag een kind willen hebben,’ zei ze toen, ‘ik ben zo eenzaam.’ Het kon haar niet schelen, hoe de mensen haar woorden zouden opnemen of vertalen. ‘De hemel is mijn getuige, dat ik dit plantje van een oude man kreeg; de burgemeester is mijn getuige, dat ik daar twee dagen later een kind uit los-sneed...’

De mensen hoofdschudden tegen elkander: die meid moest geweldig driest zijn, of volslagen krankzinnig - misschien beide!...

Toen stond de gemeentesecretaris op, en meldde, dat de burgemeester hem de dag tevoren van die bloemkool had verteld. En nog was de stilte na zijn woorden niet dichtgevoeld, of er rees een fikse arbeider overeind, die wist te zeggen, hoe hij de burgemeester op die bewuste ochtend van Neeltje's hek had zien wegsluipen.

En de vriendin, die Neeltje had beloofd, te zullen zwijgen, getuigde burgemeesters bouffante rondom het bloemkoolkind te hebben herkend. -

De zaal was veel stiller dan geluidloos.

En terwijl de mensen naar de burgemeester oogden, die purperkleurig trachtte zich te verklaren, stond er opééns een oud mannetje met sterre-ogen voor de balie. En hij nam het woord.

‘Als een vrouw héél goed en vriendelijk is voor mens, dier en plant,’ zei hij met een zingend-zachte stem, ‘wat maakt het dan uit, of zij een kind heeft van een man, of van een bloemkool?... Het ene is geen minder groot wonder dan het andere. U schijnt dit allen te hebben vergeten. Nu zal ik u een wonder laten zien, dat u overtuigen moge van onschuld, waar u die met uw menselijk gebrek aan verstand niet vermag te onderkennen.’

Hij liet zich dan het kind brengen, de kleine Henkie.

Hij liet het kind ontkleden.

De mensen in de zaal verdrongen elkander om toch vooral niets te missen. Zij allen zagen, hoe schrikkelijk groen het kindje over zijn ganse lijfje was. Ze aanschouwden zijn bloemkool-kuifje.

De oude man zei: ‘Let op!’ En hij hief zijn hand boven het kind.

Het kuifje werd goudblond krulhaar. De groenheid op de huid week; een bloeiend zilverig roze begon te blozen over de zuigeling. Hij was zo roze als een biggetje - hij was zo rose als een pas geschapen mens.

‘Mensen-kind!’ zei het oude mannetje neuriënd. -

En met dit woord leek hij zijn krachten te hebben verspeeld: hij werd wazig van lijnen, zijn vlees en klederen werden doorzichtig, zijn eigen kleuren vervaalden tot blauwig-grauw - - hij kringelde in een smalle rookpluim op.

Het is ongetwijfeld jammer, dat hij met al deze dingen niet wachtte, tot er televisie aanwezig was, - of tenminste een filmapparaat met voldoende belichting. -

Maar Neeltje ging gelukkig met haar kind naar huis.

En dat is toch het belangrijkste. -

Een geschenk van de baas

Duizend mijlen hiervandaan, in het stadje Bembom, woont een man, wiens levensgeschiedenis zo eigenaardig is, dat zij melding verdient.

Op een avond liep de man naar huis met de dominee en de pastoor, toen hij zich herinnerde, die dag een wandbordje cadeau te hebben gekregen van zijn baas, omdat hij tien jaar bij hem werkzaam was.

‘Wat betekent “Ora et labora”?’ vroeg de jongeman. Want dat stond op dat wandbordje; zijn baas was een keurig mens, die degelijke dingen ten geschenke gaf, en daarbij niet op een kwartje keek.

‘Dat betekent “Bid en werk”,’ antwoordde de pastoor.

‘Wat een nonsens,’ zei de man. Hij was kregel, want hij had liever een envelop met inhoud gehad. Zo is het personeel tegenwoordig.

Op dat ogenblik ving zijn oog de vonk van een voorwerp naast zijn voet, dat in het vale avondschijsel nog licht vond. Het was zo-maar een gladde, dunne gouden ring, met een bruin-grijs steentje erin.

‘Wat een monster van een ring!’ zei de man. ‘Laten we 'm maar aangeven bij de politie!’ En daar kon de dominee noch de pastoor iets tegen hebben.

De man voelde zich vreselijk onbevredigd, met dat wandbordje thuis en die lelijke ring in zijn hand. ‘Ik beleef nooit iets bijzonders!’ dacht hij.

““Ora et labora” vind ik heel ontroerend,’ zei de dominee.

De pastoor knikte: ‘Treffend,’ zei hij.

De gewone man keek de dominee aan, en mopperde: ‘Och man, vlieg op!’

Dat was natuurlijk wel wat brutaal.

Doch hij had niet kunnen voorzien, wat er gebeurde: de dominee nam met een plechtig gezicht in iedere hand een

jaspand - hij sloeg ermee als met reuzevlerken - - en daar ging hij.

Eerst meende de jongeman, dat het gezichtsbedrog was; maar voor hij het wist, was de dominee al boven de lantaarns uit, en floep! daar ging hij over een daklijst.

‘Hé!’ riep de pastoor.

Maar er kwam geen antwoord.

‘Hoe kan dat?’ hijgde de jongeman verschrikt.

‘Ik begrijp het niet,’ zei de pastoor. ‘Hij is toch anders nooit zo volgzzaam!’

Zij liepen voort, onderwijl steeds in de lucht kijkend. Maar tegenwoordig, met al die technische vooruitgang, kun je van alles verwachten.

Toen ze de dominee nog niet hadden teruggezien tot bij het politiebureau, gingen ze maar naar binnen, om de ring aan te geven.

De agent achter het loketje was een vreselijk nauwkeurig man. De vinder moest zelfs vertellen, wie zijn getuigen waren geweest.

‘De dominee was er ook bij,’ vertelde hij, ‘maar die is opgevlogen.’

Ach, daarna moesten zij zo veel over dat opvliegen vertellen, dat de agent er de ring bijna voor vergat. Hij zei: ‘Ditmaal zal ik genade voor recht laten gelden, en u naar huis doen geleiden; maar een volgende keer moet u uw roes in een cel uitvieren!’

Zo vreemd vond hij hun verhaal.

De pastoor stak van nerveusiteit de ring aan zijn vinger. ‘Ik wou, dat de dominee h er was!’ zei hij.

‘Lieve mensen,’ zei de dominee achter hem, terwijl hij zijn jaspanden streek, ‘het was ontzettend! Ik kan niet tegen de hoogte - en wat heb ik een boel zonden aanschouwd van mensen, die hun gordijnen niet dicht hadden! Leed en leugen en bedrog! Onmatigheid in vreugde en geldzucht! Verschrikkelijk! De Heer verhoede, dat ik ooit weer opvlieg!’

‘Amen!’ zei de pastoor. Zo eensgezind waren zij.

‘Maar waar is de ring?’ vroeg de agent, zoals het behoort.

Zij zochten het sieraad, tot zij het vonden aan de vinger van de pastoor.

‘Ach, ach!’ riep deze verbaasd, ‘hij past mij als een fluit!’ ‘Een fluit past u in 't geheel niet,’ voegde de agent hem vermanend toe.

De pastoor gaf derhalve de ring aan de jongeman.

‘U dient het gevonden voorwerp een jaar en vijftig dagen te bewaren,’ las de politieman voor. ‘Indien er gedurende deze tijd niemand komt, om de ring als zijn bezit op te eisen, wordt de eerlijke vinder eigenaar.’

Toen mochten ze naar huis, zonder geleide.

Eenmaal buiten, wilden de pastoor en de jongeman alles van de dominee weten over het opvliegen. Doch de goede man was zo geschokt, dat hij hun niet kon antwoorden. Per slot was hij maar een mens, en geen engel.

En terwijl de beide zieleherders in alle hoeken van hun geweten en hun ervaring naar een oplossing van het raadsel zochten, dacht de jongeman heimelijk aan de ring. Dat is het verschil tussen een priester en een kantoorklerk.

In de eenzaamheid van zijn kamer wenste de man zich duizend gulden. Terwijl hij geduldig stond te wachten, bemerkte hij, dat hij aldoor zijn hand op een buidel met geld had gehouden. Hij wenste zich een horloge dat kon praten, en hij eiste een rood fluwelen gezicht met diamanten ogen, en een kippepoot inplaats van zijn linkerbeen.

Toen wenste hij alles weer als voordien, want hij was een ordelijk mens. Tenslotte zei hij: ‘Ik vlieg het raam uit!’ Meteen deed hij het raam open, en zwaaide met zijn armen.

Het was heerlijk; en wat ging het snel!...

De torenklok wees drie uur. De zonde sliep toen al, en overal boven de aarde trilden de sterren in de duistere hoogte. De man vloog een kwartier, en rustte op de schoorsteen van het belastingkantoor.

Hij dronk een kopje thee in New York en kocht sigaretten in Belgrado, terwijl hij lucifers kreeg van een oud vrouwtje in Casablanca.

Om zes uur was hij weer te Bembom in zijn kamer.

Hij belde z'n baas op.

‘Ik moet u iets heerlijks vertellen,’ zei hij. ‘Ik kom niet meer terug om bij u te werken!’

De baas schreide van verrukking en bedankte hem stamelend - zijn baas, die hem immers de vorige dag nog had beloond voor zijn diensten, met dat wandbord! - Dat deed die ring natuurlijk.

Was de man nu een gewoon mens geweest, net als jij of ik, dan zou er van zijn ondervindingen een wild verhaal zijn gegroeid, vol bloed-rode en hemels-groene avonturen. Een mens is immers van wieg tot graf vervuld van wensen. Maar de man was een van die zeldzame wezens, welke een goed hart aan een tamelijk verstandige gedachtengang paren.

Hij veranderde het opschrift van zijn wandbord in 'Carpe Diem', want hij was van plan de dagen te plukken. Hij begreep echter, dat de mens zulks niet in eenzaamheid kan uitrichten, en toch gelukkig zijn. En hij wilde geen onberaden dingen doen.

Zó verstandig was die man: hij wenste zich een vrouw, die hij innig zou liefhebben, die hij zou begrijpen en trouw zijn. En hij verlangde, dat zij hem met gelijke gevoelens zou naderen. Want een mens is nergens veilig dan in de Liefde of bij God. De volgende dag ontmoette hij de vrouw op straat; zij droeg een gebloemde japon en een rood hoedje. Het leek hem, of hij haar ver voor zijn geboorte had gekend.

Zij tekenden aan, en zes weken later trouwden zij.

Al die tijd deed hij geen rare dingen met zijn machtige ring. Hij trachtte een oordeel te krijgen over het menselijk bestaan. Soms leek het hem, of de Maatschappij door de duivel in het leven geroepen moest zijn. Toch was hij een betrekkelijk verstandig man.

Dat zal ook wel de reden zijn geweest, waarom hij zijn echtgenote niets vertelde van zijn macht.

Een maand na zijn huwelijk had hij zoveel nagedacht, dat hij meende, een wens te kunnen uitspreken. Op een nacht, toen zijn eega vast in slaap was, sprak hij fluisterend: 'Alle mensen zijn gezond. Er is geen ziekte meer, geen pijn en geen lijden. De mismaakten zijn welgeschapen, de zwakken sterk.'

Voldaan legde hij zich ter ruste.

Ach, wat was er de volgende ochtend een blijheid langs de hele aardbol!... Kunnen wij raden, hoeveel mensen vreugdetranen schreiden, toen ze hun beklagde zieken gezond en

schoon zagen opstaan?

De kerken puilden uit van gelovigen - want wanneer men zijn gebeden verhoord ziet, knielt menigeeen dankbaar neer...

Er was ook verdriet. Want hoe moest de luie bedelaar-met-één-been nu plotseling zijn geld verdienen, als hij 's morgens twee oergezonde benen onder zijn dekens vandaan stak? Hij schrok zó, dat hij ziek zou zijn geworden, als hij had gekund. En er waren maar al te veel schone meisjes, die geen rust meer kenden, toen zij de lelijkerds als hun gelijken moesten zien.

Ja, maar de blijdschap overheerste de eerste dagen. Iedereen had immers wel een kleine klacht gehad: een natte neus of een zenuw op 't ooglid, of een hysterisch grinnikje.

Pas na een week kwamen de geneesheren tezamen: zeven dagen lang was er niemand op hun spreekuren geweest! De telefoon zweeg 's nachts: koorts en indigestie lieten op zich wachten, geen voet verzwikte, geen vinger liet zich snijden. Verlossingen waren even verkwikkend geworden als een niesbui.

Apothekers en brillenslijpers sloten zich in paniek bij de vergadering aan. Het mensdom was reddeloos gezond geworden - waartoe diende men nog leerstoelen voor geneeskunde in stand te houden, welk nut hadden medicijn-fabrieken?...

Er kwamen wantoestanden van. Een man, die op straat durfde te zeggen dat hij zich na vijf maanden pijn eensklaps heerlijk fit gevoelde, werd door twee apothekers en een fabrikant van hydrofile gaas afgeranseld tot hij schaterde van het lachen. Een politieagent, die de vrede wilde herstellen, kreeg een mep op zijn oog, die hem niets deed.

De man die de ring bezat, voelde zich vreemd te moede. Hij wàs gelukkig... Maar ja, de deernis was zijn hart binnen geglipt; en dat was een pijn, die zich niet liet genezen, omdat zij niet ongezond was.

Er bleken trouwens méér pijnen en ongemakken te zijn, die bleven voortbestaan: honger en koude. Want waar gebrek wordt geleden, daar teert de mens in gezondheid weg.

De man ontmoette zo nu en dan de dominee of de pastoor, en hij hoorde veel uit hun gesprekken, ook al zeiden zij weinig. De medelijdenden verstaan zuchten en halve woorden. Hij

wist, dat er gebrek werd geleden, ver weg en midden in zijn eigen stad - want vlak naast het licht vlijt zich de schaduw.

Op een vroege ochtend lag hij wakker, en hij wenste: ‘Alle mensen hebben voldoende kleren en levensmiddelen. Zij hebben genoeg geld om naar hun begeerte te kopen.’

Hij begreep toen al, dat hieruit een crisis zou ontstaan voor de winkeliers. Maar hij had gezien, hoe de doktoren en apothekers waren samengeroepen om grotere kerken te bouwen - daar die te klein waren geweest om de dankbaren te bevatten. Er zou ook nu wel een oplossing komen.

Die eerste dag was weer zo'n heerlijke belevenis! Alle arme mensen, die eensklaps genoeg eten hadden voor hun kinderen! Alle ijdeluiten, die kleren en juwelen konden kopen naar believen! Alle ouden, die hun zorgen voor latere dagen opzij konden zetten, omdat zij hadden, wat ze wensten! Er kwam geen eind aan het gejubel, de kerken waren nòg meer gevuld met dankbaren.

Maar na vier dagen rees het tumult van de winkeliers. Niemand kocht meer iets, men had genoeg. Het haar golfde en krulde uit eigen beweging, kousen ladderden niet meer, fotoestellen bevatten eindeloze filmrollen, waar de ontwikkelde kiekjes zo-maar uitvielen.

Men zou natuurlijk naar voren kunnen brengen, dat de winkeliers het dus zelf als mens ook goed hadden; maar winkeliers willen aanprijzen en winst maken en vertegenwoordigers afsnauwen - anders leven zij niet.

De dominee echter kon niet anders meer dan glimlachen bij alles wat hij zei, en de pastoor zong Gregoriaans als hij sprak, van pure dankbaarheids-ontroering.

Alle mensen gezond en rijk - was dat niet de honderdduizend-jarige belofte geweest van alle politieke oplichters en idealisten?? En daar wàs het nu!.....

Maar alles went immers! En welstand spoediger dan armoede. Soms gaven de mensen de indruk, dat zij niet goed wilden. Waarom moest de ene jaloers zijn op de juwelen van de andere, en indien zij precies zulke wist te bemachtigen - waarom moest dan de andere verdriet hebben?... Waarom benijd-

den de mensen een ander om blauwe ogen of rood haar, als zij zelf gezond en welgeschapen waren? Waarom wilden zij worst eten, als ze kaas hadden, en waarom wierpen ze hun wijn weg, als een naaste bouillon dronk?

Het bleef een wereld vol problemen.

Dit zal de man ertoe hebben gebracht, na lang piekeren op een eenzame wandeling een derde wens uit te spreken. Hij stond stil, en bezag de landweg vóór hem, de ondergaande zon met roze wolkenbanken, de parelmoeren berkestammen. Hij dacht: ‘Dit alles hoeft niet veranderd te worden!... Waarom zijn wij niet zo ongerept?...’

Met moede stem wenste hij: ‘Alle mensen zijn tevreden.’

Toen hoorde hij stappen achter zich, en omkijkende ontwaarde hij een schone, grote man.

‘Hebt u een ring gevonden?’ vroeg deze hem.

De wandelaar stond stil, en dacht na. Het was een jaar en negenenveertig dagen geleden, dat hij de ring vond.

‘Ja,’ zei hij.

‘Een ring, die wensen vervult, en mensenwoorden waar maakt?’ drong de ander aan.

‘Inderdaad,’ bevestigde de man. Zijn hart stond stil.

‘Dat was mijn ring,’ zei de vreemdeling.

‘Zeg mij dan eens eerlijk,’ vroeg de man vriendelijk, ‘of je van God bent of van de duivel?’

‘Ik ben de aartsengel Michaël,’ antwoordde de ander. En terwijl hij sprak, ontsprong er uit de klank van zijn woorden en uit de glans van zijn haar een sidderende nimbus, vaag stralend rondom hem.

‘Ik heb getracht, het goede te doen, met die ring,’ zei de man aarzelend.

‘Het zal je niet helpen,’ antwoordde Michaël, en hij glimlachte.

De man zuchtte mismoedig. ‘Ik had het zo graag willen voleinden, tijdens mijn leven,’ zei hij.

‘Weet je dan, hoe lang je nog te leven hebt?’ vroeg Michaël hem.

De man schrok. Hij had er nimmer bij stilgestaan, dat elk leven van seconde tot seconde ongewis is.

‘En tòch...,’ fluisterde hij smekend.

‘Het is jammer, dat je niet wijzer bent,’ zei Michaël zacht, en hij legde zijn hand op de schouder van de man. ‘Goed, houd die ring zolang. Ik krijg hem wel van je terug.’

‘Ja, maar -’ wierp de man tegen, ‘als ik nu eens plotseling sterf, hoe kan ik hem dan teruggeven?’ Want hij was een punctueel mens.

‘Ik weet zeker, dat je hem vóór je sterven uit eigen beweging terug zult geven,’ stelde Michaël hem gerust.

De man meende gedroomd te hebben, want hij was alleen op de landweg. Van verre drong gejubel tot hem door.

Hij liep een dorp binnen, en vond zijn wens bewaarheid: alle mensen waren tevreden.

‘Ik heb per vergissing een bruine- en een zwarte kous aangetrokken!’ jubelde een sjieke vrouw.

‘Ik heb een appel met een wurm erin, - en ik hóúd zo van wurmen!’ schaterde de burgemeester, en hij danste op één been in het rond.

‘O, mijn man doet eindelijk gek!’ zong zijn echtgenote verrukt.

Het was een heerlijke wereld.

In de trein naar huis raakte de bezitter van de ring in gesprek met een conducteur, die straalde van tevredenheid. ‘Mijn vrouw is daarnet uitgeleden en doodgevallen! Zij wilde de ramen lappen,’ vertelde hij.

Hij pinkte een traan weg, en zei: ‘Ik ben toch zó blij - en ik weet zelf niet, waarom, want ze was een allerliefste vrouw!...’ En hij snoot kronkelend van genoegen zijn neus.

Toen zei de man: ‘Je vrouw leeft, wees gerust.’

En in het gegons van de trein wenste hij, dat er geen sterfte meer zou bestaan. Maar deze wens was de eerste van een onverbreekelijke drieëenheid; ‘Laat er geen ouderdom meer zijn,’ zei de man. - ‘Laat er geen geboorte meer zijn,’ stamelde hij, denkend aan het schrikbeeld van overbevolking; - en hij zegende het feit, dat zijn vrouw hem een zoontje had geschonken.

Het was of Michaël hem door de ruiten aanzag, en alsof hij diens stem hoorde: ‘Ik krijg die ring wel van je terug.’

Maar hij voelde zich sterk, juist omdat niemand zijn macht kende.

De winkeliers sloten hun zaken, en waren tevreden. De doktoren en apothekers vierden vakantie en bleken voldaan. Iedereen had wat hij wenste, er werd niet meer gestolen of ingebroken. Er was geen ruzie en geen nijd meer, oorlog was een onbekend woord geworden, uit een verre tijd.

Eens sprak de man zijn vriend de dominee. ‘Weet je wat vreemd is, beste man?’ zei deze. ‘Er komen minder mensen in de kerken. De mens is dankbaar, zolang zijn welzijn wordt omlijnd door het leed van anderen. Doch wanneer allen hun zorgen verliezen, slinkt de dankbaarheid snel.’ Hij lachte er vrolijk om; want ook hij was tevreden, daar kon hij niets aan doen.

De pastoor vertelde hetzelfde. ‘De kerken geraken leeg, nu de hemel over de aarde is gedaald,’ zei hij.

De bezitter van de ring knikte glimlachend. ‘Ben jij nog dankbaar?’ vroeg hij.

‘O, ja!’ antwoordde de pastoor, en hij neuriede een vrolijk liedje, ‘verbeeld je, dat ik het níét was!’

‘Ja, verbeeld je!’ zei de man. Maar er was toch even een vreemde schijn van herinnering in zijn denken, als een vage melodie uit droeve tijd.

's Avonds stond hij voor het wandbord, en probeerde zich te herinneren, wat daar eerst op geschreven was geweest. Hij wist het niet meer. Hij bezag de tekst, die het nu sierde: ‘Carpe Diem’, en dacht: ‘Dit is het volmaakte leven! God, dank!!’ En weer was daar, als een vage geur van grafbloemen, een schijn van gedenken in zijn hoofd - - het was onaangenaam; en dus tegen de regels. In de eenzaamheid van de badkamer uitte hij de wens, dat hij bijtijds zou bemerken, wanneer er fouten dreigden in zijn machtig beleid van het menselijk leven.

Zo vergingen twintig jaren. Het leven leek stil te staan. De mensen sleten niet, nu er geen zorgen en problemen meer waren. Zij hadden allemaal genoeg te eten, zij konden kleren dragen zoals zij wilden en alles kopen: boeken, juwelen, snoepgoed en vliegtuigen.

Doch iedereen was gelukkig en tevreden; waarvoor zou men dingen kopen, of zich opwinden over reizen en snelle ver-

plaatsing? De dood was gestorven, een reis mocht best lang duren, men had vele levens lang de tijd. Ja, als men er belangstelling voor had gevoeld, zou men gedacht hebben, dat het Koninkrijk Gods was gekomen.

Op een ochtend bracht de zoon van onze man een vriend mee. Dat was een alleraardigste jongen. Teverdener dan hij scheen er niemand te zijn! Hij sprak vrolijk met de bezitter van de ring. En op eenmaal sloop er een woordje in hun gesprek - dat was het woordje 'kerk'.

Zulke gebouwen werden toen gebruikt om te dansen en te juichen, en in sommige kon men warme worstjes en ijslimonade kopen, voor een kus of een gek liedje. O, het was een héérlijke tijd.

'Waarom noemt men de kerk een Godshuis?' vroeg de jongen.

Zijn gastheer antwoordde: 'Men diende daar God.'

'God?' herhaalde de jongen vriendelijk. 'Wat is God dan?'

Toen meende de man, na al die jaren van dansen en deinen, eensklaps een grote figuur in de tuin te zien; een wandelaar, van lang geleden. En hij hoorde een stem, die zei: 'Het zal je niet helpen.'

'God,' zei hij moeilijk, 'is de Opperste.'

'De opperste?...' lachte de jongen, 'waarvan?...'

'Hij heeft het ongeluk weggenomen van de mensheid,' legde de man uit.

'Wat is dat: ongeluk...?' vroeg de jongen.

Een verbijstering daalde op de man. De ring waarschuwde hem, zoals hij had gewenst. Er viel een koude om hem, het zonlicht scheen weg te trekken.

Zo ver waren zij dus gekomen, dat zij vroegen wát God was. En zó weinig wisten ze nog van het geluk, dat ze het ongeluk niet meer kenden.

Hij had gefaald. -

Zijn vrouw, die hem hartelijk liefhad, bemerkte, dat de man niet kon eten.

'Wat is er?' vroeg ze teder glimlachend, 'ben je...?' en ze moest lang nadenken over het woord, 'ben je zíék?...'

Hij schudde het hoofd. Hij dacht aan zijn goede wensen: over de ganse aarde was de regen gevallen, en had zandvlakten en

rotsen bevrucht tot bloem-bestrooide weiden. Overal groeiden vruchtbomen, nergens loerde meer honger of vernietiging. Ravijnen waren glooiingen met bloesemranken geworden, kolkende rivieren kabbelden als zingende stromen langs de groene landen. Het moest een nachtmerrie zijn.

De man dacht: 'Ik heb vergeten, de boze dromen uit te bannen!'

Die nacht vertrouwde hij zijn vrouw het geheim van de ring toe.

'Dat wist ik al!' zei ze.

'Ik heb het je nooit verteld!' wierp de man tegen.

'Nee,' antwoordde zijn vrouw, 'maar je hebt zelf gewenst, een vrouw te mogen hebben, die je begreep!'

De dageraad speelde al om de horizon en de duisternis was niet zwart meer, toen de vrouw zei: 'Geef de ring terug, en maak alles ongedaan.'

'Dat kan niet!' kreunde de man.

'Het moet,' zei ze. 'Is dit een geluk voor de mensheid? Zij weten immers niet eens meer, dat ze gelukkig zijn!'

Hij dacht eerst, dat dit domme vrouwenpraat was. Maar wat moest dan wijze mannentaal zijn?...

'En het leed, de zorgen en pijnen en de dood?' streefde hij tegen.

Maar de vrouw greep zijn hand, en ze zei zacht: 'Wat zou je liever zijn: rijk en blind, of arm en ziende?'

'Arm en ziende,' antwoordde de man zonder aarzelen.

'Je hebt alle mensen rijk gemaakt en blind,' zei zijn vrouw. 'Je hebt hun alles ontnomen, wat de hemel hun had beschoren. Geef het terug.'

Toen werd het vreemd licht in hem. Hij kustte de vrouw, en nam zijn ring. Hij wenste zichzelf midden in de eenzame zee, op een onbewoonde rots.

Het water was eindeloos, het zong kabbelend de rijzende dageraad toe. Daar riep de man de aartsengel Michaël.

En aan het eind van de rots stond de wandelaar, die hem jaren geleden op een stille landweg om de ring had gevraagd. Zij groetten elkaar.

'Op het ogenblik, dat ik je deze ring teruggeef, moge alles, wat ik heb gewenst, ongedaan worden,' zei de man. 'Ik wil

in mijn eigen stad terug zijn; en moge geen mens zich mijn fout herinneren.’

De wandelaar glimlachte. Hij antwoordde: ‘Het zal voor elke sterveling moeilijk te begrijpen zijn, dat God dichterbij hem staat in het leed, dan in de vreugde, - zoals wij zelf meer aandacht hebben voor een gewonde vinger dan voor een gezond lichaam. Ik zeg je, zoon.’

Toen gaf de man hem de ring terug.

De wateren zogen zich los uit de zandvlakten en woestijnen, zij lieten de droogte achter en stortten zich in donderende wolken over het ver-zegende land, dat brak als schuim. De dood ontbond zijn vlerken, de pijn scheurde door bloed en vlees, de ziekte zoog zich vast aan een onbekommerd mensdom. De welvaart verschool zich in haar citadel van rijkdom, de vrede krepeerde in duizend kronkels.

Ouden en jongen stierven van ontzetting; maar elders baarden vrouwen eensklaps kinderen, honderdmaal honderden, een heel geslacht van mensen, die weer normaal zouden leven. Er moest gewerkt worden om voedsel te vinden, en waar de nood slonk tot berusting, brak het geluk open, en dankbaarheid voor een beetje zegen welde in de harten.

Iemand, met een goede memorie, noemde de naam van God, en anderen richtten hun blikken op hem met de verbazing van pas-ontwaakten.

De man van ons verhaal stond op het Marktplaatsje. Hij haastte zich naar huis. Onderweg ontmoette hij de pastoor. ‘Waar is de dominee?’ vroeg hij.

‘Dood,’ antwoordde de pastoor. Hij kon niet blijven staan om te praten. ‘Ik moet kinderen dopen,’ zei hij. ‘Weet je nog, dat we op deze plaats eens een ring vonden? Tot ziens.’

De man vond zijn huis vervallen, de ramen waren ingetrapt. Er waren al rovers geweest.

‘Mijn hemel was maar één wens hoog,’ dacht hij.

Zijn vrouw lag nog op het bed.

Eerst meende hij, dat ze sliep. Maar toen hij zich over haar heen boog, drong de waarheid tot hem door.

Haar gelaat was oud en vervallen. Het was lang geleden haar tijd van heengaan geweest.

De man stond onbeweeglijk naar haar te kijken. Er was een

pijn in hem, die erger was dan sterven. Hij had bijna zijn stem verheven om haar weer levend te wensen, - deze vrouw, die hij zo allerinnigst had liefgehad.

Maar hij besepte reeds, dat God hem veel nader was aan dit mysterieuze doodsbed, dan in alle eeuwige jeugd.

Hij knielde neer en wilde bidden: 'Vergeef mij, als ik verkeerd heb gedaan. God, laat mijn laatste handeling met de ring goed zijn geweest, help mij...' -

Doch door het gebroken venster hoorde hij een pasgeborene huilen. En een vrouwenstem, die geen slaapliedje meer kende, dodeinde zachtjes maar wat, zoals vrouwen dat doen, simpelweg omdat zij vrouwen zijn.

Terwijl hij luisterde, gingen zijn ogen naar het wandbordje. 'Ora et labora', stond erop. - Bid en werk -

'Ja,' zei de man, alsof hij iemand antwoordde. 'Ja...' Het licht verdronk voor zijn ogen. 'God - ik - dank u - -' stamelde hij.

De staatsietrap

In de tijd, toen Jupiters moeder meende op alle dagen te lopen, regeerde er in het duistere Westen een Keizer, die zo ongelooflijk deftig was, dat hij niet meer wist, hoe hij het moest uiten.

Hij zat hele dagen op zijn troon - en dan natuurlijk niet als jij of ik! nee, hij zat achterstevoren, met de voeten ter hoogte van zijn majesteitelijk hoofd, losjes rustend in het baldakijn. En hij dacht na, dagen en weken, hoe hij zijn voornaamheid ook maar in de geringste mate duidelijk kon maken aan het hem omringende gepeupel van hertogen, graven en minderen. Op een dag kwam er een wijsgerig architect naar de Keizerlijke residentie. Hij werd door vijftig herauten aangekondigd, en door vierhonderd fluisterende hovelingen in de troonzaal gevoerd - en toen stond hij tegenover de monarch, en aanschouwde diens verheven speknek.

‘Als ik niet verblind was tot in het merg van mijn tenen,’ zuchtte de architect, ‘zou ik menen, me reeds in de troonzaal te bevinden, zo hemels geurt het hier naar Keizerlijke gedachten en onmenselijke wijsheid.’

Dat maakte een goede indruk. De Keizer wenkte zijn aller-opperste-enig-uiteerste super-hofdignitaris, om hem om te draaien, zodat hij de bouwmeester zou kunnen zien.

De aller-opperste-enig-uiteerste super-hofdignitaris draaide aan de geheime zwengel (die piepte), en de Keizer werd ten troon omgewend.

‘Ben je een geneesheer of een sterren-ziener?’ vroeg hij.

De architect boog zich zo diep, dat hij tussen zijn benen door de vierhonderd fluisterende hovelingen gebogen zag staan, en zei: ‘Indien ik Uw Majesteit vermocht aan te zien, zou ik beide zijn.’

Dat maakte een héél goede indruk.

De Keizer vroeg: ‘Wat mankeert mij?...’

En de architect antwoordde: ‘Allergrootste zonnebloem in de gaarde des Scheppers, gij, die met de hemelse breipennen van Uw bij voorbaat zalig verklaard denken de eeuwen, tot driedraads-wol getwijnd, herschept in een borstrok voor de Gevleugelde, u mankeert slechts een staatsietrap van tweehonderd treden.’

En terwijl hij dat zei, wist de Keizer, dat hij gelijk had; want er was alleen maar een bordesje bij de voordeur, dat negen treden telde, en waarvan de leuning vermolmd was.

De Keizer vergat volkomen zich weer te wenden, om zijn verheven houding te hernemen. Hij zat verpletterd met zijn voeten op normale hoogte beneden zijn lijf, en knikte als een kind, dat leert groeten.

Er rezen natuurlijk moeilijkheden.

Het paleis was bijvoorbeeld niet hoog genoeg, om een staatsietrap van tweehonderd treden te kunnen hebben.

Doch de architect was een genie. Hij projecteerde de trap van het hoogste meidenkamertje af, als een slakkehuis wentelend om het slot heen, om en om en om; en dan reikten tweehonderd treden precies tot de voordeur.

De Keizer had bezwaar tegen het meidenkamertje, omdat het bewoond was.

Doch de architect zei: ‘Dat meisje laat Uw Majesteit trouwen met de zevenentwintigste zilverknecht, dan kunnen zij samen diens kamertje krijgen!’ En dat was ook een pracht oplossing, daar de betrokkenen niets liever wensten.

Toen zond de Keizer deze bouwmeester uit, met groot gevolg van vijftienduizend slaven.

Zij trokken naar de zonnige landen van Malaria en Cascara. Daar kocht de architect lila marmer en groen porfier en roze agaat, in reusachtige blokken, en liet ze naar het Westen voeren.

Het werd een prachtige trap.

De treden waren zo laag, dat men zelfs met stijgen nauwelijks de benen behoefde te heffen. De breedte was geweldig: er konden vijftien mannen naast elkaar afdalen, zonder de uiterste kanten te beroeren. Elke trede was ingelegd met edelstenen, in treffende beelden; en de tweehonderd beelden te-

zamen toonden de glorie van de Keizer, sedert zijn geboorte. De leuning langs de trap waren van luchtig gesmeed zilver, in wijde ranken reikende tot elke vijfde tree: een kanten waas langs de weelde van marmer en porfier, welke de gestalte des Keizers van de eerste tot de laatste geëerbiedigde schrede zichtbaar zou laten.

Twaalfhonderdnevennegentig knoopsters werkten zes maanden lang aan een flamingo-roze looper welke de treden zou dekken - toen was deze klaar, en alle knoopsters waren overspannen van het werk.

Zo naderde de dag, dat de Keizer voor het eerst zou afdalen. Uit alle reeds bestaande landen zonden andere monarchen hun afgezanten, met bloemen en geschenken.

Achttien beroemde beeldhouwers zouden een zuil scheppen, waarop de nederdaling stond afgebeeld. Het was opwindend en heel belangrijk.

Die ochtend stond de Keizer al vroeg in het ontruimde meidenkamertje. Hij had een groen gewaad aan, waarop in goud en juwelen de Keizerlijke mus stond geborduurd - want dat was toen een bijzondere vogel, omdat hij nog zeldzaam was. Over dat gewaad droeg de Keizer een stola van parels, en dit alles werd tezamen gehouden door een gouden gordel, met robijnen en smaragden bezet. Over een keukenstoel in de hoek lag zijn mantel gereed: een hemelsblauwe draperie, zwaar van diamanten- en topazen mussen, en geheel gevoerd met het witste hermelijn-bont. Daar lag ook de kroon: een zuiver gouden tiara, flonkerend van juwelen, zeven handbreedten hoog. En ernaast was de scepter neergelegd: een gouden staf, die zo schitterde, dat men er niet naar dorst te kijken.

Het was de zeldzaamste dag, sedert 's Keizers kinkhoest, veertig jaar tevoren.

Toen zwaaide de staatsiedeur van het kamertje open. De Keizer schreed met mantel en kroon en scepter over de dakgoot; ongeboren kinderen boden bloemen aan; beneden in de tuin speelden de Keizerlijke Pijpers het nieuw gecomponeerde trap-lied.

Aan de voet van het bouwwerk stond de architect met een feestgedicht, en naast hem de ceremoniemeester welke een

ridderorde in etui droeg, die de Keizer de bouwmeester zelf op zijn wambuis zou spelden. En verder stonden er alle gezanten, en de overspannen knoopsters van de looper; en de zilversmeden van de leuning en de beeldhouwers en een sneltekenaar met kleitafeitje. En daar achter golfde het publiek sprakeloos tot in de verste horizon.

Daar verscheen de Keizer boven aan zijn staatsietrap, met de bloemen in de hand, die hij van de ongeboren kinderen had ontvangen. Dat was wel een beetje lastig, want hij moest de scepter ook vasthouden, en hij had eensklaps jeuk onder zijn kroon.

Maar terwijl hij neerblikte over de menigte, wist hij, dat dit het grootste moment was, wat enige Keizer kon beleven.

Hij verbeet zijn jeuk, en schreed voorwaarts, de eerste tree af, de tweede, de derde. Het ging prachtig.

Hoewel de Keizer niet overmatig muzikaal was, liep hij in de maat van de pijpermuziek. Zijn kroon schoot vonken in het zonlicht. Zijn mantel sleepte achter hem de roze looper af, zijn groen gewaad met de mussen vertoonde hem den volke als een sappige, onrijpe klapbes. Hij zal zich wellicht op de achtste trede hebben bevonden, toen zijn hoogverheven voet minder vastheid vond, doordat een blaadje van een bloem losliet, en tussen zool en tapijt dwarrelde. De mantel kleefde ook een beetje, met het bont tegen de ruige looper.

De treden waren zo wijd, dat de Keizer geen houvast vond. Hij wankelde even. Zijn kroon floepte over zijn ogen. Hij wilde hem grijpen, doch had de handen vol. Daarbij drukte hem de stola van parels. Toen ontvielen hem de bloemen. En daar hij zich wilde bukken om hen te grijpen, en zijn weg te vervolgen, verloor hij kroon en evenwicht. -

En zonder toespraak of inleiding, zomaar eensklaps, rollebolde de Keizer neerwaarts. Zijn kleren kraakten, het goud rinkelde en sloeg plat tegen de paleismuur. Het hermelijn flarde in vellen langs de zilveren trapkrullen, en om en om en om buitelde de Keizer, dat iedereen het aanschouwde.

Bij de tiende tree riep hij 'Au!' en bij de twaalfde: 'Help!' en bij de twintigste: 'Ik val!' en bij de dertigste: 'Hulp!'

maar er was geen bijstand, want niemand was zo edel geweest, dat hij tegelijk met de Keizer de staatsietrap mocht betreden: men wachtte boven en beneden.

De brandweer sloeg een ladder uit naar de veertigste trede; maar de Keizer was toen al voorbij.

Een radeloos dienstmeisje meende hem de Dood te versperren met een ragebol; doch de Keizer was reeds lager.

Toen stormden de architect, de ceremoniemeester en drie gezanten Zijne Majesteit tegen. Zij ontmoetten hem op de honderdzevenenzestigste trede, en werden volslagen door hem overrompeld, zodat zij gezamenlijk als een lawine van hoogwaardig vlees neerflapten op het tapijt in de siertuin, vlak voor de zenuwzieke knoopsters. Ze leefden allen nog.

De Keizer werd naar binnen gedragen.

Hij dankte zijn leven aan de mollige traploper; maar hij was bont en blauw, zijn kleren waren gebarsten op schrikkelijke plaatsen, en zijn kroon was een gedeukt karkas.

Het volk sidderde. De ceremoniemeester en de architect waren radeloos, de gezanten wendden zich rouwmoedig af. In het ganse rijk heerste de stilte van na een blikseminslag; zelfs honden en katten toonden zich verwezen door de ramp.

Doch in het duistere vertrek lag de Keizer op een geïmproviseerd bed, onder koude compressen. En in zijn neus stak de bitter-zoete geur van bloedstelpende weegbree.

Hij zei: 'Breng de architect binnen.'

En zij brachten hem binnen.

Hij was door gediensstige handen reeds gebonden en geboeid. Iedereen vermocht te begrijpen, dat hem de dood slechts kon wachten.

'Maak hem vrij,' zei de Keizer.

En men bevrijdde de bouwmeester.

'Geef - hem - - de ridderorde...,' vervolgde de Keizer. En zulks deed men ook, al meende elkeen te begrijpen, dat de Keizer heel ernstig aan zijn hoofd was geraakt.

'Vriend...,' zuchtte de Keizer toen, 'je had gelijk...: die staatsietrap was - het enige -, wat mij mankeerde...'

Dezulken zijn de ware regenten.

Voor ons de goede les: hoed je voor staatsietrappen, voor al te veel bewonderaars,
voor een kroon, die los zit.

En laat een bordesje voldoende zijn. -

De laatste kerkganger

Toen de koster na de dienst in de kerk kwam, die stil en wierookdoorgeurd lag na te dromen van het heilig gebeuren, kreeg hij 't gevoel, dat hij niet alleen was. En dat was niet zoals het hoorde, want na de avonddienst is de koster alleen in de kerk; of er moest iemand zo in gebed verdiept zijn gebleven, dat hij zichzelf en alles daarbuiten had vergeten (en waar gebeurt dat heden ten dage nog?!).

De koster, die een oppassend man was, stond stil bij het altaar en bezag het schip der kerk. Want het was stil - veel stiller, dan het ooit in een leeg bedehuis is.

En ja. -

Achter, in de schemering onder de pilaren, zat iets reusachtigs. Het besloeg wel dertig banken, en het was donker. Het zweeg.

De koster stond verplet van schrik. Nooit in zijn heerlijk bestaan van geheiligde rommel-opruimer had de vrees hem zo vlak voor het altaar bevangen. Nimmer had hij geweten, dat de Dood onprettig moet zijn, zo lang men nog koster van zijn kerk is.

Het ergste was, dat hij, met het Heiligste naast zich, net zo bang voor God was als voor de Duivel.

‘W-w-w-w-w-wie zigt-gij?!’ bibberbeet hij de schaduw toe.

En als een machtig gonzen kwam de stem door de ruimte tot hem:

‘Ik ben een donderwolk.’

Er was geen twijfel mogelijk, of dit moest de waarheid zijn. Het geluid rolde dreunend langs de gewelven, en boven de verschijning vonkten kleine zigzag-lichtjes.

De koster wees met een schokkende vinger naar buiten: ‘Verlaat dan de kerk,’ zei hij.

‘Niks hoor,’ weerstreed de donderwolk, ‘ik wil nou ook es in een kerk zitten.’

De koster was zo bevangen van aardse beduchtheid, dat hij zich geen woord van de Mis of van enig gebed kon herinneren. Hij durfde niet weg te gaan om de pastoor te roepen.

Doch hij deed een rappe greep naar de wijwaterkwast.

‘Asjemenou,’ zei de donderwolk, ‘sprenkelen kan ik ook!’ De koster sloeg een kruis. En als een reusachtig spiegelbeeld flitsten met zijn hand mee over de duisternis achter in de kerk, de ritselende lichtschichten, in kruisvorm.

Toen viel er dan toch een klein gaatje in de verstomping van de koster. ‘Vade retro, Satanas!’ zei hij.

‘Amen,’ antwoordde de kerkganger. ‘Error non est imputabilis.’

Ja, dit was de donder zelf, die door de kerk zinderde.

De koster wendde zich om en schoot een zijdeur uit.

‘Meneer pastoor! Meneer pastoor!’ schreeuwde hij.

‘Wat blijft je?’ vroeg de pastoor, die juist zijn pantoffels had aangetrokken.

‘Er zit een donderwolk in de kerk,’ stotterde de dienaar.

‘Wät blijft je?!’ herhaalde meneer pastoor. Hij had tot zijn overgrote spijt al eerder menen op te merken, dat de koster van de avondmaals-wijn snoepte. Hier moest dan het bewijs zijn. ‘Er zit een donderwolk in de kerk, en hij spreekt Latijn,’ zei de koster bevend.

De pastoor klemde de lippen op elkaar en schreed het bedehuis in. Hij wilde niet oordelen, voordat hij had ervaren, wat de arme kerkbewaarder zo had doen schrikken.

Bij het altaar stond hij stil en bezag de duisternis achter in de ruimte.

‘Wie ben je?’ informeerde de pastoor.

‘Ik ben een donderwolk,’ zei de bezoeker geduldig.

De kaarsen op het altaar trilden in hun kandelaars en de priester deed een stap terug van het geluid.

‘En wat zoek je hier?’ vroeg hij voort.

‘Alles, wat ik tot nu toe mis,’ antwoordde de kerkganger.

Nu was de pastoor niet zo-maar de eerste de beste priester (niet één pastoor is dat). Hij dacht even na. Dan ging hij op de donderwolk toe.

De koster zag het met sidderend hart aan. ‘Zo dadelijk slaat de bliksem in onze goeie meneer pastoor,’ dacht hij.

Onderwijl was de pastoor tot stilstand gekomen, twintig schreden van de wolk af. Hij meende zich te herinneren, dat wolken vrouwelijk waren, hoewel deze er toch erg manlijk uitzag. Hij had een vriendelijk gezicht, dat elk ogenblik veranderde. Het dreef hangerig op de leuning van negen banken, en slipte er hier daar met wang en neus af. Hij glimlachte tegen de man Gods, met fonkelend-roze tanden en gloei-ogen. ‘De koster zegt, dat je Latijn spreekt,’ zei de pastoor.

‘Ja dat doe ik ook, sedert een van mijn bliksems laatst in het seminarium is ingeslagen,’ gaf de wolk toe.

‘O, was jij dat,’ zei de pastoor. ‘Dan mag je wel eens iets in het offerblok gooien!’

‘Ik heb alleen maar bliksems en regenwater bij me,’ zuchtte de wolk, en hij lachte zo, dat de hele kerk er licht van was.

De pastoor, die nog altijd dacht, de duivel voor zich te hebben, hief eensklaps een Kruisbeeld, en stelde de bezoeker zeven vragen uit de Catechismus.

Maar het Kruisbeeld hielp niets, en de vragen werden heel goed beantwoord.

‘Ben je van God?...’ vroeg de pastoor verbijsterd.

‘Ja,’ zei de donderwolk, ‘ik ben van God.’

‘Wees dan welkom,’ antwoordde de priester.

‘Maar,’ fluisterde de koster, hem aan zijn mouw trekkend, ‘die daar, zal al onze banken nat regenen, en de muurschilderingen bederven!... Hij zal de pilaren kapot dreunen met zijn lawaai, en de bliksem zal in de Doopvont slaan, - of in onze nieuwe, koperen Christus!...’

De donderwolk had het wel verstaan, hij lachte met schitterige licht-slangetjes om alle hoeken.

‘Indien het Gods bedoeling is, dat hij zulks doet, dan zal ik er blij mee zijn,’ zei de pastoor, en hij boog het hoofd om zijn menselijke spijt te verbergen.

Toen verhief de donderwolk zich. ‘Ik dank u,’ zei hij vriendelijk. Hij vulde de wijwater-vaten, en ontstak rondom het hoofd van de Heilige Maagd een aureool, die een maand lang zichtbaar bleef. En hij verliet de kerk als een nietszeggende nevel in de avond-schemer.

Dat vind je natuurlijk een gek verhaaltje. Maar als je ooit een

donderwolk in je kerk vindt, - stel hem dan zeven vragen uit je catechismus; en als hij die naar de eis beantwoordt, - geloof dan, dat hij van God kan komen.

En zekerlijk zal je wijwater-vat worden gevuld.

Voor Ibrahim; kenner van Oosterse en Westerse beschaving

Beschaafd verhaal

Heel ver hiervandaan ligt een land, waar alle mensen zwart zijn. Daar heerst een geweldig beschaafd ras. Men kent daar de zedewetten en de geboden en zijn eigen plichten reeds als kind van elf maanden, en handelt ernaar.

In het zuiden van dit heerlijke land ligt een stad, welke Bababoembi heet. Daar moet ik je iets van vertellen.

Op een dag zou er in Bababoembi feest worden gevierd. Wegens de beschaving was dit feest voorbestemd, een liefdadigheidsfeest te worden. En daarom stonden op het marktplein de Porr en de P'hie! (spreek uit 'Pgiel') samen in een tentje bloemen te verkopen.

Dat zegt je natuurlijk weinig of niets. Maar het was een belangrijk feit.

De Porr was het hoofd van de Doangan-Algemene Kerk. De dienaren van deze sekte mogen niet trouwen. Zij aanbidden de Ster, Die Ongezien Straalt.

De P'hie! was het hoofd van de Sundo-Hervormden. Deze predikers mogen wèl huwen. Zij aanbidden eveneens de Ster, maar menen haar duidelijk te zién stralen, wat de Doangan-Algemene Kerk loochent. Je zult dus begrijpen, hoe bijzonder het was, de Porr en de P'hie! samen te zien bloemen verkopen voor hetzelfde goede doel. Zo iets komt alleen in werkelijk beschaafde landen voor.

Het beloofde een prachtig feest te worden. Alle mannen en vrouwen kwamen langs het tentje van de beide geestelijken; de ene zei 'Dag P'hie!' en de andere 'Morgen, Porr', en sommigen zeiden allebei of niets. Doch elkeen kocht een bloem voor de liefdadigheid.

De Porr en de P'hie! vroegen bij elke aankoop: 'Waar zal Uwe Hoogwaardigheid de bloem dragen?' en dan zei de klant fluisterend: 'In mijn haar', of 'in mijn oor', of 'in mijn boezem' (wat voor mannen verboden was) of - nu ja,

wie het origineelste antwoord gaf, zou een prijs trekken.

Tussen de Porr en de P'hiel zat een Hihahombom (dat is een soort snelschrijver), die de antwoorden noteerde. Het was vreselijk spannend.

Toen bijna alle bloemen waren verkocht, kwam er een mooi meisje langs, dat Hipsibip heette. Zij had twee jaren in het onbeschaafde noorden gewoond, waar ze in Parijs had gedanst met een vijgeblad achter haar oor. Gelukkig was ze geheel onbedorven teruggekomen, want in dat oer-noorden aasden de mensen op blanke meisjes om ze als slavin naar oostelijker landen te verkopen; en omdat Hipsibip zwart was, hadden ze haar overgeslagen.

Maar het was een rare geschiedenis met Hipsibip, want nu was ze te onschuldig voor het noorden en te onwetend voor het zuiden - zij was inderdaad zo naïef als een kind van een half jaar. Het enige wat zij kon was dansen, en door een roze papieren toeter zingen met een stem als een oude kater.

Maar toen ze stilstond voor de tent, bogen de Porr en de P'hiel beiden voor haar en zeiden 'Hadie Hipsibip'; en het meisje boog en zei 'P'hieiorrbaba', en dat was toch meer, dan iemand ooit uit Parijs had meegebracht.

Ze blikte niet naar de Porr en niet naar de P'hiel, omdat zij beiden priesters waren; ze hield haar ogen strak vooruit, zodat ze per toeval op de Hihahombom rustten, die een verduiveld knappe jongen was. En ze zei: 'Geef mij zeven bloemen, Vaders.'

'Zeven?!' snakte de P'hiel. 'Maar wij verkopen de bloemen per stuk, Hoogwaardigheid!'

'Ik betaal de zevenvoudige prijs,' antwoordde Hipsibip.

'Maar - dit is een liefdadigheidsfeest,' stotterde de Porr, 'en men betaalt elke prijs - voor één bloem.'

'Dan zal ik zeven keren langs lopen,' zei het meisje, 'en Uw Hoogwaardigheden telkens een bloem afkopen.'

'Maar waarom zeven, lieve kind?' vroeg de Porr terechtwijzend. 'Waar wil Uw Hoogwaardigheid die allemaal steken?' 'Die wil ik steken in de zeven heilige openingen mijns lichaams,' antwoordde Hipsibip, 'en voor het feest mijn kleed uittrekken, want schoner dan mijn huid heb ik geen kleed.' De Porr stond verstart. Het was hem aan te zien, dat hij in ge-

dachten haastig iets telde. Doch de P'hiel, die getrouwd was, hoofdschudde reeds.

‘Dat komt van de onbeschaafde witte mensen,’ zei hij. ‘Zij, die elkaar spiegeltjes geven, en kousen dragen in hun eigen huidskleur, die gearmd over straat lopen en boeken moeten verkopen over seksualiteit!’

Maar Hipsibip zag hem niet-begrijpend aan. Ze had in Parijs alleen de nacht gezien, want overdag had ze altijd moeten slapen om uit te rusten van het dansen.

‘Zeven bloemen, Hoogwaardige Vaders,’ zei ze, en wierp een wissel van tien miljoen tun op het tafeltje.

‘Vrouw!’ riep de P'hiel, begrijpende, dat dit niet de tale des kinds kon zijn.

‘Schaap,’ zei de Porr, want hij voelde zich nog altijd herder. En voor het eerst van hun leven waren zij eensgezind.

‘Welk geloof hang je aan?’ vroeg de Porr.

‘Welke kerk dien je?’ informeerde de P'hiel.

‘Ik dien niemand en hang niets aan,’ zei het meisje. ‘Ik dans ter ere van God, en dank Hem dagelijks voor alle vreugden en zegeningen.’

De Porr maakte tussen hem en haar het teken van de Ster in de lucht. De P'hiel murmelde het gebed der wedergeboorte. Maar het hielp niets; op tafel lag de wissel voor tien miljoen tun.

‘Al wat Uw Hoogwaardigheden te doen hebben,’ vermaande Hipsibip, ‘is zeven bloemen te geven, en mijn opgave te noteren.’

‘Dat heb ik al gedaan,’ lispelde de Hihahombom. Hij, die de beschaving en de goede zeden kende, had als een domme machine de zonde opgeschreven.

Toen telde de P'hiel zeven bloemen uit voor Hipsibip. Hij stopte de wissel in de verzegelde bus voor het weldadig doel, en richtte zijn ogen over het meisje heen.

Ze ging glimlachend weg.

‘Hoe kon je dat doen, Hoogwaardige Broeder?’ hijgde de Porr. ‘Ik had haar willen bekeren!’

‘Laat haar,’ antwoordde de P'hiel. ‘Zij zal smaad oogsten, en dat zal haar sneller tot ons terug brengen dan al uw en mijn woorden kunnen doen!’

Dit waren wijze gedachten, en met die tien miljoen tun in de bus konden de priesters gerust blij kijken, want zoveel brachten alle rijken van Bababoembi samen niet op.

Als beschaafde mensen vergaten zij het voorgevallene snel.

Maar...

... die avond moesten alle Bababoembinezen met hun bloemen parade lopen. Het was wonderlijk, waar een beschaafd mens zo al een bloem kan opsteken. Sommigen hadden haar recht op hun kruin, of in de mond, of op het voorhoofd. Enkelen hinkelden, met de bloem onder tegen de vrije voetzool gebonden, anderen droegen haar op rok of sleep, of tegen de knieholte gekleefd.

Het was spannend, want elk ogenblik dachten de mensen: 'Díé wint de prijs!' maar dan kwam er weer iemand met zijn bloem op een nóg ongedachter plaats, en de kansen stonden weer anders.

Het werd intussen al laat, en de Porr had al eens, in snelle herinnering aan Hipsibip, tegen de P'hiel geglimlacht. Zo dadelijk zou de wedstrijd ten eide zijn, en de uitslag bekend worden gemaakt. Niemand had Hipsibip gezien. Het was dus duidelijk, dat een tijdig inzicht of enig ander gelukkig toeval haar van de openbaarheid had weggehouden. Niettemin was de liefdadigheid gebaat met haar tien miljoen tun. -

Doch Porrs en P'hiels moesten zulke dingen niet denken. Zij kennen de wereld niet, en de vrouwen nog minder. Bovendien prikkelen dergelijke gedachten het Noodlot.

Zij begrepen dit te laat, toen ze, één vingerknip voor de gestelde tijd, van de hoogste markttrappen Hipsibip zagen dalen in haar bloemrijk gebrek aan kleding.

Ze liep langzaam, met schrijdende gang, alsof ze een vorstin of een priesteres was.

De P'hiel haalde krakend adem, de Porr keek met uitpuilende ogen naar wat hij niet had willen zien.

Over het marktplein zonk een rare stilte. Het was, alsof alle gejuich en gemurmel en gelach weg woei; er bleef een zwijgende, duizendkoppige menigte.

Hipsibip was toen pas halverwege de trap.

'Nu zullen zij haar vernederen!' siste de P'hiel.

'Driedubbele vonk van mijn ster,' bad de Porr, 'neem haar

weg! Neem al het licht weg, en zuiver onze markt van deze - bloemen...'

Ergens moet een man hebben gestaan, in wie de sportiviteit groter was dan de beschaving. Hij klapte en begon te juichen. Daarna klapte er een klein kind; en toen een oude vrouw, die last had van na-doen.

'De eerste prijs!' riep een onheilige mannenstem.

'Nee!' schreeuwden de Porr en de P'hie!, als een trompet met twee tuiten.

'De ereprijs!' galmden wel honderd stemmen.

'Maar zij draagt wel zes bloemen!' riep een jonge vrouw (die de zevende bloem nog niet had gezien) woedend. 'Zo kan ik óók de prijs winnen!'

'Had dat dan gedaan!' zei iemand naast haar.

En tóén begrepen alle vrouwen, waarom ze zulks níét hadden gedaan. 'Het is onzedelijk!' riepen ze. 'Het is geméén! Het is vúil! Het is schàndelijk! Het is ontùchtig! Het is tararaboemdijé!' En dat is het gemeenste woord, wat er in Bababoembi bestaat.

Maar de mannen riepen, dat het prachtig was. Ze juichten Hipsibip toe, en roemden haar onschuld en haar originaliteit. Ze noemden haar koningin der bloemen, ze vonden haar aanbiddelijk. Ze huilden van vreugde.

En alle vrouwen schreiden van jaloersheid, want dit was toch zo gemakkelijk geweest! Ze hoefden er niet voor te hinkelen of andere malle kunsten uit te halen.

Toen werd er een brief geopend, waarin de allergrootste prijs voor de wedstrijd stond vermeld.

Dat was: een kus van de Porr en een kus van de P'hie!.

De Porr boog zich naar het zuiden en murmelde: 'Allerfonkelendste flonkering van mijn enige ongeziene ster! Gij weet, dat ik niet anders kan. Mijn hart is in u, al zijn mijn lippen op Hipsibip. Dat zij zo het zij.'

En hij kustte haar.

De P'hie! zag grijs van schaamte, en zijn feestkus was weinig beter dan een woest poststempel. Hij vreesde zijn eega's woorden, naderhand.

En gelijk had hij.

'Ellèndeling!' zei de P'hie! die avond, in bed. 'Om me niet

te wáarschuwen!... Heb ik daar voor gèk gelopen, met een bloem op mijn elleboog!
Eén!...'

Jaja, zo gaat dat.

Laat het je een les zijn, in de beschaving der mensheid.

Mijn verwant

Nee, ik bedoel mijn moeder niet, als ik spreek van ‘mijn verwant’; ik bedoel de vader niet, die mij trouwens ook niet bedoelde; ik bedoel geen broers, geen erf-ooms of -tantes of -nichten.

Ik bedoel Erlofyn.

Ik ontmoette hem, voorzover ik weet, voor het eerst, toen ik uit de voorraad-sluier kwam, en naar de duisternis zou springen. Hij leunde tegen een zuig-wolk.

Ik zei: ‘Mag ik er even langs?’

Maar hij keek me met verbazing aan, en antwoordde: ‘Ik ben eerst, ik ga dadelijk verzinken. Mijn naam is Erlofyn.’

Alsof dat een verklaring was.

‘Gut, ik ook,’ verklaarde ik. ‘Ik ga óók verzinken. Mijn naam is Pimpon.’

‘Aangenaam,’ antwoordde Erlofyn. En dat meende hij natuurlijk; want in de ruimte vóór onze geboorte menen we alles, wat we zeggen.

Toen stak hij als groet zijn hand op, en ik zag hem in de oneindigheid springen.

Terwijl ik nog stond te bedenken, hoe hij het juiste ogenblik had geweten, voelde ik een vreemd trekken door mijn hele wezen. Ik keek om mij heen, doch er kwam niemand na mij. Daarna wist ik, dat ik met dezelfde beweging als Erlofyn had gesprongen.

Toen ik een half jaar oud was, kreeg mijn Moeder eens bezoek van een mevrouw met een zoontje, dat op dezelfde dag was geboren als ik. Zij kwam eigenlijk om een tweedehands-mantel te kopen, doch had zich in het adres vergist.

Toen zij drie uur later wegging, waren beide dames verzot op elkanders kinderen. Volgens mijn Moeder hebben dat andere kind en ik ons als gek aangesteld. We trokken elkaar aan 't

haar, we huilden en lachten en zeiden ‘Bwrbwrbwrbwrbwr’. Onze moeders moesten het kwijl afvegen. Ik moest een schone luier hebben en die andere was nat. Nu kan ik erom glimlachen.

Vijf jaar later kwam die mevrouw nog eens langs, met haar kind.

‘Herkent u mij nog?’ vroeg ze.

En mijn moeder zei: ‘Maar natúúrlijk! U bent die dame - -’ Maar niemand vroeg, of haar kind en ik mekaar nog kenden. Het was een jongen met een strak gezicht.

‘Dag!’ zei hij. ‘Ik speel niet met jou. Je heet Pimpon.’

Alsof dat de reden was.

Het verpletterde me, want ik had juist iemand gezocht, om mijn fantasie aan op te hangen.

‘Jij heet Erlofyn,’ repliceerde ik.

De moeders glimlachten gezamenlijk. ‘Ze hebben dezelfde fantasie,’ zei de zijne.

‘Ze lijken ook een beetje op elkander,’ bedacht de mijne. Het jongetje heette Karelkje en ik heette Wimpie.

‘Enig, dat kinderen samen zo kunnen spelen!’ lachte de zijne. ‘Soms denk ik wel eens, dat het hun ernst is,’ zei de mijne. ‘De jouwe praat gek,’ zei Karelkje.

‘De jouwe is het,’ antwoordde ik.

De moeders gierden, alsof zij geestverwanten waren.

Zeven jaar later ging ik naar de HBS. Ik had een nieuwe boekentas en een vulpen.

Op het ogenblik dat ik de hoge deur voor het eerst zou binnenstappen, rende er een jongen tegen me op, die van de andere kant kwam.

Die jongen was Karelkje.

‘Hallo,’ zei hij.

‘Ik moet hierin,’ vertelde ik gehaast. ‘Saluut.’

‘Ik ook,’ zei de jongen.

De deur was wijd genoeg voor twee.

Ik zat in 1 A, en hij in 1 B. Hoe dikwijls heb ik voor straf in de gang moeten staan, dat hij daar ook stond? -

We werden geen vrienden. We wisten teveel van elkaar, er

was geen verrassing in de omgang.

Eens zag ik hem vechten met een grotere jongen. Karelkje lag onder, en schopte en beet - maar hij redde het niet.

Ik ging erheen, en vroeg zijn overwinnaar: 'Wat heb je tegen Karelkje?'

'Hij zegt, dat ik per ongeluk uit de voorraad ben gedwarreld,' hijgde de held.

'Hij vergist zich,' zei ik. 'Je bent uit de hel opgeborreld - en daar kun jij óók niks aan doen.'

Toen liet die jongen Karelkje los. -

Toen ik twintig was, ben ik eens vreselijk dronken geweest. Het smaakte zo lekker, en ik werd almaar moediger; anders was ik er wel eerder mee opgehouden.

Toen ik eindelijk naar huis zou gaan, waren mijn benen en m'n humeur van slecht opgepompt gummie, en m'n ogen wilden niet samenwerken. Ik zag een taxi aankomen, die met geweld op me afstormde. Ik meende stellig, dat het gezichtsbedrog was.

Op het laatste moment, toen de taxi tegen me gilte, greep iemand me in m'n kraag en zei met een corpulente tong: 'B-ben je nou gek, P-pimpon?...' Hij rook naar jenever, het zwijn! -

Jaren later beleefde ik een vreselijke nacht, vol geschreeuw en ellende. Er verkeerde iemand in gevaar, die ik zeer lief had. Er was een dokter bij en een verpleegster; en om zes uur in de ochtend zei de arts, dat het een dochtertje was.

Het was ontzettend enerverend, we wisten geen naam te bedenken. Per slot ging ik om negen uur naar de Burgerlijke Stand met iets eigenbedachts.

Vóór mij stond een andere heer, die de geboorte van een zoon aangaf. Ja, dat heb je goed geraden: hij was het.

We namen de hoed voor elkaar af.

Vele, vele jaren later zag ik hem weer; hij stond achter mij, bij het loket voor ouderdomsrente. We kregen hetzelfde bedrag, geloof ik. Dat was een troost.

Toen kwam er misgewas. Er brak een voedselschaarste uit, er heerste honger. Ongeluk schreed door de wereld, alle materialen werden duur, bij het onbetaalbare af.

Kleren waren niet meer te krijgen. Alleen miljonairs konden nog derdehands-schoenen dragen. De winters waren ijzig, de zomers verbrandden het laatste graan en hout. Doodkisten werden alléén nog geleverd voor twee of meer personen tegelijk. Wie alléén in een week stierf, moest wachten.

Natuurlijk ging ik dood. Ik had niet eerder kunnen gaan, en rustig alleen kunnen liggen. Ik kon ook niet langer wachten. Er stierven die week in totaal vier mensen, maar twee daarvan waren te ver weg: de kosten van vervoer waren hoger dan een tweede kist-voor-twee.

Ik zou op woensdag worden begraven. Mijn dochter had graspluimen en vingerhoedskruid samengebonden tot een boeket - dat waren twee gewassen, die toch niet gegeten konden worden. Het was ontroerend.

Ik wilde mijn begrafenis zien, en wolkte zo'n beetje wachtend achter de deur van de begrafenisvereniging. Het was daar nauw, er hing nevel rondom.

‘Kunt u niet opzij gaan?’ zei de nevel.

‘In geen geval,’ antwoordde ik. ‘Ik word dadelijk begraven, en dat gebeurt niet iedere dag. Ik lig in een tweepersoonskist!’

‘Opschepper!’ bromde de nevel. ‘Alsof dat een wonder is! Ik word over vijf minuten begraven, óók in een tweepersoonskist. Ik heet Erlofyn.’

Alsof dat een verklaring was.

‘Erlofyn,’ herhaalde ik, ‘ben jij het?! Ik ben Pimpon.’

Hij zei iets, wat volstrekt niet op mijn begrafenis gezegd had mogen worden, want ik ben een beschaafde ziel. ‘Lig jij dan óók in dié kist?’ vroeg hij.

Toen keken we samen.

‘Die boeket met vingerhoedskruid is van mijn zoon,’ zei hij. Ik zweeg maar, dat leek mij kieser. Het waren vier graspluimen met twee takken digitalis.

Later bleek mij, dat m'n dochter slechts twee pluimen en één vingerhoedskruid had kunnen bemachtigen. Zij hadden de rommel samengebonden, ‘al ken ik u niet’, zoals mijn doch-

ter tegen zijn zoon zei. 'Ons leed is hetzelfde'.

Nee, zij waren toen elk afzonderlijk al getrouwd met een ander. -

'Nou moet je even aan de kant gaan,' zei Erlofyn tegen me. 'Ik moet zodadelijk oversteken naar het licht.'

'Maar ik toch ook,' sribbelde ik tegen. We stonden weer voor die ontzaglijke ruimte.

'Je bent immers altijd na mij gekomen,' betoogde Erlofyn.

Toen wachtte hij eindelijk.

En daardoor ervoer ik ten laatste: dat twee-eenheid van dezelfde kleur ook alleen-zijn betekent.

Zaligheids-zang

Ach, laat ons toch lering trekken uit het diep-aangrijpende verhaal van die heilige. Het is zo ontroerend, dat ik mij de tranen van binnen en van buiten langs het sterfelijk vlees voel druppen. En zo zal het jou ook gaan; probeer maar:

Er was eens een vrouw, die Minet heette. Zij vond op een dag een circulaire tussen de post, met het opschrift: ‘Hoe word ik heilig?’

Ze dacht eerst, dat het een nieuwe reclamestunt van de kruidenier moest zijn, want die deinsde sedert de prijsdaling voor niets meer terug. En als fijngevoelige vrouw legde zij het geschrift derhalve opzij. -

Maar een paar dagen later vond ze de eerste cursus in de bus. ‘Mevrouw,’ stond daarin te lezen, ‘hierbij hebben wij de eer, u een aanbod te doen, waarvan duizenden vóór u reeds tot hun innig geluk hebben geprofiteerd.’

Enfin, het stond daar zo onweerstaanbaar, dat zij het lezen niet kon nalaten. Die eerste les per brief smaakte als honingkoek. De vrouw las zich een congestie, en hunkerde drie dagen lang naar het vervolg.

Toen lag dat 's morgens weer tussen een prentbriefkaart uit Zwitserland en een geboortekaartje op de mat.

Niets kon de vrouw meer schelen, behalve haar cursus. Zo begon dat, en zo ging het door, tot zij er niet meer buiten kon. Ze studeerde dus voor heilige, zo lang de cursus per post haar bleef bereiken.

Toen dat op een ochtend afgelopen bleek, meende zij, nu klaar te zijn. Dat mocht ook wel, want het had een jaar geduurd, en dat is lang voor enige niet-erkende studie, in deze tijd.

De vrouw was geheel vervuld van haar nieuwe richting, zoals dat behoort. Al wist ze nu zelf heel stellig, een heilige te zijn,

- dan wisten de haar omringenden dat nog niet; want niemand is minder geëerd in eigen omgeving, dan de profeet, welke wij in zijn luijer hebben gekend, of die we hebben zien nagelbijten.

Onze heilige wist dit (het had in de tweede les gestaan), en ze had zich er bij neergelegd, volgens voorschrift. Ze was zo lief voor elkeen! Ze glimlachte tegen de commissaris van politie, zonder enige bijbedoeling, en ze bad voor de ontvanger der belastingen, omdat ze vond, dat hij dit nodig had. Als de tandarts haar op een zenuw boorde, zei ze: 'God is naast mij! Ik dank u voor dit leed!' zodat de arme kerel van geschoktheid zijn boor niet meer kon vinden. Zij schonk al het geld, wat haar bleef na voldoening van haar sociale lasten, aan nog minder bedeelden, en sliep niet op stro, maar ernaast - omdat ze vreesde, de halmen pijn te zullen doen. De Hemel voedde haar met de vette bout der ware overtuiging, dat was duidelijk; want ze vermagerde niet. Kortom: zij was nog beter dan jij en ik op zondag.

Op een dag had ze zo'n vreemd licht gevoel in het hoofd! Eerst meende ze, dat het van de studie gekomen kon zijn, en toen, dat het de honger was. Ze waande telkens een schijnsel te zien, maar waar ze haar ogen draaide, was het gewone daglicht, dat alle mensen aanschouwen.

Eerst hinderde het haar niet erg. Maar het liet niet af. Geen hoofdpijnpoeder of koude afwassing hielp - het leek heus een beetje op migraine, of zonnesteek.

De vrouw sloot zich op in haar binnenste binnenkamer, en ze ging haar ganse leven na, om te onderzoeken, waartoe ze straf verdiende.

Ze peinsde drie volle etmalen, en herinnerde zich elke minuut van haar bestaan. Maar ze vond niets, wat zondig was.

Dus ging ze naar de dokter en klaagde bij hem over het zonderlinge lichte gevoel.

De arts zette een bril op, en bekeek haar door een blauw glaasje. Hij bracht haar in een donkere kamer en spiegelde haar van boven en van onderen. Hij onderzocht haar bloed en speeksel en tranen, hij bestudeerde de groei van haar nagels en de krul van haar knoetje. Hij was een vreselijk kundig man.

‘U bent bezig, een nimbus te krijgen,’ zei hij.

De vrouw wist niet of zij blozen moest, want ze was ongetrouwd, en sprak geen Latijn, ondanks haar nieuwe maatschappelijke rang. ‘Ik ben onschuldig, de Heer is mijn getuige,’ fluisterde ze.

En hoewel de dokter door ervaring weinig fiducia had in de getuigenis van heren, doorzag hij haar onschuld en maakte haar duidelijk, dat een nimbus een stralenkrans was.

De heilige vergat te betalen. Ze ging naar huis, en kon bijna niet slapen van opwinding. ‘Eindelijk!’ zei ze bij zichzelf. ‘Nu zal iedereen weten, dat ik werkelijk een heilige ben!’ En ze overlegde nederig, wat voor hoedje ze nu moest dragen, en ze dankte de Heer voor een en ander.

De aureool gedijde snel. Binnen zeven dagen was zij een flonkerende krans van lila-gouden licht, wel een voet wijd rondom het hoofd van de vrouw. Het gaf haar grote vreugde, want nu hoefde zij niet zo lang meer te peuteren als ze 's avonds bij het thuiskomen de sleutel in het slot van de voordeur wilde steken. Haar ogen waren bovendien spoedig gewend aan de gloed - haar slaap werd er niet door belemmerd.

Ja, eigenlijk vond zij er een klein behagen in, na zonsondergang het huis te verlaten, en met haar stralenkrans de duisternis te ontsluiten, zodat voorbijgangers zeiden:

‘Daar gaat de heilige! Laat ons knielen! Laat ons haar zegen vragen! Laat ons haar lof zingen!’ - Want is niet de weg naar de heilige een smal, beloken pad naar God...?

Wij kunnen niet vatten, hoe nederig ze was. Nu en dan snuffelde zij nog wel eens in de cursus, die thuis op een bloementafeitje met een gehaakt kleedje lag, keurig in een kaft van oud pakpapier.

Ach, wat was die cursus primitief! Ze moest erover glimlachen, en meende telkens, langs paden van zelfbespiegeling nog glanzender verbeteringen te hebben aangebracht in haar opgepoetst innerlijk. Het was verrukkelijk, heilig te zijn, en dit zelf te weten; om 's avonds reclame te lopen maken voor de Hemel, zo-maar, woordeloos, op de openbare weg! De politie nam zijn pet voor haar af, en auto's weken voor haar uit.

Het duurde niet heel lang, of kappers en hoeden-modistes probeerden de aureool na te maken. ‘Inspiratie’ noemden ze

dat. Haren werden gebleekt en met lak recht overeind gezet, zodat de vrouwen er uitzagen als kaarsjes van paardebloemen. Sommigen verborgen een lampje tussen de haren.

Wat kon het hun helpen? Het was niet écht.

Hoedenmaaksters verkochten dwaze hoofddeksels met gaas rondom, ‘Chapeaux à la sainte’, noemden ze die.

Het publiek wist daar geen raad mee. Het noemde ze kortweg ‘seintjes’, en kocht ze grif. Maar door de avondlijke lanen liep de heilige vrouw, en haar hoofd was een levende kaars van Gods allerzaligste altaar - daar kon geen modiste tegenop.

Tot daar op een avond een man op straat was, die flessen had geopend, en hun inhoud nauwkeurig op bezinksel onderzocht.

Toen hij hiermee klaar was, lag de droesem op zijn ziel. Hij meende te dansen, als hij liep. Elke rechte weg had eensklaps talloze bochten; de huizen drukten elkaar boven zijn hoofd de hand, en de sterren zaten hem in het spaarzame haar. Hij moest er half-luid van zingen. En daar kwam hij de heilige vrouw tegen. Maar de alcohol had alle devotie uit zijn ogen gevaagd.

‘God in de Hemel,’ zei de man van de lege flessen, ‘wat glimt haar neus! Mag een heilige dan niet haar gelaat poederen? Zij is de lichtste vrouw, die ik ooit in donker ben tegengekomen!’

Dat hoorde zij, en ze glimlachte erom. Want de wijsheid was meer in haar spoor dan in dat van de man.

‘Ach, ach,’ zei de man, en hij snoot zijn neus in z'n portefeuille, ‘wat een bar slecht gebit! Met goeie tanden zou je toch meer reclame voor je hemel maken, God! Al droeg dat mens maar een vals gebit!’

Dit vernam ze ook, en het stoorde haar in haar vriendelijke onthechtheid. Ze móést wel ophouden met glimlachen. Het maakte haar afschuwelijk verlegen. Ze zag niet, waar ze liep, en stootte haar voet tegen een opstekende steen. Ze struikelde bijna, en van de schok ontvlood haar een raar geluid. -

De vrolijke man lachte krakend en noemde haar een ouwe gaslantaarn. En alle duistere mensen op straat konden haar bloed-overschuimde blos zien.

De heilige vrouw wankelde naar huis. Ze deed alle deuren stijf dicht achter zich en zat naast het stro haar zakdoek te wringen.

Ze voelde zich een slachtoffer der heiligheid. Het drong tot haar door, dat zij waarschijnlijk nimmer die cursus had moeten lezen. Per slot had God haar niet als heilige geschapen, maar als vrouw.

Maar ja, als je dan niet trouwt, en maar thuis zit, en ouder wordt!... en als je dan op een dag zo'n aanlokkelijk papier in de bus vindt!...

Die nacht twijfelde ze voor het eerst, of een cursus wel de juiste weg tot heiligheid was. Zelve had ze nooit gelachen om andere heiligen, peinsde ze. En als nu de mensen om háár vrolijk konden zijn, of akelige dingen hardop vermochten te zeggen, moest dit te wijten zijn aan het feit, dat ze de juiste mate niet had bereikt. Zij had zich teveel verbeeld. Heiligheid kenmerkte zich niet door al dat zoete gegrijs, en buiten lopen met een kop als een vuurtoren, en lieve zachte dingen denken. Het leven ging voort, met alle mensen op zijn rug, waartussen zij niet meer dan een humoristische verschijning was. - -

Het griede haar innig. Zij kon er niet van bidden, en lag maar te staren naar het plafond van haar slaapvertrek.

Inmiddels zat de chef-engel van de afdeling Aantekeningen heel hoog boven de donkere nacht-nevelen op zijn pen te kluiven, en hij zei tegen Onze Lieve Heer: 'Moet ik nu een streepje zetten bij de naam van dat gekke mens?'

Onze Lieve Heer keek eens over de engelen-schouder in het Gouden Boek. 'Beste chef,' zei hij, 'zolang je haar een gek mens vindt, moet je dat zeker niet doen, want ik heb je het oordeel des onderscheids gegeven.'

De chef-engel hield het hoofd scheef, en trok een mondhoek in. 'Het wordt niks met dat vrouwtje,' zei hij. 'Ik zie in geen dertig jaren een streepje achter haar naam.'

Onze Lieve Heer stond stil, midden in zijn wandeling door de Hemelse zalen, en antwoordde: 'We zouden haar enig inzicht kunnen geven. Zonder inzicht wordt niemand heilig, engel - zelfs jij niet!'

De chef deed het boek dicht, nam de spreekbuis op, welke naar de keuken van zorgen en vreugden voerde, en riep:

‘Inzicht voor dat gekke mens!’ Dat was nu eenmaal voldoende, bij de ideale samenwerking, die daar gebruikelijk is. - De vrouw lag toen op haar rug, en speelde verstrooid met een halm van de strobos, welke zij niet gebruikte. Een verbittering stond in haar hart overeind, zoals alleen mensen kennen, die een hele nacht wakker hebben gelegen door eigen fouten, en zich nog aldoor schamen.

‘Geef mij verstand, God,’ zei ze kortaf, ‘of laat me doodgaan. Niemand heeft het recht mij zo verdrietig te maken, terwijl ik onschuldig ben! Toon mij m'n mislagen, of vaag me weg. Dit is gemeen en laf.’

De ochtend sloop al met purperen ogen om haar venster, toen als een vlam de gedachte door de vrouw heen sloeg, dat ze nooit een stralenkrans had kunnen krijgen, als ze niet echt heilig was geweest.

Ja, dat wàs toch zo?...

Het denkbeeld verwarmde haar hart.

Was de aureool dan toch een teken van uitverkorenheid geweest...? - Ze voelde haar verbittering smelten, en kromde zich in het meest overgegeven bidden.

‘God,’ zei ze, ‘hoe heb ik kunnen twijfelen! Ik, die gekroond ben met een ware nimbus!...’

Ze dacht voldaan: ‘Wat kunnen mij die walgelijke mensen schelen, met hun kleinzielig geginnik en hun dronken babbels!’ En getroost sliep zij in, tot haar wekker afliep.

Ach, dat ontwaken! Zo evenwichtig en goed! Zo sterk, met het gevoel, dat God achter haar stond, als een poot achter een portretlijst!

‘De heer is mijn herder,’ dacht ze. ‘Laat de rest verrekken!’ Ze verhief zich en kamde haar haren, ze trok een paarse jurk aan en gaf de bloemetjes water.

Terwijl ze voor het venster stond, kwam de bakker langs, en die bleef op de plaats stilstaan, toen hij haar zag.

De vrouw glimlachte en groette. Ze dacht: ‘Ja, probeer mij maar van streek te maken, kereltje! Kijk maar, en blijf daar desnoods de hele dag staan! Ik, die de stralenkrans draag, leef in de Here, en ik glimlach om je!’ - En dat dééd ze toen maar.

Doch al is een vrouw nog zo heilig, dan komt er toch wel eens

een ogenblik, dat zij haar spiegelbeeld wil zien, - al zou het slechts zijn om te onderzoeken, of haar rokken wel gelijk hangen.

Toen dit moment aanbrak, ontdekte de vrouw iets ontzettends: haar aureool hing helemaal slap naar voren. Het was precies een goedkope plant die geen water had gehad. En hij liet zich niet oprichten.

De vrouw schaamde zich wel tienmaal heviger dan ooit tevoren. Ze wist zich geen raad als ze dacht aan de bakker en aan andere mensen, die ook van hun verbazing hadden doen blijken. Ze stelde zich direct in verbinding met de dokter, die haar weer geducht onderzocht.

‘Hm,’ zei hij langzaam, ‘de crisis is voorbij. Het ziektebeeld neemt af, mijn beste juffrouw.’

Dat was weinig beter dan treurmuziek.

‘Het was geen ziektebeeld,’ weerlegde de vrouw, met trillende lippen.

‘Ach, u bent natuurlijk nog een beetje nerveus,’ antwoordde de dokter, en hij schreef haar valeriaan voor. ‘Ik feliciteer u,’ voegde hij erbij, ‘die nimbus was niet gewoon, dat zult u zelf wel hebben bemerkt. En wat niet-gewoon is, noemen wij niet-normaal. En wat niet normaal is, is abnormaal. En wat abnormaal is, is ziekelijk.’

Radeloos stond ze op straat, en liep meteen maar door naar de elektricien. ‘Tja, juffrouw,’ zei die, ‘heb je an 'n draadje geknoeid? Wat? Of heb je de stroom onderbroken?...’ Hij hield een voltagemeter tegen haar pink. ‘D'r zit geen sprietje elektra meer in je,’ ging hij voort, ‘was het wisselstroom? Of weet je 't zelf niet? Mens, mens, zonder dat lichie ben je ook niks hè? Wat?’

Ze luisterde niet verder naar hem, wat elke vrouw zal kunnen begrijpen. Toen kwam ze een atoomdeskundige tegen, in de Parkstraat. Ze vroeg hem zo-maar op de openbare weg om raad, en hij nam haar mee naar zijn laboraterrarium.

Eerst las hij een half uur lang diverse dictaten na; daarna haalde hij een hendel over, zodat de hele kamer licht-groen werd, en het er naar ozon begon te ruiken, tot de vrouw ervan niesde.

‘Wel, wel,’ mompelde de atoomdeskundige, ‘ik zou natuur-

lijk een injectie kunnen geven met A-2. Of wacht es, een pil is minder riskant, en toch wel succes-rijk, dunkt me... Een pil B-4-Y-H2-O... en dan een kwartier na absorbtie een ontlading toepassen van twaalfhonderd miljoensten... Dan is dat licht wel weg - als de patiënte er tenminste nog is... Ja, juist...'

'Maar ik wil het licht juist versterken,' bracht de vrouw hem schril onder ogen.

'Zwijg,' vermaande de atomist, 'ik denk, vrouw!... Een ontlading dus, en dan - - Wätblief?? Versterken? - dat ongeoorloofde licht?..?'

Hij raakte er zijn gedachten van kwijt, en meende haar niet te kunnen helpen.

Zo kwam de arme vrouw ten laatste een audiëntie aan te vragen bij de minister van oorlog. Het duurde lang voor zij antwoord kreeg van een secretaris van de secretaris van de opper-secretaris; en toen zij aan het huis van de minister belde, bleek hij inmiddels minister van financiën te zijn geworden.

Maar hij ontving haar toch, daar hij meende dat ze hem aanwijzingen kwam geven over zijn hond, die sedert drie dagen zoek was.

'Maar mijn beste vrouwtje!' zei de minister. 'Ik kan geen licht gebruiken, nee... Bij financiën net zo min als bij oorlog... U bent weinig anders dan een storend element, met dat vreemde gestraal... Of - eh - wacht es, vrouwtje..., bent u wellicht radar-actief?... Ja?... Want dat zou letterlijk overal enig nut kunnen hebben, sinds wij zo voorzichtig mogelijk alle gevoelige plekken in de maatschappij moeten aftasten om minister te kunnen blijven... Maar overigens acht ik u een groot gevaar, inderdaad! Verbeeldt u zich, dat de soldaten u voor een heilige zouden aanzien, en de wapens neerleggen!... Funest vrouwtje!... Catastrofaal!... - tenzij we u in de vijandelijke linie konden brengen, en déze overtuigen van uw heilige zending..., om dan direct tot een sluip-aanval over te gaan... - Het risico is echter te groot, omdat bijkans niemand meer erin zou vliegen met een heilige! Hahaha!...' Ze was niet radar-actief. Ze vertelde hem van de cursus in heiligheid, en van God.

'Maar mijn beste vrouwtje, dat is toch ònzin!' zei de minis-

ter. Hij belde en liet haar door een knecht uitleiden, want hij was een beetje bang dat ze gek was. En op lichtstralen had hij het zijn ganse leven nog niet begrepen gehad, sedert hij als kleine jongen van een voetzoeker was geschrokken.

Tenslotte kwam de heilige vrouw bij de bisschop terecht.

‘Jaja!’ zei de bisschop, en hij voelde getergd aan zijn hoedje. ‘Dat komt er nu van, als mensen heilig willen zijn, zonder het sacreren der Moederkerk!’ Hij moest ervan heen en weer lopen en aan zijn rozenkrans frunniken. ‘Dit is de straf voor de hovaardige, die in onze eeuw op eigen houtje zalig denkt te kunnen worden!’

‘Met Gods hulp,’ bracht de vrouw daar tegen in, met hese stem van verdriet.

‘Gods hulp is lariekoek,’ bromde de bisschop. ‘Je weet zelf wel, dat God er geen wafelkraam op na houdt, met zulke bonte tantes als jij! Ik zal God bidden, dat je te eeuwigen dage met die omgeflapte snert-krans blijft lopen, als een exempel!’ Daarna kon ze naar huis gaan.

Maar bij de poort van het bisschoppelijk paleis stond een oude pater, die medelijden had.

‘Kind, hoe is dat nu gekomen?’ vroeg hij zacht. En zijn vriendelijke stem deed haar geteisterde ziel overstromen.

Ze trok de pater bij zijn mouw in het portiershuisje, en zei grienend: ‘Ik ben een heilige... en niemand gelooft het...’ De oude pater geloofde nog wel aan heiligheid. Hij had zo zijn ervaringen. ‘Hoewel deze vrouw net zo goed krankzinnig kan zijn,’ peinsde hij. Maar wat hinderde dat? Gek of heilig - dat verschilt maar weinig. ‘In elk geval praat ze niet over kerels en uitverkoopjes, ze is dus niet gewoon,’ overlegde hij getroost. ‘En zo lang ze niet hardop zegt, Maria zelve te zijn, acht ik haar niet èrg gek.’

‘Dochter,’ sprak hij, en zag haar vorsend aan, ‘heb je de laatste tijd onvriendelijk over enig schepsel Gods gedacht?...’

‘Nee - j - n - j - nee ja...,’ antwoordde de vrouw, achter haar zakdoek. ‘Ze hebben me uitgelachen en nagescholden! Ze blijven staan, en bekijken me alsof ik een neushoorn ben! En níemand gelooft, dat ik een heilige ben, nu mijn krans een beetje slap is!...’

De oude pater voelde zijn ziel vollopen met medelijden. Hij

had zelf zo veel gemonkel moeten horen, als hij op blote voeten tussen goed geschoeide mensen liep; en een vrouw was nu eenmaal een vrouw...

‘Mijn lieve kind,’ zei hij héél zacht, ‘je was onderscheiden met dit wonderteken! En nòg heb je niet ingezien, dat de Opperste naast je stond, al lachten zijn domme schepselen! Ze zijn niet wijzer, omdat dit hun niet is gegeven! Zij hebben Gods zoon naakt uitgekled en gegeseld. Ze hebben hem grote spijkers door zijn vlees gedreven, en hem levend aan een stuk hout geklonken! En hij heeft niet slecht gedacht. En jij dacht boze woorden over je medemensen, omdat ze een beetje lachten!... Zoals een bloeiende roos verdort in de woestijn, zo is de aureool verwelkt aan jouw schedel, dochter! En nog heeft God je dit teken niet willen ontnemen!’

De vrouw voelde zich als een verdrinkende. Ze kreeg ineens teveel te slikken. ‘Ik had misschien katholiek moeten worden,’ zei ze, met een basstem van gebrokenheid.

Vrouwen hebben zo hun eigen logica.

‘Nee, dat hoeft niet,’ antwoordde de pater grootmoedig. Maar haar opmerking had hem toch doen inzien, hoe weinig er te praten viel tegen een beledigde dame. ‘Ga naar huis, lieve dochter,’ besloot hij, ‘en wacht daar op een teken van God.’ En zo scheidden ze.

De vrouw trok ongetroost naar huis. Ze snotterde de hele weg over, en schaamde zich daarover, en ze kon haar verzakte nimbus niet onzichtbaar maken, en er was geen achterpaadje naar haar woning.

Eigenlijk had ze wel graag willen sterven, maar zelfs daarvoor openden zich geen speciale perspectieven.

De mensen bleven meer dan ooit staan, toen ze haar zagen langs komen, met haar onbeheerste snuffel-neus en natte ogen - met die rare lichtluifel boven haar fysionomie, en slofschoenen onder tuitende rokken.

De commissaris van politie stond juist voor het venster van zijn bureau en dacht: ‘We moeten haar opsluiten! Ze heeft de laatste tijd telkens zo vreemd tegen me gegrijnsd - ze is 'n dorps-idiot.’

De dominee maakte zich eveneens zorgen. De vrouw moest in de verte nog bij zijn gemeente behoren, doch woonde de dank-

dienst voor de oogst niet bij, als toch iedere kerkganger een mandje met vijf appelen en een handvol noten kreeg. Dit was een criterium voor de dominee, want deze dienst werd door alle vromen bezocht. Bovendien wist hij niet goed raad met die aureool, want gaaf of verflenst was dit nimmer een embleem in de goede protestante kerk geweest.

Ja, rooms of jood, blond of zwart, jong of oud of mager of dik, - iedereen bleef staan kijken, terwijl de heilige vrouw van haar hulp-loos avontuur naar huis sloop.

‘Ze blèrt,’ zei een straatjongen; en hij had zonder enig voorbehoud gelijk.

‘Dat komt ervan,’ voegde een oud dametje erbij. Zij had eveneens gelijk, al bedoelde ze iets anders. Iedereen was vol liefdeloze belangstelling voor de huilende heilige met haar verrégende stralenkrans. Het was de zwaarste gang, die de vrouw ooit had gemaakt. Doch een nagalm van de woorden, die de ouwe pater had gesproken, benam haar de verontwaardiging. Ze ging haar huisje binnen en deed de deur dicht, denkend: ‘Als er iemand klopt, geef ik geen antwoord. Dat is toch niet slecht, geloof ik...’

Zij zat zeven dagen rechtop naast het stro, en ze kon niet slapen en niet eten en niet bidden en niet praten. Ze dacht maar, en peinsde en bezon zich en mijmerde. Er scheen echter geen oplossing te zijn.

Een teken van God kwam er niet. Wat had er ook moeten komen? Was een nimbus niet genoeg?? -

De achtste nacht viel zij in slaap, en had een wonderlijke droom: ze liep op een veld, dat hoog en donkergroen boven de aarde zweefde; en een heel jonge man, met stralend-vriendelijke ogen, kwam haar tegemoet, zeggende: ‘Zo Minet! Het heeft lang geduurd, voordat je kwam!’

Hij was de eerste, die haar sedert lange tijd bij haar naam noemde. Het ontroerde haar heftig. Ze wilde niet schreien; doch van verknepen leed smolten haar benen weg, tot ze op haar knieën liep. Ze voelde het ster reiend vonken van bovenaardse madelieven in haar knieholten.

De jongeman deed, alsof hij niet bemerkte dat ze nu veel kleiner was, en knikte haar toe. Ze liepen naast elkaar door het hand-hoge gras, dat ruiste onder hun stap.

Langs de horizon neurieden zoete stemmen een melodie.

De vrouw vroeg: ‘Waarom heb ik toch zulke lelijke tanden?’ De jongeman lachte. ‘Omdat het veel moeilijker is, een heilige met lelijke tanden te zijn, dan een heilige met een prachtig gebit,’ zei hij. En door een toverachtige sfeer rondom, was haar doorzicht zo ruim, dat ze dit kon begrijpen.

De stemmen aan de einder zongen een soort Gregoriaanse jazz.

‘Hoe kon je nu zo dom zijn,’ zei de jongeman. ‘Je hebt toch niet het recht, over mijn kinderen onvriendelijk te denken?’

‘Maar hebben zij dan het recht, onvriendelijk over mij te spreken?’ weervroeg de vrouw. Ze moest nu zo brullend huilen van zelf-medelijden, dat de tranen van haar wegspatten als van een fontein. De man liep wel erg vlug; ze werd er kortademig van, zodat ze nieteens rustig kon janken. Maar hij sprak, en ze moest goed naar hem luisteren.

‘Ach, ze zijn niet geschapen van het zand, waarin men de heiligheid kan poten!’ zei de man hoofdschuddend, en hij keek haar weer zo stralend aan, dat hij een gevoel van gelukzaligheid in haar dorre binnenste tot branden bracht. ‘En dat ben jij wel, vrouw!’

Die woorden gaven haar een raar gevoel in haar hartstreek - alsof ze zich alweer schaamde.

De stemmen aan de kim zongen in glanzende akkoorden met snelle triolen - het leek wel een pierement, zo heerlijk.

Ja, en die man liep toch zo hard! Ze kon hem niet bijhouden, op haar knieën!

Toen reikte hij haar zijn hand, en deed haar opstaan. Ze bleek haar benen nog helemaal te hebben.

‘Denk erom, dat ik je nu laat lopen als ik-zelf,’ zei hij, ‘even hoog en even snel. Maar je stralenkrans blijft gebogen! Daarvan moet je het leren!’ - - - - -

Ze werd wakker met een gezicht, dat sopte van de tranen. Ze was echter getroost. Want ze wist nu, dat de nimbus verwelkt was om haar heiligheid te redden en haar nederigheid gaaf te houden. Meer heeft geen mens nodig.

Zij stond op, en ging uit in de nacht, om de koele wind over haar gelaat te voelen.

Uit een zijstraat klonk galmend zingen en het geluid van aar-

zelende schreden: daar had je de man weer, die flessen ontkurkte en hun inhoud beproefde op droesem.

Hij had kennelijk zijn taak gedaan. De straat was te nauw om zijn lofzangen te bevatten: ze puilden boven de daken uit, alsof een engel in een hemelse roomsoes hapte.

Toen hij de heilige vrouw zag, trachtte hij op wiegende benen stil te staan, en begon 'Ere zij God' te zingen. Het was maar zo een lied, dat op eigen kracht aan een uithoek van zijn nevelige ziel bloeide.

En daar liep die vrouw - in de maat van zijn gezang. Dat was geen opzet. En haar stralenkrans hing horizontaal - maar hij was zo krachtig, dat je er wel een broodje van vijftig cent op had kunnen leggen. De vrouw glimlachte naar de ijverige man. Hij was zo verbluft, dat hij midden in het welbehagen bleef steken.

Ze hoorden het geen van beiden.

'God, hij meende het zo erg niet,' zei de vrouw in zichzelf. 'Niemand van ons meent het ooit zó erg... Dat is onze fout en ons geluk...'

Hoog boven de rillende sterren zette een engel zuchtend een streepje achter haar naam, in het Gouden Boek. -

For I.E.S., to understand the sense of life

De vijver in het bos
(Bewerking van een oud Duits sprookje)

Als je honderd dagen ver noordwaarts gaat, en vervolgens honderd dagen lang oostwaarts, daarna honderd dagen zuidwaarts en dan honderd dagen naar het westen, kom je in een prachtig woud.

De bomen zijn daar hoog en fors, het mos ligt vuistdik langs de stammen, en tussen de donkere varens fluisteren hagedissen hun geheimen. Het is er zo schoon, dat de herten tranen in de ogen hebben van ontroering, en het wilde zwijn loopt te glimlachen.

Midden in het woud wijken de bomen vanéén; en daar, waar het licht nauwelijks groen blijft onder de tot elkander neigende bladeren, in een tinteling van chrysolieten glansen, ligt een vijver.

Zijn boorden kleuren goud van de lissen en dotterbloemen, en tussen de eilandjes van riet kan men tot op innige diepten kijken door het pure water.

Daar speelt ons verhaal.

Want in die vijver woonden op een jonge zomerdag een heleboel larven. Zij hadden al driemaal het duister van de nacht ervaren, en reeds vier keren het ochtendlicht in de golven zien zinken - zij vonden zichzelf zeer wijs.

Daar zaten zij dan, en spraken over vette wormpjes en watervlooien, want deze waren voor hun welzijn van groot belang. En tussen hen bevond zich een eigenzinnig larfje; het was nog jong en het had alleen maar belangstelling voor een kikker, die telkens half dansend naar boven zwierde, om dan door de watergrens te breken met trillende kringen, die leken te denderen door de hele vijver. En dan was hij volkomen weg!

‘Als ik toch eens wist, waar hij naartoe gaat!’ dacht het larfje. Doch dat wist niemand.

‘Het leven kan goed zijn,’ oreerde een grote larve, ‘maar men moet het met kennis weten te waarderen!’ En dat was verstandig gesproken.

‘Kijk, daar heb je de kikker weer!’ zei het larfje. Doch niemand lette daarop; men moest juist even opzij gaan voor een domme vis, die zijn bek open hield, zodat allerlei kleine dieren gevaar liepen, het slechte des levens met kennis te gaan waarderen.

‘Alles gaat voorbij,’ troostte de grote larve. ‘Op deze vis loert ergens een karper, die ons niet eens kan zien!’ - Dat was een rustige gedachte.

‘Zie, daar gaat hij weer, die kikker!’ riep het larfje.

‘Kind, waar bemoei je je mee?’ vroeg een ander. ‘Let niet op die kikker, hij draagt vreemde kleren!’

Het larfje echter zei: ‘Als een van jullie weg is, weet ik altijd zeker, dat je veilig bent. Maar de kikker laat geen spoor na, er is geen dier in deze heerlijke wereld, dat weet, waar hij blijft! - Zou er hierboven nog een andere wereld kunnen zijn?...’ Over deze vraag ontstond veel vrolijkheid. Men wist zulke gruwelijke dingen van de kikker: hoe schandelijk hij leefde; hoe wreed hij was; hoe bedriegelijk met het bezit van anderen, dat de vraag, waar hij toch bij tijd en wijle mocht heengaan, weinig aanlokkelijks behield.

Het probleem liet echter ons larfje niet met rust. En eens, dat het de kikker ontmoette tussen twee leliestengels, bleef het beschroomd staan, en vroeg: ‘Meneer de Kikker, wat is er boven de wereld?’

‘Boven de wereld...?’ herhaalde de kikvors voorzichtig, want hij meende, dat hem een strikvraag werd voorgelegd. Hij speelde achteloos met zijn vingers, terwijl zijn keel zenuwachtig slikken verried.

‘Bestaat er nog iets meer, dan deze lieve, groene wereld?’ vroeg het larfje voort.

‘Ach, - bedoel je die bekrompen vijver?’ antwoordde de kikker opgelucht.

Het larfje wist niet, of het moest knikken, of stil zijn.

‘Hierboven is de aarde,’ vertelde de kikker toen gewichtig.

‘Kun je er zwemmen?’ vroeg het larfje.

‘Nee, verschil moet er blijven,’ zei de kikker. ‘Men kan er in

de lucht springen, - als men benen heeft, zoals ik!...'

'Wat is de lucht dan?' wilde het larfje weten.

'Tja, - dat kan men niet zien en niet voelen,' zei de kikvors. 'Het is soms zeer aangenaam, en meestal erg droog. Begrijp je me?'

'Nee, meneer,' antwoordde het larfje. Het voelde zich bedroefd, want het begreep, met een groot geleerde te doen te hebben, wiens woorden achter verdere grenzen lagen, dan de eigene.

De kikker was een beetje dom en trots. Maar hij was ook goedhartig. En omdat hij zijn macht graag toonde, zei hij: 'Je kunt wel eens met me meegaan! Kruip maar op mijn rug! Doch houd je goed vast!'

Daar ging dan het larfje; en het had niet eens afscheid genomen van zijn vrienden en verwanten! Zo lichtzinnig is alleen de jeugd!

Het leek een tovervlucht.... Nimmer was het larfje zó hoog in het water geweest. De vissen zwommen onder hem door, en diep beneden lag de grauwe bodem, waarop de overige larven als stippen zaten te praten.

Maar de druk van het water werd zo licht, en dat gaf het larfje een ongelukkig gevoel. Het werd duizelig, zijn lijfje scheen te zullen barsten - er blonk een licht, dat het diertje leek te doorsteken, zo schel. -

'Houd je vast!' riep de kikker - en brak de waterspiegel. Hij zwom naar de kant, tussen de dotters. 'Wel hoe vind je het?' vroeg hij hoffelijk.

Er kwam geen antwoord. Want het larfje had boven het water niet kunnen ademen, het voelde zich bevangen van daverend licht en scheurende ijlheid, en bewusteloos zonk het neer, zonk het steeds verder neer, tot het vanzelf tussen zijn soortgenoten terecht kwam. Daar lag het nu. En de larven krioelden dodelijk geschrokken door elkander met luizenmeel en stengelsap, om de patiënt bij te brengen - en de dokter was natuurlijk net niet thuis. Het gaf een ontzaglijke consternatie.

Toen het larfje eindelijk wakker werd en zijn bekenden zag, barstte het in tranen uit. 'De kikker heeft gelogen!' snikte het. 'Daar boven is een vreselijk Niet, waar niemand kan leven! Ik meende te sterven!...'

De anderen stonden rondom en zij knikten. Hadden zij immers niet de schandelijkste verhalen gehoord, over die kikker?... Dit had men, van omgang met dezulken!

Het larfje werd te rusten gelegd onder een verlaten schelp, en daar lag het veertien minuten; dat is een hele tijd, voor een larve!

Onderwijl praatten de anderen over vette wormpjes en watervlooien, gelijk zij altijd deden. Hiermee had voor elke wijze larve de geschiedenis kunnen eindigen.

Doch eens op een dag ontmoette het larfje de kikker weer: hij zat op een platte steen, en keek zéér nadenkend voor zich uit.

‘Hoe heb je me belogen, met je sprookjes over “aarde” en “lucht”!’ zei het larfje treurig. ‘Wat had ik je gedaan, om dit te moeten lijden?...’

‘Ach, wat ben ik blij, dat je nog leeft,’ zei de kikker. ‘Ik heb nog in het gras rondgekeken en geroepen; beviel de aarde je niet?’

‘Spotter!’ zuchtte het larfje. ‘Als ik een groot beest was, zou jij wel anders praten!’

‘Maar ik zweer je, dat ik niets slechts heb bedoeld!’ riep de kikker uit. ‘Geloof mij, er is een wonderlijke wereld boven deze vijver! En luister nu even naar me, want ik heb zojuist iets gezien, wat me diep heeft geroerd, en het betreft jouw ras!’

Als het larfje niet zo mateloos nieuwsgierig was geweest, zou het niet zijn gebleven. Dat is dan toch het nut, van zulke gevoelens.

‘Toen ik daarstraks op een dik blad zat te wiegen,’ vertelde de kikvors, ‘zag ik vlak naast me een larve naar boven kruipen langs een stengel - dat was er net zo één als jij. Ze zag er doodziek uit: bleek, met een vreemde huid, en met bolle ogen. Ze wankelde en leek kramp te hebben. En juist, toen ik meende, haar te zien sterven, knapte haar huid als een dorre schaal. En daaruit kwam een wezen, zoals ik er al eerder met grote bewondering heb aanschouwd. Zij was slank, met ogen als edelstenen en vleugels, die fonkelden als zonneshijn op ijs: alle kleuren schitterden erin! Ik heb nooit iets schoners ge-

zien... - Eerst was ze helemaal vochtig, maar de zoele wind droogde haar snel. En eensklaps spreidde ze in duizelingwekkende trilling haar wieken, en zweefde weg, ver weg - terwijl ik daar alleen maar kon zitten, en haar nastaren!...

Het larfje had zonder belangstelling geluisterd, want het was nog altijd wantrouwend.

‘Het was een libel,’ zuchtte de kikker. ‘Een schoner schepsel ken ik niet!’

‘Dan heb je 't getroffen, dat je haar zag!’ zei het larfje kortaf. De kikker wreef met zijn handje langs zijn snuit. ‘Als je me niet gelooft, ontnem je jezelf daardoor een grote troost,’ zei hij. ‘Ik begrijp nu, dat je verlangen naar hierboven niet zomaar domme nieuwsgierigheid was: het was de drang naar een hogere bestemming.’

Maar dat begreep het larfje niet allemaal; het liet de kikker alleen, en ging terug naar zijn bekenden.

Die waren in rep en roer. Eén van hen lag ziek op het zand. Zij zag lijkleek, haar huid was gezwollen en haar ogen puilden uit.

‘Laat mij naar boven gaan,’ klaagde ze. ‘Ik móét naar boven!...’

‘Het zou haar dood zijn,’ fluisterde de dokter.

De zieke leek te ijlen van hevige koorts. ‘Het water drukt me, het is hier donker,’ zei ze. ‘Help me naar boven...’

De anderen wilden haar kalmeren.

Doch het kleine larfje stond verbijsterd. Het voelde zich bevangen van een wonderlijke ontroering. Zou hier niet het verhaal van de kikvors waarheid worden?...

Het ging naar de zieke toe, en zei: ‘Kom! Ik zal je naar boven helpen.’

En met zijn kop duwde het de patiënt langs een rietschacht in de hoogte.

De overigen bezagen het met ontzetting. ‘Vermoord haar niet!’ kreten zij.

Het larfje ging voort.

‘Dank je wel,’ kreunde de zieke. ‘O, wat wordt het hier goed! Wat is het licht heerlijk! Het water wijkt, ik wordt vrij...’ Ja, weer voelde het larfje de ellendige vermindering van de waterdruk, doch het wilde daar niet op letten. Het wendde de

ogen af van het felle, priemende licht. En op het ogenblik, dat de zieke larve door de oppervlakte ging, dwarrelde het larfje duizelend neer naar zijn soortgenoten.

‘Je hebt haar gedood!’ snikten die. ‘We hadden haar beneden moeten houden, en fatsoenlijk moeten begraven!’

‘Ze had nog beter kunnen worden,’ zei de dokter kies.

Niemand wilde het larfje nog aanzien.

Doch een halve dag later werd er weer een larve ziek. Zij lag daar, en wilde ook naar boven.

‘Blijf hier!’ smeekten de anderen, en sloten haar op in de schelp. Daarbinnen hoorde men de zieke roepen om hulp.

‘Laat me vrij, ik sterf hier,’ gilte ze.

Dat greep allen zo aan, dat ze hun zin verloren.

Daar kwam het larfje weer, en het hielp ook deze zieke naar boven.

‘Beloof, dat je terugkomt!’ riepen de anderen haar achterna. Ze beloofde het: ‘Ik zweer het, bij alles, wat me lief is. Voor zulke volmaakte wezens, als wij, móét terugkeren mogelijk zijn, ik kòm dus terug. Héús, vertrouw op mij.’

Maar ze kwam niet terug.

En elke dag waren er meer larven, die bleek werden.

‘Ga niet weg,’ kreet een gezonde larve, toen ze haar zuster zag neerzinken. Deze schudde het hoofd. Zij wilde niemand verdriet doen, en beheerste zich.

Maar de koorts beving haar, en bracht haar tot ijlen. En reeds sprak ze dezelfde woorden: ‘Naar boven... naar boven... naar boven.... Geef mij licht... het water is zo zwaar...’ En het larfje bracht allen langs de stengels naar de hoogte. De achterblijvenden schreiden, en het larfje schreide ook. Want telkens zeiden ze: ‘Kom terug, om ons te vertellen, hoe het daar is!’ En elke zieke beloofde het op erewoord - - - maar niemand kwam ooit terug.

‘Zij komt beslist,’ zei er dan één.

‘Ze heeft ons vergeten,’ betoogde een tweede.

De sombersten wierpen tegen: ‘Zij is immers dóód...!’

Menigmaal gingen al meer larven mee, langs de stengels. Zij toonden medelijden, doch waren slechts nieuwsgierig. Het hielp hun niet: na het beierend verkringelen van het water, waarbij het licht hen verblindde, zagen zij niets meer.

Men sprak nog alleen over 'hierboven'. Terwijl het enkelen zo in angst joeg, dat zij niet konden eten, bracht het anderen tot woeste festijnen. Zo gaat dat. -

En op een dag werd het kleine larfje ongesteld. Het viel op zijn rug, de huid deed hem gloeiend pijn, de ogen klopten in z'n hoofd. De hele vijver scheen op zijn borst te drukken.

Het kroop moeizaam overeind.

'Wat heb je?... ' vroegen de anderen. Het zag de angst voor onafwendbare gebeurtenissen op hun gelaat.

'Laat me maar,' zei het larfje.

Eén vroeg bevend: 'Wil je naar boven...?'

'Ja,' zei het larfje hijgend. 'Maar àls ik kan, kom ik terug.' Het had toch zo'n goed hart. 'Ik wil jullie niet zo verdrietig achterlaten,' zei het. 'Ook al kost het me de grootste moeite, - ik kòm terug.'

Het klom langs een leliestengel naar het licht. De druk van het water werd al minder en minder; het larfje voelde zich erdoor verkwikken. Het keek met zijn zieke ogen in het licht, en zelfs dàt vond het heerlijk. Het had een gevoel, of het naar boven werd getrokken. Hoger en hoger ging het, en het water week voor zijn zoekende kop.

'Kom toch terug!' hoorde het achter zich roepen.

'Ik kom beslist,' zei het larfje.

Toen stak het zijn kop door de watergrens heen in een wonderbaarlijke, verkwikkende ijlheid. Het voelde zich een gewichtloos algje, zoals het wel eens beneden in het water had zien zweven.

Het begreep, waarom sommige dingen niet naar de bodem zonken - het wist eensklaps wat vliegen moest zijn...

Toen zat het in de zoele lucht op een waterlelie; en zijn huid knarste open, - het voelde even een kilte, een dunne wiegeling in het lijf. Iets kittelde over zijn rug, en deed daar spieren bewegen, die gonzend achter zijn plotseling verhelderde ogen vonkten: het zag zijn eigen vleugels.

En stil, bijna vroom steeg de nieuwe libel boven de bosvijver, en stond zinderend in de lucht, en verschoot naar een andere plek, en wiekte snel naar gewichtloze hoogten...

Ja, ze waren er allen, van wie zij vroeger afscheid had genomen: schoon gevleugelde, smalle libellen boven het zomerse

water, op de geurende bloemen in het bos, boven smaragden boomtoppen....

Daarna kwam de nieuweling bij de vijver terug.

Maar ze kon niet onder het oppervlak van de vijver komen. Als ze trachtte, erin te springen, was het te zwaar; het droeg haar, het bande haar uit. Want ook boven het water is een hogere macht, die grenzen legt.

De libel zat op een gele iris, en dacht: 'Wat hindert het?... Ik kan niet meer terug - dat konden mijn voorgangers ook niet! Maar zij zullen immers allemaal hier komen - ik behoef alleen maar te wachten!'

Haar trouw werd vanzelf beloond. Zij zag de achtergeblevenen moeizaam kruipend uit het zilveren water stijgen, om in de lucht zichzelf te worden. Zij kwamen allemaal. En als zij eenmaal hun twijfel verlost zagen tot weten, zeiden ze: 'We waren immers maar larven!..'

Dat is gedurende enkele jonge zomerdagen geschied, daar in het heerlijke woud, bij de vijver, heel ver van hier - - of is het wellicht dicht nabij?

Het scheppingsverhaal

Het is gelukkig nog niet zó lang geleden, dat wij het konden vergeten, en daarom weten wij het nog. Maar de man is dood. Wij bedoelen die man, welke helemaal alleen het Scheppingsverhaal in de Bijbel las.

Hij vond het niet mooi en ook niet lelijk, want hij was verbaasd. Daaraan kun je zien, dat het toch wel lang geleden is, want niemand is tegenwoordig nog verbaasd over enig verhaal.

De man bleef wel vier weken verbaasd; dat bleek door de volle maan, die aan de hemel stond, toen hij het verhaal las, en die er weer was, terwijl hij nog altijd erover liep te denken.

Hij praatte er met de dominee over. Die trok zijn toga aan en sprak zo galmend, dat de kalk van het plafond dwerrelde. Het hielp niet. Daarna ging de man naar de pastoor. Deze sloeg een kruis en zei: 'In de naam des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes, amen.' En hij legde het Scheppingsverhaal zo goed mogelijk uit. Maar de man was vreselijk afgeleid door de Vader, de Zoon en de Heilige Geest; hij bleef verbaasd.

Toen ging hij naar de rabijn en vroeg zijn uitleg. De rabijn sprak hem van zinnebeelden en oude zeden, en verbood hem varkensvlees te eten. Dat trof de man, want hij hield niet van varkensvlees.

Hij ging verbijsterd naar huis.

Onderweg vroeg hij nog uitleg aan een politieagent, doch deze beval hem, door te lopen. Zo kwam hij dus thuis. De arme man begreep, dat niemand hem het Scheppingsverhaal zou kunnen uitleggen; en dat hinderde hem meer dan een maagkoliek.

Bij zijn thuiskomst vond hij in de portiek van de voordeur een meneer op zich wachten. Het was een keurige meneer, met een grijs pak en een moderne hoed (dat wist de man, want hij handelde in hoeden, als hij niet te verbaasd was).

‘Mijn naam is Michaël,’ zei de meneer. ‘Ik kom je het Scheppingsverhaal uitleggen.’

‘Kom binnen,’ antwoordde de verbaasde man, want al kan iedereen Michaël heten, je hebt toch altijd kans, dat je met de aartsengel van die naam praat, en dan moet men beleefd blijven.

Hij had maar wat goed gehandeld, want het bleek inderdaad de aartsengel Michaël te zijn: toen hij zijn hoed afzette, zag de man zijn aureool.

Ze gingen elk aan een kant van het vuur zitten, en de man zweeg een hele tijd, want hij vroeg zich af, of hij nu een sigaret kon presenteren of niet. En moest je iemand met een stralenkrans een lucifer geven? -

‘Wat begrijp je eigenlijk niet van het Scheppingsverhaal?’ vroeg de aartsengel Michaël, en zag hem aan met zulke heldere ogen, dat alle verbazing zonk, en de Vader, de Zoon en de Heilige Geest opeens de liefste vrienden leken.

‘Ik verbaas me,’ zei de man, ‘dat God zes dagen nodig had, om de wereld te maken. Waarom deed hij dat niet in één dag? En waarom rustte hij de zevende dag, en waarom moet ik elke zevende dag rusten, als ik in de zes voorgaande alleen maar hoeden heb verkocht, en geen wereld geschapen? En waarom schiep God de wereld niet in één seconde, en wanneer is een boom geschapen: als hij ontspruit of als hij oud is en vergaat?’ De aartsengel hield zijn hoofd vast en zei: ‘Je hebt te weinig klanten, dat is 't! Anders had je geen tijd gehad voor zoveel dwaze gedachten!’

‘Waarom heeft God dan niet wat meer klanten voor me geschapen?’ vroeg de man. En iedereen, die wel eens in de Bijbel heeft gelezen, begrijpt, dat dat brutaal was.

Michaël nam de man bij de hand en zag hem glimlachend aan. ‘Kind,’ zei hij, ‘jij denkt in tijd, en God leeft in eeuwigheid. Dat zijn twee verschillende begrippen. God schiep de mens, en Hij schept hem nog aldoor en Hij zal hem scheppen. Zijn werk droppelt op de steen des tijds, en elke spat in een mens. Maar Adam wordt nog steeds geschapen, en uit zijn ribbe staat Eva op, en in de oneindigheid zweeft de grenssteen van het Paradijs.’

‘O,’ zei de man, en was toen toch weer verbaasd. Zo sprak

immers nooit enige klant tegen hem.

Michaël ging met hem vlak voor het vuur staan, en eensklaps zag de man, dat de vlammen grote vleugels waren, een hemels mengsel van muziek en kleur, waarop alles weg kon zweven. En de vogel van zijn ziel dreef naast Michaël door nevel en zilveren licht.

En ergens weken licht en nevel vanéén tot een wijdte, die klonk als een gouden bel.

‘Hier zie je God de mens maken,’ zei Michaël.

De man keek.

Hij aanschouwde een heel mooi, jong wezen, dat met ijle vingers sterrenlicht en zwarte duisternis en bloesemgeur en pestlucht en steen en goud en bloed door elkaar roerde.

‘Kijk goed,’ zei Michaël. ‘Hier ligt de mens. Zijn voeten heten ‘Vader’ en ‘Moeder’ en zijn hoofd heet ‘Nageslacht’. Want het portret van elke mens is getekend en begrensd in zijn afkomst en zijn daden. En niemand is geschapen, voordat zijn taak is volbracht, tot in het derde geslacht.’

En toen zag de man, dat niet één mens alleen stond. Dat alle mensen als een keten waren, een eindeloze keten, die stroomde van de hemel uit naar de aarde en terug, miljoenen malen - en die toch maar één mens was.

Hij duizelde en kon zichzelf niet meer vinden.

‘Michaël,’ zei hij bevend, ‘ik ben kinderloos; hoe kan ik dan ten einde toe worden geschapen?’

‘Vrees niet, zoon,’ antwoordde Michaël. ‘De een verwekt kinderen, de ander schrijft een gedicht en een derde verkoopt hoeden. Als je ze goed verkoopt, zul je er mensen mee helpen en gelukkig maken. Als je bedriegt, zul je zorg en spijt zaaien. Dat is jouw portret: de vreugde of de spijt tot in haar derde geslacht.’

Toen moest de man tegen de hemel leunen, want hij had diezelfde morgen een slechte hoed verkocht, ver boven de prijs. De aartsengel Michaël echter verschoof het beeld als een plaatje.

‘Hier zie je God een boom scheppen,’ zei hij.

En de man zag datzelfde mooie jonge wezen, met doorschijnende handen en glimlachende ogen een boom scheppen uit een klein, kiemend zaadje. En met de bomen was het al net als

bij de mensen: het beeld van de boom lag van zaad tot zaad, en waar de zwaarste eik vermolmd uit de aarde losliet en neerdonderde, daar voltekende zijn nageslacht het beeld.

‘Wat gaat het snel,’ zuchtte de man.

‘Hier heerst geen tijd,’ antwoordde Michaël.

En intussen groeide boom na boom, en stierf stam na stam. ‘Maar bomen doen geen kwaad,’ zei de man schreiend.

‘Dat komt, omdat zij Gods kennis van zonde en heiligheid niet bezitten, en dus niet naar Zijn beeld worden gemaakt,’ antwoordde Michaël hem.

En voor het eerst beseftte de man, dat het geen eer is voor de mens, naar het beeld van God te zijn geschapen, doch een verplichting.

‘En wanneer is het nu Gods zevende dag, dat Hij kan rusten?’ vroeg de man nog.

‘Ach kind,’ zei de aartsengel Michaël zacht, ‘ik kan je het ware beeld van God niet tonen, want dat is te groot. Hij schept alles tegelijk, de wereld bloeit aan zijn handen als de bloesem aan de vruchtbaarste amandelboom. De zevende dag is aan hem, als de zes andere: doorlopend. Maar jij, mens, als je je wereld hebt geschapen en je hebt zes dagen van je leven volbracht, rust dan de zevende dag, omdat God die heeft gezegend.’

Daarna waren ze weer in de kamer, bij het vuur.

Dat was uit. De ruiten waren stuk, de gordijnen hingen vergaan op de grond.

‘Hoe lang zijn we weg geweest?’ vroeg de man. Hij voelde zich verschrikkelijk moe.

‘Honderd jaar,’ antwoordde Michaël hem.

De man schrok, en keerde zich om naar de spiegel. Door stof en vervaald glas zag hij een héél oud mannetje, met dun grijs haar en een verkreukeld gezicht.

‘Dan zal ik wel gauw sterven,’ mompelde hij peinzend.

‘Ja, ik wou je eigenlijk maar weer meenemen,’ stelde Michaël voor. ‘Lijkt je dat niet het beste?’

Maar de man dacht aan het bedrog, dat hij had gepleegd. ‘Laat me nog één hoed verkopen,’ smeekte hij. ‘Ik heb vanmorgen - ach nee, dat is al honderd jaar geleden - - toen was er iemand in mijn winkel, die ik een slechte hoed heb

verkocht voor een hoge prijs...'

'Maak je geen zorg,' zei de aartsengel Michaël, 'dat was ik. En toen je me die gemene hoed zo duur aanpreef, zag ik in, dat je het Scheppingsverhaal inderdaad nog niet begreep.'

En dat was dat.

Maar laat ons goed in het oog houden, dat niet iedereen zijn waren verkoopt aan een aartsengel, en dat ons beeld getekend zal zijn, op de jongste dag. -

Als iedereen gelijk heeft

Daar was eens een straatarme visser in Urgan, die alvorens uit te varen, de tempel bezocht. Daar stond hij lang voor het beeld van de Allerhoogste, en bad.

‘God,’ zei hij, ‘geef mij veel geluk. Spaar Baler, mijn vrouw, en maak haar minder kribbig! En spaar Hemgar, mijn zoontje, zodat hij later met mij de netten zal kunnen uitwerpen! Spaar Genggè mijn dochtertje, en behoed haar voor ontijdige alwetendheid! Spaar mij, doe mij veel vis vangen en in goede gezondheid met de mijnen samenkomen na mijn thuiskomst!’ Toen hij zweeg, hoorde de visser geritsel achter zich. Daar stond de opperste priester.

‘Njobai, zoon van Omboh,’ sprak de priester, ‘bid niet zo veel en zo onnozel. God is geen beslagpan, waarin men gebeden en vertrouwen stort om er verheugenis uit op te scheppen! God is de geest, die in elke regendroppeel ter aarde daalt, die in alle bloemstengels uit de bodem stijgt, en met alle zoete geuren hemel en aarde samenknoot vlak onder je neus. God is een wonder, zijn handen zijn wonderen en alle daden van zijn leden zijn wonderen.’

Na deze woorden schreed de opperste priester statig weg.

‘Wat helpt mij dat,’ dacht de visser. ‘Als God een wonder is, en alle dingen van zijn hand wonder zijn, dan moet ik juist bidden, want dan heb ik veel te verwachten!’

En hij herhaalde voor alle zekerheid nog eens zijn gebed. En hij voegde erbij: ‘God, die opperste priester kan het wel goed met u menen, en zelfs met mij; maar ongelijk heeft hij! Want eerbied is de koelte van de nacht, maar liefde de warmte van een arm!’

Daarna ging hij voldaan naar de haven.

Daar stonden Baler en Hemgar en Genggè. Zij hielpen hem de netten in het bootje stapelen, en gaven hem wijn mee, en ongezuurd brood.

‘God behoede je, Njobai,’ zei Baler, ‘ik bid dat wij allen weer gezond rondom dezelfde maaltijd mogen zitten!’

Njobai knikte en lachte tegen haar. ‘Dat zullen wij!’ zei hij. En hij kuste vrouw en zoon en dochter, en voer af.

De stroom trok zijn scheepje snel van de rede, alsof het getuigd was met dolfijnen. De golven zongen liefdesliederen en streelden de boorden met witte handen.

Njobai zat tussen zijn netten, en mat land en water tegen elkander. Hij droomde van vrolijke zaken, en floot het liedje van Semyramis - dat was een schone vrouw geweest, die woeste zaligheden had gepleegd.

Hij floot en droomde heel lang. De golven zongen en streelden zijn boot, terwijl daarboven de dag omhelsd werd door de nacht, en zich glimlachend liet overwinnen.

Geen mens zal ooit weten, wat Njobai bezielde of verlamde - hij zat daar maar, en dreef met zijn bootje de droom binnen, waar alle poorten zonlicht zijn, en alle woningen vriendschap. De onzichtbare dolfijnen trokken het bootje voort langs vele wateren, naar het midden der zee.

En daar, waar geen land meer op de einder wilde groeien, - waar de horizon één rechte lijn van blauw water was, en de mens even verlaten ligt als een levende palm in een woestijn van duizend dagen afstand - daar trok de hemel zich samen in duistere wolken. Daar fronste het firmament tot sterrenloos zwart.

Een windstoot voer door de golven, en deed hen oprijzen als de bladen van een lotus.

Toen ontwaakte Njobai; zijn bootje dobberde wendend en kerend tussen het schuim. De visser besepte dat hij een vlieg in de hand van zijn Schepper was - en dat die hand zich elk ogenblik kon sluiten.

Hij dacht aan de opperste priester; aan de tempel; aan zijn vrouw en kinderen. Ach, op zo'n ogenblik beklimmen onze gedachten immers vele trappen tegelijk, om in alle afgronden te schouwen! -

De visser blikte op zijn netten, en dacht: ‘Als ik ze hier eens uitwierp?’ want hij had zijn vertrouwen niet vergeten, en redeneerde: ‘Als ik nu iets waag, heb ik de kans van een grote vangst! Moet ik sterven, dan gaan de netten toch ver-

loren!’ En hij stond overeind in het kolkende bootje, en sloeg zijn armen om de netten heen.

En juist op dat moment werden zijn ogen getrokken door toch nog een verhevenheid boven de wateren.

Een rots verrees dicht bij hem.

Daarop zat een oude, oude man.

Njobai maakte van zijn ganse lichaam één oog, en keek.

De man op de rots was zó oud, dat hij het grijs-zijn vergeten leek te hebben. Zijn baard was als dun wier, zijn schedel was begroeid met schone gedachten en zijn ogen zagen alleen de werkelijkheid achter de dood.

Onbewogen zat hij in de storm, die zelfs zijn ijle baard niet beroerde.

Njobai dacht: ‘Deze moet de geest van de zee zijn. Ik zal hem aanroepen.’ En hij riep, zo luid als zijn menselijke stem hem toestond: ‘Oude geest van de zee! Gij, die daar in zilveren nevel aan de rotsen bloeit!... Help mij, dat ik niet ten onder ga!’

De wind schoor alle geluid af, en het leek de visser een kort moment, dat zijn roep de wonderlijke geest-man op de zwellende rots niet bereikt kon hebben.

Doch langzaam, heel langzaam kwam er beweeg in diens ogen. Zij leken terug te keren uit de starende verte, die hun blik had gespannen. Zij gingen langs het zwerk, langs de bruisende zee, naar het scheepje met de man.

En een stem als een verre klaroen fluisterde aan Njobai's oor: ‘Offer het meest waardevolle wat je hebt!’

De visser keek naar de man op de rots, en dacht na.

Zijn leven was het meest waardevolle, dacht hij. Maar als hij dat offerde, was zijn ganse bede niet meer nodig.

En nogmaals luid roepend, vroeg hij: ‘Oude geest van de zee! Gij, wiens baard door storm en tijd onberoerd blijft!..., moet ik dan mijn leven geven?..!’

De gestalte op de rots blikte naar hem neer.

‘Is het leven het meest waardevolle, wat je hebt te geven, visser?’ vroeg de klaroen-stem zacht. ‘Je wilde je aards bestaan toch redden, Njobai?..’

Zijn woorden maakten de man in de boot beschaamd, terwijl hij zelf niet kon vaststellen, waarom. Hij besefte echter, dat de

angst voor verdrinking van hem afliet, zo lang hij sprak met die vreemde daarboven.

‘Ik heb niets anders van waarde,’ riep hij weer in de storm. En ditmaal merkte hij, hoe de wind zijn woorden meenam, en ze schallend tegen de eenzaamheid wierp.

‘Als ik je op het land zou vragen, mij het kostbaarste uit je schuit te geven, zou je mij dan je leven schenken?’ vroeg hem de grijsaard. ‘Denk na, dromer!’

Njobai zat op zijn hurken in de draaiende boot, en hield zich met beide handen aan de boorden vast.

‘Mijn leven niet,’ peinsde hij, ‘en mijn boot dus niet!...’ Zijn netten dan?...

- Maar zonder zijn netten kon hij geen brood meer verdienen. Wat moest hij zonder netten aanvangen?!..

Dit besef schonk hem echter de overtuiging, dat de netten het kostbaarste waren. Hij vroeg niet meer.

Moeizaam ging hij weer overeind staan, en met beide armen omgreep hij de waardevolle netten. ‘Wat is het vreemd, deze te offeren,’ dacht hij. ‘Straks zou ik ze in het sop hebben geworpen omdat ik er niets mee had te verliezen. En nu ik weet, dat ik het leven mag behouden, wordt de verspilling een offer van betekenis...’

Hij wierp de netten in het kolkende, grillige water.

Zij zonken voor zijn betraande ogen weg als steen. Want ja - hij schreide, nu hij eraan dacht, hoe trouw en toegewijd Baler deze netten had geknoopt en geboet en getaand....

Het was, alsof hij haar liefde overboord zette. -

Doch vóór hij zijn tranen had kunnen afwissen, zwol op de plaats van zijn offer een groene rand uit de golven, en daarachter ontrolde zich een vlakke strook als bevroren water - ja, ach - de zee ging tot zwijgen. Stilte streek als een zegenende hand over de golven....

Njobai's bootje schommelde tegen een begroeid boord - hij kon zo maar aan land stappen.

Daar stond hij, met zwaaiende benen.

Het land voor zijn ogen was schoon en bloeiend. Groene bergen en purperen dalen, bloesem en vruchthout en vogelzang. Het fonkelde in wisselende kleuren langs zijn blikken. En achter roze-en-geel bloeiende hagen vernam Njobai, hoe

een vrouwenstem het liedje van Semyramis zong....

Hij liep daarheen.

Hij kon zijn ogen nog minder geloven dan zijn oren, toen hij daar zijn vrouw Baler aanschouwde, met het zoontje Hemgar en het meisje Genggè....

Zijn hart sprong hoog op in zijn borst, van vreugde. ‘Lieve Baler!’ kreet Njobai.

Haar blik was teder als in hun eerste dagen, en uit haar stem klonk geen bitsheid, toen ze sprak: ‘Waar ben je toch zo lang geweest, Njobai?’

Hij wist daarop geen antwoord, maar vroeg: ‘Hoe komen jullie hier?...’

‘Dit is toch het eiland van het laatste offer,’ zei zijn vrouw.

‘We zijn lang geleden alle drie gestorven, en wachtten op jou...’

Njobai stond sprakeloos. Hij dacht aan zijn gebed in de tempel, aan de opperste priester, aan zijn uitvaart op de grote zee, aan de oude man op de rots - - aan het offer van zijn netten....

Eensklaps leken alle dwaze daden en kleine gebeurtenissen samen te passen in een weefsel van schone voleinding....

Hij wendde zich af, en ging terug naar de zeekant. Daar zat de oude man nog altijd op zijn rots uit te kijken over alle verten. Zijn baard was een waas van ijl goud, en zijn ogen blonken als de dageraad.

Njobai zonk op zijn knieën, en strekte de handen naar de figuur.

‘Hoe kan ik u danken?’ vroeg hij. En de stilte gaf wonderlijke vleugelen aan zijn woorden. ‘Mijn offer was zo klein!....’

Daar wendde de stokoude man zijn hoofd, en doorschitterde de visser met zijn blik.

‘Het was toch van waarde, toen je het bracht?’ zei zijn machtige stem. ‘Daarna was het niet meer nodig. De mens bouwt de eigen bruggen en landen met zijn offer. En de vrucht overtreft altijd het zaad.’

Njobai hoorde, hoe zijn vrouw en kinderen zongen achter de bloesemhaag. Hij legde zijn hoofd tegen de purperen grond. Hij doorzag in hevige ontroering, dat de opperste priester èn

hij-zelf beiden gelijk hadden gehad - dat er Eén is, in wie alle losse bladen een bloem vormen.

‘Gij zijt de geest, die in elke regendropel ter aarde daalt, die in alle bloesemstengels uit de bodem stijgt, en met alle zoete geuren hemel en aarde samenknoot,’ zei hij fluisterend.

En voor het eerst hoorde hij, dat het liedje van Semyramis een hymne van aanbidding was. -

De zilveren spiegel

U weet natuurlijk niets van de aller-eerste republiek, Maramenas, die in het begin van onze jaartelling werd uitgeroepen, enigermate westelijk van het Midden-Oosten. Het is een cultureel-hoogstaande historie, laat mij haar dus vertellen.

Maramenas, moet u dan weten, was oorspronkelijk een pangrijk. Zoals u bekend zal zijn, was het hoogste op aarde een Pang in die halfgrijze oudheid; daarop volgde een Tsaar, dan een Keizer, vervolgens een Koning enzovoort naar beneden. Het is eigenaardig in onze wereld die alles doet devalueren, dat juist deze rangen blijken te supervalueren - zodat de pangs en tsaars al zijn uitgestorven, en de keizers schaars worden.

Misschien was een Pang toen alleen maar super, omdat hij inderdaad boven de massa uitstak; terwijl in onze o ver-verlichte tijd iedereen super is (om zo te zeggen dus een proletariaat van pangs en tsaars), zodat deze functie haar opvoedkundige waarde heeft verloren, en daarmee de animo van bepaalde klassen. Ach, dat is allemaal erg ingewikkeld.

Maramenas nu, werd geregeerd door een Pang.

Het spijt mij, hieraan direct te moeten toevoegen, dat hij een domme man was. Hij regeerde wel aardig, en wist ook wel een en ander van politiek. Maar zijn oordeel over anderen werd voornamelijk gebaseerd op het uiterlijk: de Pang van Maramenas hield van mooie mannen en héél knappe vrouwtjes. En omdat hij de P.v.M. was, meende hij alles hardop te mogen zeggen.

Nu hadden de Denkers van de Halve Kamer hem al eens zachtaardig erop gewezen, dat men niet mag lachen om een rode neus, als de rest van een man verstandig is, en goed voor zijn functie.

Ja, in de Dubbele Kamer zat zelfs een Denker voor ontwikkeling en Financiën (wat mekaar werkelijk niet uitsluit), die de Pang tamelijk vriendelijk op eigen tekortkomingen had gewezen. Maar ja, hij hing een nieuwe Godsdienst aan, die de mees ten weinig flatterend vonden: hij was christen. Dat scheen standjes en zachtmoedig verdriet over eigen innerlijk mee te brengen, wat vanzelfsprekend het uiterlijk niet ten goede komt. En in een rijk, waar de Pang regeerde, was het uiterlijk van groot belang.

Als de Pang werd uitgedragen in zijn gestoelte van goud met op de vier hoeken de Robijnen der Verzwegen Geheimen van zijn voorvader Pang Archibaldiaan I-VI, en getorst door vier edelen met een stamboom van minstens vijf eeuwen, - als het gemene volk de stoet om de straathoeken zag komen deinen, omstraald van juwelenflonkering en flitsend gepolijst goud - dan kregen alle mensen automatisch een soort zwakte in de knieën, die hen tot nederiger houding bracht, terwijl ze fluisterden: ‘Alle Goden, geef ons een lief gezicht en schone leden, opdat wij de ogen des Pangs mogen verblijden!... Gezegend tot in het twaalfde geslacht zij de Pang, de Goedaardige, aan wiens vingertoppen weldaad en vreugde bloeien!...’ (dan was hij zeer nabij), ‘Gegroet, allerhoogste top van de Goden-heuvel, Hemelse spruit van de enige Boom vol Hemelse schaduw!... Ach, hoe verlegen buigen papavers en violieren het hoofd, wanneer zij uw heerlijk gelaat ontmoeten!’ (dan werd hij langs gedragen), ‘De Hemel regene bloesembladeren en wierook in uw spoor, en verkwikke de aarde, gelijk uw voetstap!...’ (dan was hij voorbij).

Maar ieder had dwars door het eigen gebed vernomen, hoe de Pang met welluidende stem zei: ‘Vreselijke godin van de Onderwereld! Wat een smoel heeft dat mens, dat daar de weg verspert met haar voorbarige kniel-zucht!’ Of men had hem duidelijk horen zeggen: ‘Wie zou toch dit monsterachtige volk aan te korte neuzen hebben geholpen?!’ En menigeen had zijn weklacht moeten slikken: ‘Als ik weer word langsgedragen, moeten allen het gelaat ter aarde buigen! En dan nog zal ik de ogen moeten sluiten, om hun schaduwen niet als een marteling te ondergaan! Kijk toch, wat een ellendig mager mannetje, je kunt niet zien, wat zijn

benen zijn, en wat zijn vingers!’ Zo ging dat.

De Pang regeerde fier en vast, door de ijdelheid van zijn arme onderdanen te striemen met de gesel van zijn te luide stem. En naast hem schreden de Denkers van de Halve Kamer, en zwegen verpletterd. Of daar liep de Denker voor Ontwikkeling en Financiën, lispelend: ‘De stilte is een nòg schoner deugd dan de liefde voor het schone! God, geef deze welmenende Pang uw eigen zachtmoedigheid! Open zijn ogen voor het eigene, dat de bloemen slechts in hun eindstadium evenaart: dorre bladeren en te weinig vruchtbaarheid.’

En dat was dat dan, en het ergerde de Pang onzegbaar.

‘Ik ben de Pang!’ placht hij te zeggen (wat iedereen al wist), ‘en ik wens schoonheid om mij heen te zien!’

Nu zult u natuurlijk denken, dat hij zelf een beeldschone vent was. Maar ach, lieve lezer - dat viel echt tegen, hoor! En dit was juist de reden, dat zowel de Denkers van de Halve Kamer als de Denkers van de Dubbele Kamer zich pijnlijk getroffen voelden. Er moest iets gebeuren, dat begreep zelfs de Pang, al dacht hij dan dat er alleen een paar mooie vrouwen langs het venster moesten lopen. Zo gemakkelijk is het leven echter nooit geweest.

De Halve Denkers en de Dubbele Denkers peinsden hele nachten en halve dagen - zij moesten toch ook tijd voor het regeren overhouden - en wisten geen uitweg.

‘Goden, wat kijkt dat scharminkel zwart!’ hoorde men de Pang in zijn troonkamertje voor zich heen bulderen. ‘Ik wil zo'n monster niet langer op straat zien - zijn neus steekt me in m'n dromen! Ik word razend van z'n boetebek!’

En wie uitkeek, aanschouwde toch alleen maar een bedelmonnik, die het heil voor de wereld afbad.

Of des Pangs stem schreeuwde getergd uit een paarlemoeren raamluik: ‘Als dàt een vrouw is, mogen de Oppersten nog wel eens terug gaan naar hun kleuterklas, om de eerste beginselen van het scheppen te oefenen! Kijk eens, hoe al dat spek bibbert! En wat een voeten! En een gezicht, of er iemand op is gaan zitten! Nee, ik lach niet, vreselijker!’

In de Kamers zaten de Denkers te peinzden als gekken, en één sprak eindelijk de historische woorden: ‘Eerwaardige Knik-

kers en Schudders, dit is niet panglijk!’

Het leek hen wakker te maken. Verschrikkelijk - de revolutie stond op in hun harten, en zij beseften het niet.

De Denker voor Ontwikkeling en Financiën murmelde nog, dat de Pang geen innerlijke liefde voelde voor medeschepselen, en dat hij zijn vijanden moest liefhebben. Maar de voorbijgegane vrouw was des Pangs vijand niet, dus was deze opmerking weinig ter zake.

Dan verhief zich een van de Halve Denkers, die vroeger een Dubbele Denker was geweest, voor Verwarming, Licht en Intieme Voorlichting. Hij sprak: ‘Ik heb een droom gehad, deze afgelopen nacht. En dromen, torenhooggeachte Knickers en Schudders, is beter dan denken. Ik droomde, dat aan het eind van de Regerings-zaal een spiegel werd gemaakt. Deze spiegel bestond uit een gepolijst zilveren vlak, in een rand van groene edelstenen. En deze spiegel bracht geluk aan het land.’ De Kamers wisten niet, wat zij hoorden. Het denken stond waarlijk even stop; en misschien was het nog niet weer op toeren, toen met algemene stemmen werd besloten, de Pang een ontwerp van een Spiegel der Vrijheid voor te leggen: een zilveren plaat in een lijst van groene edelstenen.

Moet ik u vervelen met te vertellen, hoe tachtig Denkers zich belastten met de overreiking van het ontwerp, onder het gemeenschappelijk murmelen van heilbeden? Moet ik u verraden dat de Pang hen met spiegel en al wegwuidde, omdat hij meende, een mooi meisje bij de paleismuur te ontwaren?... Hij vond alles goed. Dat is het enige, wat wij moeten weten. Edelsmeden namen maten op, en rekenden met kosmische getallen - want een zilveren spiegel in een omlijsting van groene edelstenen kost iets meer dan een ijsje van tien. Maar ja, de Pang hield van mooi, en dat was een puike verklaring. Hoe nu de plaatsing van die spiegel zo heimelijk kon geschieden dat de Pang er niets van wist - of is hij te onverschillig geweest...? Tja, hoe de Pang op een rare dag in de Kamers der Denkers verzeild kon geraken, en niemand hem zelfs dáár zeide, dat achter de deur, in de Regeringszaal een prachtige Spiegel der Vrijheid was gewrocht - en dat niemand er het nut van inzag, nu hij daar was (zo gaat het

een heel enkele keer met regeringsbesluiten...), dit alles blijft een raadsel in de historie. Misschien was het heilige uur der wijding nog niet afgeroepen.

Een feit is, dat de Pang op statige benen de Kamers doorschreed. Hij keek niet op of om, want alle Denkers waren door hun bezigheid lelijk geworden.

Als door het lot getrokken ging de Pang naar de deur van de Regeringszaal, nagestaard door Denkers van links en Denkers van rechts....

Hij legde een vet handje met negen ringen op de klink, en opende de deur. Hij deed één stap naar binnen, en stond toen stil als een stier voor twintig toréros. -

Snerpend sireende zijn stem langs de wijze hoofden: ‘Neem dat kwabbige misbaksel weg! Die overspannen doedelzak! Kijk toch eens, Goden! Wat een kikker-ogen! En wie - - wíé heeft énige sterveling toestemming durven te geven, deze stomme runderrollade net zo aan te kleden als mijn Panglijke Majesteitse Schittering?..!’

Het eerste ogenblik durfde niemand hem te zeggen, dat hij alleen maar voor een volmaakt gepolijste zilveren spiegel stond, die zijn eigen beeld weerkaatste. De stilte na zijn woorden was als de dood na een schot.

Toen stond de oudste Halve Denker op. En met diep ontroerde stem zei hij: ‘Alleen de spiegel kan de poort der vrijheid zijn! En wie onbelemmerd langs hem gaat, is vrij.

Vrij, degeen die in het eigen beeld reden vindt, te zwijgen over anderen. Vrij, de mens die zijn les leert uit de diepte van het eigen hart, uit de hevigheid van eigen leed, uit de feilen van eigen aanschijn! En vrij zal het land zijn, waarvan de regent zichzelf kent!’

Die dag werd de republiek van Maramenas uitgeroepen.

De Pang ging naar de rand van de woestijn om zich te schamen. Dat was toen gebruikelijk. Wij weten niet, of hij er ooit mee is klaar gekomen.

‘Als hij maar christen was geweest,’ zuchtte de Denker voor Ontwikkeling en Financiën, ‘dan zou hij nóóit hard over anderen hebben geoordeeld!...’

En dat hij daarin gelijk had, hebben de eeuwen ons al lang aangetoond.

Het land Verte

Tot de gronden, die tezamen het Paradijs vormden, behoorde ook het land Verte, dat God schiep na de zevende dag. Hij was toen uitgerust. Hij had tijd gehad om na te denken en alle schepping te overzien. Hij zat neer en mengde engelenzang en de geur van kamperfoelie en tederheid van strelende handen (want hij zag twee mensenkinderen elkaar ontdekken als geschenk voor hun eerste volwassen dag) en de glimlach van het hert - want ja, dat glimlachte toen nog. En God mengde en mengde - het was een wolkig-milde kluit in zijn handen en hij maakte er land van, en boomjes met bloesem, en beken vol koel water, en gras - veel dik gras met geweldig veel bloeisel erin. Het rook zo lekker, dat een kleine engel het hoofd opstak en zich over Gods schouder boog.

‘Wat maak je nou?!’ vroeg hij.

En God antwoordde: ‘Ik maak het land Verte.’

‘Verte?!’ herhaalde de kleine engel, ‘wat een gekke naam!’

Dat mocht toen nog. ‘Was het Paradijs niet groot genoeg?’ vroeg hij verder.

God duwde met zijn duim nog een vallei in de vlakte, en vulde die met paarse viooltjes en kleine witte lelietjes, die aan ranke takjes onder elkaar hingen. ‘Het Paradijs is niet volledig zonder het land Verte,’ legde hij uit. ‘Want in dit nieuwe gebied zal altijd iedereen alles terugvinden.’

‘Het is wel vreselijk lang maar niet erg breed,’ zei het engeltje verbaasd. ‘Het lijkt wel een draad!...’

‘Het is de draad, waarmee alles gebonden zal zijn,’ gaf God toe; en hij strekte zijn hand uit boven het nieuwe land en zegende het. En direct kwamen de leeuwerikken en de duiven en de herten, maar ook de vosjes en de tijgers en de slangen, en ze vroegen: ‘Wat is dit?’

‘Het land Verte,’ verklaarde het engeltje gewichtig. ‘Een soort spiegelland, waar iedereen alles altijd terugvindt.’

‘Terugvinden? Wat is dat?’ vroeg een haas. Doch zijn wijfje dook op achter een koolstruik, en riep: ‘Ben je daar?!’ en toen begreep iedereen, wat terugvinden was, want de haas dacht aan geen vraag of antwoord meer.

Ja, het was wonderlijk: het land Verte vlocht zich door het ganse Paradijs. Het was er een deel van, het was eigenlijk opeens overal - en geen wezen hoefde nog te zoeken naar wat hij het allerliefste zag. En de schepselen waren nòg gelukkiger.

Maar ach, weet u - wij doorgronden ons geluk niet als we geen verschil kennen. En nu de ogenblikken van eenzaamheid waren weggenomen, zodat het weerzien voortdurend was, raakten alle dieren daaraan gewend. Hun betoverde voetstap werd gewoonte, hun glimlach bleef als zij sliepen, hun blijde stemmen streelden wellicht zelfs God op den duur niet meer. De gelukzaligheid was zo onophoudelijk algemeen, dat niemand het meer besepte.

God dacht daar lang over na. Hij begreep, dat er tegenstelling moest zijn om het loflied klank te geven. Hij maakte toen de nacht, om de schepselen onderscheid te leren. Zij zagen de duisternis en dachten dat ze de ogen al hadden gesloten - maar ze misten mekander niet, want door duisternis en droom vlocht zich het land Verte en allen waren tezamen. Maar ze prezen de zon de volgende ochtend; en God wist dat er verschil moest zijn.

En zonder dat hij het besepte, maakte zich deze wetenschap uit hem los, en zij werd een wezen vol verstand - maar Gods hart was daar niet bij. Het wezen dacht: ‘Duisternis en licht?... Dan ook dorst naast de koele zee - honger onder de vruchtboom - pijn in de lust - angst in de vreugde - angst, ANGST!...’ en het overwoog dit alles.

Het verstand was echter te hard; het kon de trappen van stijgend inzicht niet meer dulden - dat leek allemaal te mild en te klein. Bliksemsnel steeg het verstand met zijn denken tot in de hoogste top van consequentie; en het ging tot de twee mensen, de man en de vrouw; en noodde hen, van de appel te proeven. Want dan zou alles, wat het verstand juist achtte, er zijn.

Ja, u en ik weten, wat er is gebeurd. De mensen aten van de

appel en zij werden volgegoten van begripsvermogen, dat zij tevoren niet hadden gekend. Doch zij hadden het grote inzicht van de liefde niet - ze raakten verward in hun beschouwen - ze verdoolden erin, en werden bang voor hun eigen Schepper. Ze verloren hun grootheid, ze werden kleine, domme mensjes met verstand; maar zonder de onmerkbare band van liefde voor God, die tot dan toe alles zo doorzichtig en goed had gemaakt - kijk, daar had je dus dat verschil, dat het boze wezen had nodig geacht!

God, die het kwaad onderkende en herkende als van zichzelf geboren, was nog altijd groter. Hij bezat immers naast alle inzichten nog de goedheid en de liefde. Hij wist met oneindige tederheid, dat een wezen, uit hem en door hem heen vervlochten net als het land Verte, het tegenovergestelde had gedaan van Verte: het had verdeeldheid en verlies gebracht zonder hervinden. Reeds beet de vos het konijn, en de leeuw had bloed geproefd van een kalf, terwijl het wilde spelen. Er was iets gebeurd, waardoor allen schrokken van Gods grootheid, en hem niet meer herkenden. En God peinsde: 'Zij moesten eerst de nacht leren kennen in volle lengte, vóór zij de dag herkenden. Dat moet nu dus weer geschieden. Zij moeten de nacht des levens ondergaan om de dag des Hemels te leren zien.' Hij ontbond de schepselen van het Paradijs en dreef hen de nacht in van het aardse leven. Hij gaf hun als herinnering het land Verte mee, dat zich om de horizon nestelde. Het bleef ongrijpbaar, want het mocht alleen roepen en lokken tot hervinden.

Kijk naar het land Verte, lieve vrienden, en zie hoe zelfs wegkanten en spoorrails en zeeën elkaar daar ontmoeten. Ach, wat verlangen wij soms naar Verte!... Maar wij kunnen nog niet naderen. Pas als het land Verte zich laat grijpen - als in uw handen railsen en stromen zich laten samenknopen - dan zult u het Paradijs terugzien en de gelukzaligheid herkennen. Maar dat duurt nog even, want onze nacht is nog niet ten einde - wij dromen nog.

Gekastijde Olympos

Nu er enige tijd overheen is gegaan, meen ik het recht te hebben, te spreken over dat wònderlijke geval met Tinus van der Op. Weliswaar heeft hij mij geen toestemming verleend; maar hij heeft het me toen zo-maar verteld in een lunchroom. En het is toch niet èrg, iets in het licht te stellen, dat achteraf alleen maar raar is?

Zoals wij allen Tinus hebben gekend, ongeveer een jaar geleden - zo wil en moet ik hem even in uw herinnering terugbrengen. Een nederig mens; met een verregende dophoed, een hangsnor en een gekregen jas: Hij heeft toch zo'n goed hart, die Tinus! Daarom had hij wellicht altijd een holle beurs. Als hij iemand een kwartje leende, bleek die man een oplichter te zijn. Wanneer Tinus in de tram zijn plaats aan een dame afstond, nam zij hem dat bijzonder kwalijk, omdat hij erbij had gegrinnikt. Hij kon geen onbekende de weg wijzen zonder van de recherche op zijn nek te krijgen: de onbekende was een politiek misdadiger met een tijdbom.

In één woord: Tinus was het mannetje van de lach-film.

Maar dat kon je ook weer niet verder brengen dan je gedachten want hij had een zeer zorgvuldig klassieke opvoeding genoten.

Nu ja, wie Petronius leest, is daarom nog geen Petronius.

Wij hebben altijd gedacht, dat dit alles niet tot Tinus was doorgedrongen. Hij sukkelde langs een galerij van meesterlijk geschoten bokken. Zijn bestaan was een museum van flaters en mislagen. En eeuwig die hangsnor, welke een huilerige grinnik leek te verbergen.

Enfin - Tinus van der Op ging altijd met lijn 13 naar huis, van het kantoor waar hij werkte. 'Natuurlijk,' zeiden wij. Er was onder de vrienden ergernis over deze on-ontkoombaarheid.

‘Hij kon net zo goed eens met lijn 5 gaan,’ bromde Karel soms.

Tinus ging met lijn 13. Altijd op dezelfde tijd, steeds van hetzelfde punt. Ik geloof niet, dat ik hem ooit als vriend beschouwd heb. Hij was een meubel. En als zodanig niet eens praktisch of mooi.

Wat hebben we ooit bevroed van de gistingen in zijn ziel? Wij meenden immers, dat hij geen ziel h d!

Hij sjokte door stilte en lawijt met die monsterachtige dophoed, welke nog niet eens wilde afwaaien.

Kan het Noodlot - nee, laat mij een ander woord zoeken - kan het Leven een mens dan zo'n strik spannen, zo'n fuik aanleggen, waarin hij sloffend van pure dooie dagelijksheid de bocht omloopt, en eensklaps verandert? Schuilt er in de meest kleurlozen onder ons een rups, die zich tot vlinder weet te verpoppen?...

Op een avond werd het laat. Tinus was niet kl  r om kwart over vijf. Hij was   k niet gereed om kwart voor zes. Zijn taak leek die dag als deeg met teveel gist: er was aldoor meer.

Tinus werd daar niet heet of koud van. Lijn 13 had al zevenmaal zonder hem gereden. De toren van Sinte Catharina sloeg zes, speelde kwart over, tjingelde half. Tinus was bezig.

Laat mij niet langer praten: hij trok om kwart over elf die avond de deur van het kantoor achter zich dicht.

Hij zuchtte niet eens. Hij had weinig honger. Het motregende; de straten waren verlaten. Voor zijn neus reed lijn 13 weg. Er kon nog veel meer bij. Stil stond Tinus aan de halte, en wachtte. Hij besloot toen, naar hij me later vertelde, desnoods maar lijn 5 te nemen. Wie zulke zielelevens begrijpt, zal bij dit besluit beseffen, dat hij toch overstuur was door het late uur.

Toen hoorde Tinus achter zich een stille schrede.

Waarom draaide hij zich om?...

Had hij het lichte kokette dames-stapje onderkend, - stak er een gekke wuftheid in zijn droge hart, of had hij alleen maar jeuk aan zijn nieuwsgierigheid?...

In het wachthuisje van lijn 5 en lijn 13 stond een jonge vrouw. Een h  l m  i vrouwtje. Dat zag Tinus; hoewel het donker

mottig weer was, en de lantaarn verderop stond.

Hij meende het mevrouwetje te herkennen, en nam zijn hoed af. 'Lijn 13 is voorbij,' zei hij.

Haar stem was muziek en voorjaars-koel te over zijn hart. 'Dat weet ik,' antwoordde ze betekenisvol.

Tinus tastte fladderig zijn gedachten af, wat er voorts te zeggen overbleef. 'Nu komt lijn 5 nog,' zei hij.

'Er komt altijd nog iets,' beaamde zij. Alsof ze een sybille was.

Ze had met kennershand in de snaren van zijn hart gegrepen. Waarschijnlijk zijn onze zielelevens toch allemaal van dezelfde koekplank, gelijke strepen en eendere voorstelling; alleen door het bakken wat vergleden en ver-individueeld tot lelijk en mooi, tot sym en anti.

'Ik meen u te kennen,' zei Tinus van der Op.

'Dat menen de meesten,' fluister-zong de dame in het wachthokje van lijn 13. Zij lachte zo parelend, dat hij meende, haar te horen zingen. Het sloeg een uitbundige vrolijkheid in hem los. Hij schaterde lichtelijk afgeremd - er mochten eens mensen in de buurt komen.

'Mijn naam is Van der Op,' stelde hij zich voor.

Volgens Karel, later, had hij dat niet hoeven te zeggen. Met zo'n naam mag je gerust verstek laten gaan, als het op voorstellen aankomt. En het kwam helemaal niet op voorstellen aan.

'Dat weet ik,' lach-zuchtte het lieve wezen. Tinus begreep zelf niet, hoe hij haar zo duidelijk kon zien, want op het punt van verlichting, huldigde de trammaatschappij andere idealen dan de zedenpolitie. 'Ik ken u wel, meneer Van der Op,' lispelde zij. 'Ik ben Fortuna...'

Terwijl hij lachte: 'Hahahahahahahahaha!...' hoorde hij zelf, hoe dwaas zijn gebrul rijmde op haar naam. -

En eensklaps stak er een vuurpijl op boven zijn gedachten. Hij overzag hoe hij zichzelf onder haar hitsende leiding stond uit te lachen.

'B-bent ú... Fortuna?...' hikte hij duizelig. En aanschouwde haar flonkerende glimlach in de schaduw. -

Toen werd hij (volgens eigen zeggen) zo boos als hij nog nooit was geweest,

Dat moet trouwens wel.

Hij deed twee stappen naar haar toe, en - tja - hoe moeten wij dat nu vertellen?...

Hij greep haar in haar lelieblanke nek. Hij legde haar over zijn knie - 'Akelig, lam, ellendig wijf!' zei Tinus tegen die dame. 'Heb ik mijn hele leven gesloofd en gedraafd, van alles de schuld gekregen, mijn geld verloren, de liefde gemist, en lijn 13 zien wegrijden! Dáár, dáár, dáár, dáár, dáár!'

En hij liet zich in zijn straoefening niet storen door haar Olympische anatomie. Weliswaar had hij het gevoel, op zijn eigen knie te meppen. Maar hij hoorde haar met engelkreten 'au!' roepen. En dat was het enige, wat hem op dat ogenblik kon bevredigen.

Zijn arm werd niet moede, voordat hij een tram in de bocht hoorde.

'Dáár! Mispunt! Monster! Dráák!' zei hij nog. 'Dáár dan!' En stapte kortademig op lijn 5.

De volgende ochtend trof ik hem in de binnenstad. Ik zou hem niet herkend hebben, als hij niet mijn naam had genoemd. Hij droeg een flambard, en zijn snor was weg.

'Hallo!' zei hij.

Ik had hem nog nooit 'hallo' horen zeggen. Het klonk uit zijn mond bijna onzedelijk.

Hij troonde me mee naar een lunchroom, voor een kop koffie met slagroom. Daar vertelde hij me dit verhaal.

Ik liet hem maar praten. Wat zegt Freud ook alweer over deze soort fantasieën?... Is het niet iets van verdrongen complexen, of wensdromen?

Toen Tinus zweeg, verrees er boven de separé naast ons een boos mannenhoofd. 'Zó!...' zei dat hoofd. 'Wat ú dat!...' En ik besepte opeens, geen wensdroom te hebben vernomen, doch waarheid. Dit was de vreselijke soort omstandigheden, waarin Tinus nu eenmaal altijd verzeild leek te moeten raken. -

De verbolgen luisteraar haalde een zakboekje tevoorschijn. 'Mag ik uw naam weten, meneer?!' vroeg hij Tinus.

Ik wou al gaan bemiddelen. Dat was ik al gewend. Tinus wàs immers niet te veranderen, door zijn snor af te scheren! Wij

moesten hem maar eens laten afkeuren door een aardige psychiater; an zou niemand meer boos op hem mogen worden.

‘Uw náám!’ riep de kwade gretig.

Mijn nieuwe Tinus bekeek hem met vlamrende ogen. ‘VAN DER OP!!!!’ brulde hij terug.

En of die naam nu zo betoverend was, of dat de vreemdeling iets anders verstond en dus schrok - hij verliet bloedrood en schichtig de zaak.

Ach ja. Nu denkt u natuurlijk, net als ik, dat die Fortuna een gewone dame was, wellicht de huisvrouw of aanbedene van die boze meneer...

Verschrikkelijk, nietwaar? Tinus, die een aardig, onschuldig vrouwtje afgerost zou hebben! - -

Het is toch het goed recht van elke lieve dame, Fortuna te heten. Hetzij met voor- of achternaam.

Doch sinds die dag - welke ongeveer een jaar geleden is - blijkt Tinus een invloedrijke man. Zijn stem wordt gehoord in belangrijke vergaderingen. Alles wat hij zegt, is waar. En elk kwartje brengt hem raadselachtige renten. Hij rijdt in een pracht van een wagen. Hij is dezer dagen getrouwd met een lief, rijk weduwtje. Hij heeft naar eigen zeggen niets meer te wensen.

En dát geeft toch te denken, vind ik. -

Een kus van een toverfee

Dat avontuur van mevrouw Bollemans is waarschijnlijk niet iets specifiek moderns - het had te allen tijde kunnen gebeuren, geloof ik. Nou ja, ze zat in de trein; maar als ze in de trekschuit had gezeten, of in een middeleeuwse reiswagen, had dat geen verschil gemaakt.

Mevrouw Bollemans zat dus in de trein. Ze had haar hond Woelewafje bij zich, die zat naast haar op de grond te trillen, alsof hij de trein liet rijden. Dat deed 'ie altijd. Meneer Bollemans had hem Woelewafje genoemd - mevrouw had hem liever Hector genoemd, of Bello.

Tegenover mevrouw Bollemans zat een heel knappe jonge vrouw, waar mevrouw Bollemans meteen al de pest aan had, toen ze haar in de kijkers keek. Die jonge vrouw was zeer bijzonder gekleed, een soort roze japon - ja, het model liet zich niet gemakkelijk overzien, en ze droeg een hoed van madeliefjes. Dat doet natuurlijk ook géén fatsoenlijk mens. Daarbij was het opvallendste dan haar glimlach - net tussen die hoed en die japon, en in het zuiden duidelijk begrensd door een parelblank decolleté. O, allemaal even misselijk. Dat mens zat te glimlachen alsof ze de hele wereld wat had te beloven. Ze glimlachte ook telkens regelrecht in de ogen van Woelewafje, die naar haar opkeek alsof ze hem geestelijk laafde, en op elke glimlach kwispelstaarte.

Mevrouw Bollemans had al eens vermanend naar Woelewafje gekeken, die dan met een trouwhartig rasloos hondegezicht terugkeek en fijngevoelig zijn staart afremde. Maar dan glimlachte dat akelige mens weer, met haar verdachte japon en haar gemene hoed, en dan zat Woelewafje weer te karnen. 'Zoet zijn!' vermaande mevrouw Bollemans scherp. Woelewafje herkende de toon van als ze tegen de baas sprak, en minderde kwispel.

'Maar hij is toch zoet...?' mengde het beroerde mens zich

in de conversatie. Anderen keken en glimlachten ook, het leek wel besmettelijk.

‘Hij is een héél lief beestje, hè?...?’ koerde de madelief.

‘Hij heeft trouwe oogjes, hij houdt van het vrouwtje!...’ Ze boog zich voorover, als om Woelewafje nog heviger in zijn ogen te blikken. Ze boog nog dieper. Mevrouw Bollemans dacht: ‘Donder maar es voorover!...’ Maar dat dee ze niet. Nee, ze gaf Woelewafje een kus op zijn kop. En Woelewafje leek daarvan anders te worden; hij richtte de nek hoger op en blikte fier om zich heen.

‘Jasses, mènes,’ zei mevrouw Bollemans voldaan dat ze eindelijk enig afknopingspunt had, ‘blijf met je gevefde mond van die hònd af!...’ Ze trok Woelewafje tegen zich aan en voelde de onwil in zijn lijf.

De mevrouw glimlachte nu diep en fel in háár ogen; mevrouw Bollemans schrok, want zo had nooit iemand tegen haar geglimlacht - het leek wel narcose! en meteen zei Woelewafje met een duidelijk verstaanbare stem: ‘Ze kust héél lekker!’

‘Wätbliefje?!’ vroeg mevrouw Bollemans veel te beleefd.

‘Ze kust veel lekkerder dan jij,’ zei de hond. ‘Ook veel lekkerder dan het vrouwtje, waar de baas 's avonds met me langs loopt, als hij de laatste post wegbrengt!...’

Mevrouw Bollemans wist niet wat ze hoorde - nee, dat wist ze ècht niet, van dat vrouwtje en zo - en ze kreeg een kleur.

‘En ze ruikt zo lekker!’ prees Woelewafje. ‘Naar èchte bloemen! Niet naar zuur water uit een flesje!... En haar hart kwispelt als ze naar iemand kijkt! Jouw hart bijt vaak!... en het gromt altijd!...’

Mevrouw Bollemans verbrandde half in haar eigen blos. ‘Hou je bek,’ zei ze. Maar toen zag ze - en iedereen leek dat te zien, in de trein - dat Woelewafje glimlachte. ‘Ze is lief,’ zei hij stil. ‘Ze is leverworst en koekjes en chocola tegelijk. Haar ogen zingen en ze streelt met haar hart over mijn gedachten! Ik begrijp nou de baas. Als we 's avonds naar de post gaan, en als dat vrouwtje me een koekje geeft, dan zegt hij: ‘Ja, Woelewaf, de ene aait en de andere schopt.’ En dan denk ik altijd: ‘de ene springt tegen je op en de andere hapt je naar je poten!’

Mevrouw Bollemans zat te popelen. Alle mensen rondom

luisterden met grote belangstelling en met nog veel meer begrip - ze had het gevoel, in haar nakie te zitten. 'Wat hebt u gedáán?!' bitste ze tegen de mevrouw met de madelieven.

'Ik ben een toverfee,' zei die. Idioot mens! Ze streeelde het hondje met een leliehand en stond op. Vóór iemand wist wat ze wou, opende ze het portier en stapte uit de rijdende trein. Veel mensen gilden; vooral de kerels. Maar er gebeurde niets gevaarlijks - buiten liep ze uit de voortrazende trein de rails over naar een bosje, en alle mensen zagen dat ze doorschijnend werd - heel vaag - weg. In het gras bloeiden alleen een massa madelieven.

'Ze zei, dat ze een toverfee was,' stamelde een ouwe heer en voelde aan zijn bril, alsof dat kon helpen voor meer inzicht.

Ze keken allen naar Woelewafje. Maar die zweeg. Hij heeft nooit weer gesproken. Trouwens - meneer Bollemans kan getuigen, dat die éne keer al teveel was geweest.

-